

Ραδάμανθς

Τεύχος 4 — Μάρτιος 2022

ISSN 0273-2602

9 770273 260555

Νηνεμία και Αντάρα

Ζαφειρία Μαμάτση

Υπάρχουν δύο θάλασσες,

Το ήξερες καρδιά μου;

Της νηνεμίας η θωριά έχει γαλάζιο χρώμα και σε τραβάει κοντά της..

Χάδι απαλό αγγίζει τον ορίζοντα και σε προσκαλεί να πάρεις τη σκυτάλη..

Κι εσύ τρέχεις

Συντροφιά με τα χάρτινα καράβια σου

Σαν να περίμενες αιώνες ετούτη τη στιγμή!

Βελούδινη η ρότα της αλμύρας, δεν σε φοβίζει..

Τ' ανέμελο παιχνίδι σου αφήνεις στ' ακρογιάλι και βγαίνεις στ' ανοιχτά!

Τη μαύρη πέτρα ρίχνεις πίσω σου

Κι έπειτα ξενιτεύεσαι..

Το θαλασσοπούλι επάνω στ' άλμπουρο κάθεται

Κι εσύ τρέχεις

Μην τυχόν και τ' αστέρια κρυφτούν

Απ' τα σύννεφα ξάφνου

Και ο χάρτης κλεισμένος πάλι μένει..

Το ήξερες καρδιά μου;

Σε κάθε πάλη όπου τα κύματα νικούν

Μες την αντάρα μιας τρικυμίας,

Η θάλασσα, γκρίζο παίρνει χρώμα.

Κάπου εκεί, τα όνειρα, ηττημένα σβήνουν,

Σαν να ήταν κάστρα

Χτισμένα σε παμπάλαια αμμουδιά επάνω

Που όσο κι αν βρέχεται, αγέρωχη μένει,

Καταφύγιο να βρίσκουν όσοι στην αγκαλιά της φτάνουν,

Κι ας είναι σκληρό το αγνάντεμα στα βάθη,

Πίστεψέ με,

Παρηγοριά θα νιώσουν εκείνοι που πονούν..

Το ήξερες καρδιά μου;

Χρειάζεται γερά κότσια το ταξίδι με τέτοιο καιρό..

Λυσσομανάει ο άνεμος εκεί έξω!

Πυκνή ομίχλη σκεπάζει την πλώρη!

Λανθασμένη η πυξίδα στα σιδερένια καράβια,

Κι όσα άγκυρα έριξαν, απρόσμενα παρασύρθηκαν κι ακυβέρνητα πλέουν

Προς άγνωστο στίγμα..

Αγάντα καρδιά μου!

Ραδάμανθους

Τεύχος 4

Λογοτεχνικό και πολιτιστικό περιοδικό

Διανέμεται ηλεκτρονικά και δωρεάν

Μάρτιος 2022

Υπεύθυνος ύλης: Χρήστος Τσαντής

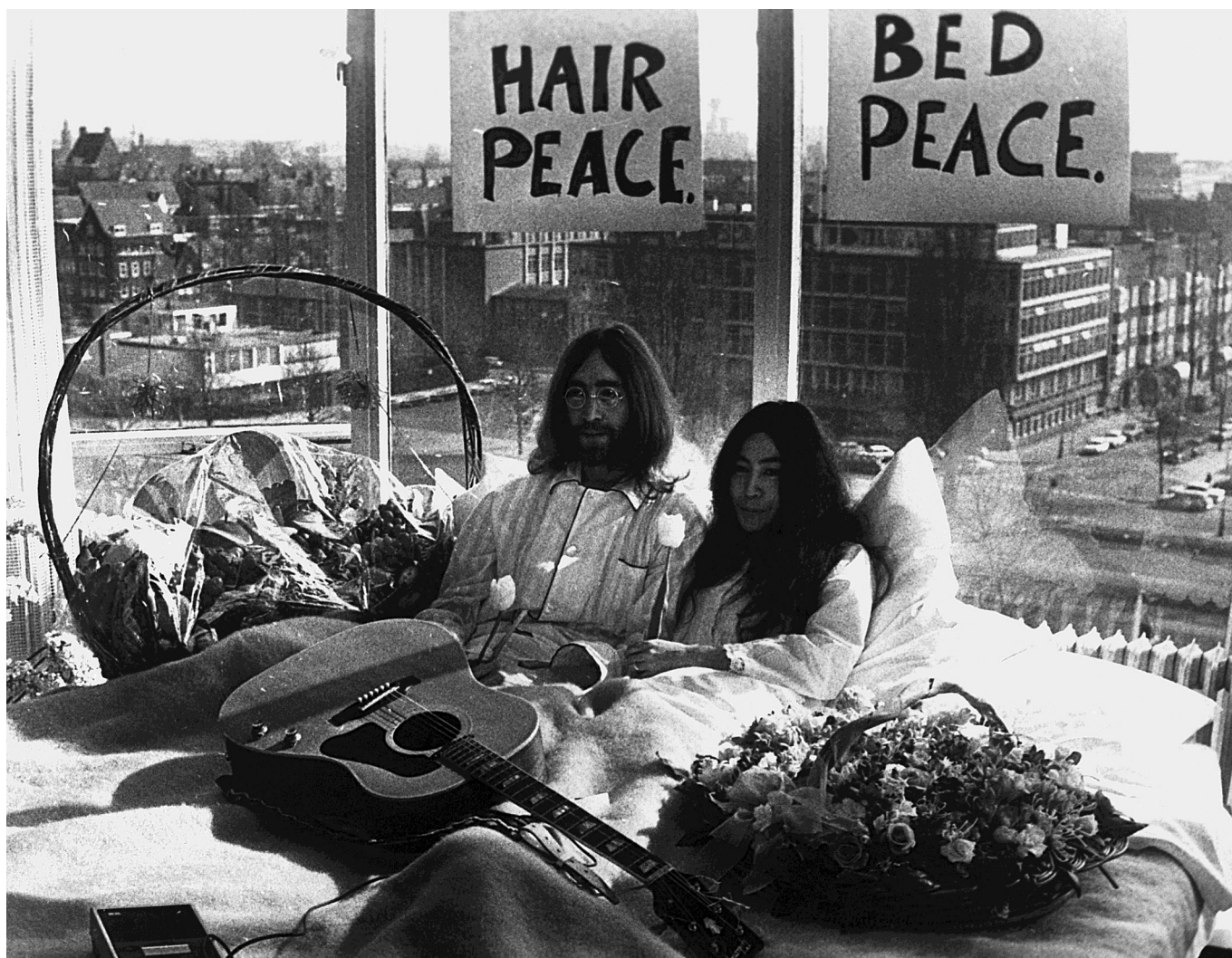
ΖΑΦΕΙΡΙΑ ΜΑΜΑΤΣΗ

ΑΝΔΡΟΜΕΔΑ

ΡΑΔΑΜΑΝΘΥΣ

Ο ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ

- Πόλεμος, λέει, για πρώτη φορά στην Ευρώπη μετά τον Β' Παγκόσμιο! Η Κύπρος θα ανήκει μάλλον στην Αφρική και η Γιουγκοσλαβία στην Ασία!
- Στείλαμε και όπλα στην Ουκρανία.
- Αφού είμαστε κράτος ισχυρό.
- Μόνο άμα χιονίσει έχουμε πρόβλημα, άμα βρέξει και άμα φυσήξει.
- Μη χολοσκάς! Εμείς είμαστε οι έξυπνοι ενώ ο Τούρκος είναι ο βλάκας. Δεν βλέπεις πόσο έχει απομονωθεί;
- Ο άτιμος ο Τσαϊκόφσκι! Να απαγορευτεί πάραυτα!
- Αυτοί οι ανταποκριτές, τι ακριβώς μεταδίδουν; Τα σκονάκια της πρεσβείας; Ποιας πρεσβείας ε;
- Ποιος είναι ο κακός, ποιος ο καλός και ποιος ο άσχημος σε αυτή τη σύγκρουση;
- Έχει νόημα να διαλέξεις στρατόπεδο;
- Ο χειρότερος απ' όλους βέβαια είναι αυτός ο Ντοστογιέφσκις.
- Άκου βιβλίο που πήγε και έγραψε!
- «Έγκλημα και Τιμωρία!»
- Αμ ο άλλος, ο Τολστόης: «Πόλεμος και Ειρήνη»!
- Ιδού η αποκάλυψη της πολεμοχαρούς ράτσας των Βορείων!
- Φονιάδες των λαών
- Ρωσοαμερικανοκινηζογαλλο...
- ποιοι άλλοι έχουν πυρηνικά είπαμε;
- Η ακρίβεια στην Ελλάδα είναι πιο φτηνή από άλλες χώρες γι' αυτό και η κυβέρνηση φροντίζει έτσι ώστε να φτάσει στο επίπεδο των άλλων κρατών. Δεν μπορεί η Ελλάδα να είναι πίσω από τις εξελίξεις!
- Οι Ουκρανοί είναι οι αληθινοί πρόσφυγες! Όλοι οι άλλοι είναι μη αποδεκτοί. Εκτός εάν έχουν εξειδικευμένες γνώσεις ή διαθέτουν προσόντα σε διάφορους

τομείς.

- Εσείς έχετε ανοίξει το λογαριασμό ρεύματος ή ακόμα; Για καλό και για κακό, ρωτήστε πρώτα τον ψυχίατρο για το είδος της φαρμακευτικής αγωγής που θα χρειαστεί...
- Και μην ξεχνάς να κοιμάσαι ήσυχος! Η χώρα της Κου-Κλουξ-Κλαν είναι ο φύλακας-άγγελος των ανθρωπίνων δικαιωμάτων!
- Παντού υπάρχει ένα «Τάγμα Αζόφ», άμα χρειαστεί.

- Και πού θα πάνε τώρα τα Ρωσικά κεφάλαια, αφού η Κύπρος προστατεύεται από την Ε.Ε.; Κατά Τουρκία μεριά μήπως;
- Ο Μακάρθι τότε γεννήθηκε; Μήπως ανέλαβε καγκελάριος της Ευρώπης πρόσφατα; Τον ξέρει κανείς;
- «Δημοκρατία» είναι να κάνεις ό,τι προστάζουν οι ισχυροί!

ΟΙ ΞΕΝΟΙ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΕΣ
ΓΙΑ ΤΗ
ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ
ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑΤΑ
1921

ΡΑΔΑΜΑΝΘΥΣ

Οι ξένοι ανταποκριτές για τη Μικρασιατική Εκστρατεία

Ένα συγκλονιστικό οδοιπορικό στη Μικρασιατική Εκστρατεία

Οι ξένοι ανταποκριτές που καλύπτουν την πορεία του ελληνικού στρατού στις κρίσιμες στιγμές στο μέτωπο, παρακολουθούν από κοντά τις μάχες και στέλνουν τηλεγραφήματα στις πιο έγκυρες εφημερίδες του διεθνούς τύπου. Ενημερώνουν τη διεθνή κοινή γνώμη για την πορεία των συγκρούσεων στα πολεμικά αλλά και στα διπλωματικά πεδία. Οι ξένοι ανταποκριτές της Ντέιλι Μέιλ, της Σικάγο Τριμπούνα, του Συνεταιρικού Τύπου (Λονδίνο), της Εφημερίδας της Γενεύης, των Τάιμς του Λονδίνου, της Ντέιλι Τέλεγραφ, της Τορόντο Σταρ και του Ρόιτερς, μιλούν με στελέχη του ελληνικού στρατού και της πολιτικής ηγεσίας, αλλά και με ανθρώπους του Κεμάλ, αναλύουν τα κοινωνικά, πολιτικά και στρατιωτικά δεδομένα και -εκ των πραγμάτων- φέρνουν στην επιφάνεια τις διεθνείς περιπλοκές, τις συγκρούσεις και τους ανταγωνισμούς των μεγάλων δυνάμεων, με επίκεντρο την περιοχή και το Ανατολικό Ζήτημα.

Μία έκδοση ντοκουμέντων, βασισμένη στο τεύχος που εξέδωσε το γραφείο τύπου του ελληνικού υπουργείου εξωτερικών το 1921, εμπλουτισμένη από τις Εκδόσεις Ραδάμανθους με ιστορικές σημειώσεις και υλικό.

Το βιβλίο αποτυπώνει την ιστορία τη στιγμή που γράφτηκε και, αν τότε δεν ήταν όλα στο φως, σίγουρα βοηθά σημαντικά τον αναγνώστη που ψάχνει με ερευνητική-διεισδυτική ματιά την αλήθεια πίσω από τους τίτλους των πρωτοσέλιδων και τα πάθη των ημερών.

Φωτογραφία στο εξώφυλλο: τμήμα του Ε.Σ. σε πορεία, (Εθνική Βιβλιοθήκη της Γαλλίας).

ISBN 978-618-5356-81-1

Επιμέλεια-σημειώσεις: Μάκης Πέτσας & Χρήστος Τσαντής

Κυκλοφορεί από τις Εκδόσεις Ραδάμανθους

Για παραγγελία δείτε εδώ:

<https://ekdoseis-radamanthys.webnode.gr/products/oi-xenoi-antapokrites-gia-ti-mikrasiatiki-ekstrateia/>

Ή καλέστε στο 6983091058

Άρια Αθανασάκη

Συνέντευξη

Άρια, είσαι φιλόλογος στη Μέση Εκπαίδευση και πρόσφατα κυκλοφόρησε από τις Εκδόσεις Ραδάμανθους το πρώτο σου έργο, με τίτλο: «Το Τίμημα». Ποιο είναι το θέμα του βιβλίου σου;

Πρόκειται για μια ηθογραφική νουβέλα που αντλεί το θέμα της από την ορεινή Κρητική ύπαιθρο και τους ανθρώπους της εστιάζοντας στις ιδιαίτερες σχέσεις που αναπτύσσονται μεταξύ τους όπως σε κάθε κλειστή κοινωνία. Είναι γνωστό ότι ο τόπος γέννησής μας, τόσο με το κλιματικό και γεωλογικό περιβάλλον του αλλά και τα έθιμά του πολύ συχνά διαμορφώνει το χαρακτήρα και την προσωπικότητά μας. Πίσω από μια συνηθισμένη για τα παλιά χρόνια ιστορία, ένας έρωτας ανεκπλήρωτος κινεί και υφαίνει αόρατα τα νήματα...

Νιώθεις ότι επιδρά η φιλολογική σου ιδιότητα στο συγγραφικό έργο; Και με ποιο τρόπο;

Δε νομίζω ότι επιδρά ιδιαίτερα στο έργο μου τόσο η φιλολογική μου ιδιότητα -πέρα από την ευχέρεια στην έκφραση – όσο η εκ φύσεως διεισδυτική ματιά μου που αρέσκεται να παρατηρεί και να ερμηνεύει τις συμπεριφορές των ανθρώπων, όχι με απόλυτη επιτυχία πάντα, ομολογουμένως!

Συμμετέχεις εδώ και καιρό στην ομάδα του Εργαστηρίου Δημιουργικής Γραφής και Αυτογνωσίας των Εκδόσεων Ραδάμανθους. Αλήθεια, πώς είναι αυτή η εμπειρία;

Η συμμετοχή μου στο εργαστήρι της δημιουργικής γραφής ήταν και είναι μια εμπειρία συσχετισμού δυνάμεων μέσα από την αλληλεπίδραση της ομάδας που σε καλεί ν' ανακαλύψεις και ν' αποκαλύψεις στη συνέχεια τα ήδη υπάρχοντα μέσα σου που όπως φαίνεται, περιμένουν τρόπο εκτόνωσης και έκφρασης. Έχει ενδιαφέρον ότι άρχισα να γράφω το "Τίμημα" μέσα στα πρώτα μαθήματα του Εργαστηρίου και αυτό για μένα ήταν τελικά μια αποκαλυπτική εμπειρία!

Πριν από λίγες μέρες δημοσιεύτηκε σε εφημερίδα η είδηση ότι κάποιοι πήγαιναν και εγκατέλειπαν σκυλάκια σε ένα ξερονήσι στο Αιγαίο, χωρίς νερό και τροφή. Ευτυχώς κάποια από αυτά σώθηκαν με την παρέμβαση μιας φιλοζωικής οργάνωσης. Θα ήθελα το σχόλιό σου.

Αυτή η είδηση δυστυχώς για μία φορά ακόμα, μάς έδειξε ότι υπάρχουν άνθρωποι που κάνουν το κακό και άνθρωποι που κάνουν το καλό που στο τέλος, θέλω να πιστεύω, νικάει! Η εγκατάλειψη των έντεκα αυτών σκύλων σε μια έρημη βραχονησίδα, συνιστά κακοποιητική πράξη που ισοδυναμεί με οργανωμένο σχέδιο δολοφονίας των ζώων. Ευτυχώς, σώθηκαν

χάρη στις συντονισμένες προσπάθειες φιλοζωικών ομάδων εθελοντών και τα περισσότερα έχουν ήδη υιοθετηθεί!

Είσαι δραστήριο μέλος του Φιλοζωικού στα Χανιά. Πώς θα χαρακτήριζες την κατάσταση στην πόλη των Χανίων αλλά και ευρύτερα στη χώρα μας στο ζήτημα της προστασίας των ζώων;

Η κατάσταση στην πόλη των Χανίων είναι σαφώς καλύτερη σε σχέση με δέκα χρόνια πριν που μπήκα εγώ στο Σύλλογο. Σίγουρα έχουν γίνει βήματα προόδου σε θέματα φιλοζωίας μέσα από φιλοζωικά μαθήματα που γίνονται στα σχολεία από ενημερωμένους εκπαιδευτικούς αλλά και μέλη των φιλοζωικών συλλόγων καθώς και μέσα από την διαδικτυακή ενημέρωση με σχετικά άρθρα και ρεπορτάζ που σκιαγραφούν την κατάσταση που επικρατεί ανά την Ελλάδα και ευαισθητοποιούν τον κόσμο. Τα τελευταία χρόνια γίνονται αρκετές υιοθεσίες αδέσποτων ζώων αλλά ταυτόχρονα και πολλές εγκαταλείψεις, είτε ενήλικων ζώων, είτε κουταβιών και νεογέννητων γατιών. Υπάρχει ευτυχώς δράση αρκετών ομάδων εθελοντών στα Χανιά αλλά και σε πολλές πόλεις της Ελλάδας, όμως ο δρόμος είναι ακόμα μακρύς και δύσκολος, αφού εάν δεν αποκτήσουμε φιλοζωική παιδεία από τη μικρή μας ηλικία, η κατάσταση θα είναι πάντα περίπου η ίδια δηλαδή «Ένα ζώο θα σώσουμε και θα πεθαίνουν δέκα».

Η πολιτεία πώς προσεγγίζει το όλο θέμα και ποιες λύσεις θα μπορούσε να δώσει;

Έως τώρα δεν έχει υπάρξει σωστή αντιμετώπιση και διαχείριση του θέματος των αδέσποτων ζώων από την Πολιτεία διότι διαφορετικά δεν θα είχαμε ν' αντιμετωπίσουμε καθημερινά τόσα περιστατικά που αφορούν σε παρατημένα, άρρωστα ή τραυματισμένα ζώα καθώς και σε ζώα αστείρωτα που εγκαταλείπονται γεννώντας ανεξέλεγκτα το λίγο χρόνο ζωής που συνήθως έχουν. Η Πολιτεία θα πρέπει να αντιμετωπίσει με συνέπεια και σοβαρότητα το ζήτημα και να εκπονήσει ορθό σχεδιασμό προγραμμάτων εκμάθησης των δικαιωμάτων όλων των έμβιων και συναισθανόμενων πλασμάτων και να διδάξει το σεβασμό μας προς αυτά από τη νηπιακή κιόλας ηλικία. Σεμινάρια στους γονείς που δυστυχώς δεν έχουν λάβει και οι ίδιοι φιλοζωική παιδεία και κατά συνέπεια δεν έχουν υγιή πρότυπα φιλοζωίας να δώσουν στα παιδιά τους. Όμως αυτά για να γίνουν χρειάζεται να περάσουν πολλά χρόνια γιατί η κοινωνία δεν είναι ακόμα έτοιμη να τα δεχτεί καθώς καλείται τα τελευταία χρόνια να επιλύσει προβλήματα καθημερινής επιβίωσης. Γίνονται ήδη βέβαια τέτοια φιλοζωικά μαθήματα αλλά περιστασιακά κι αυτό δεν φτάνει. Πρέπει η κοινωνία να εκπαιδευτεί εκ νέου ριζικά και να μπουν νέες βάσεις σε αυτόν τον τομέα.

Η Άρια Αθανασάκη πώς έχει αντιμετωπίσει την όλη κατάσταση με τον Covid-19;

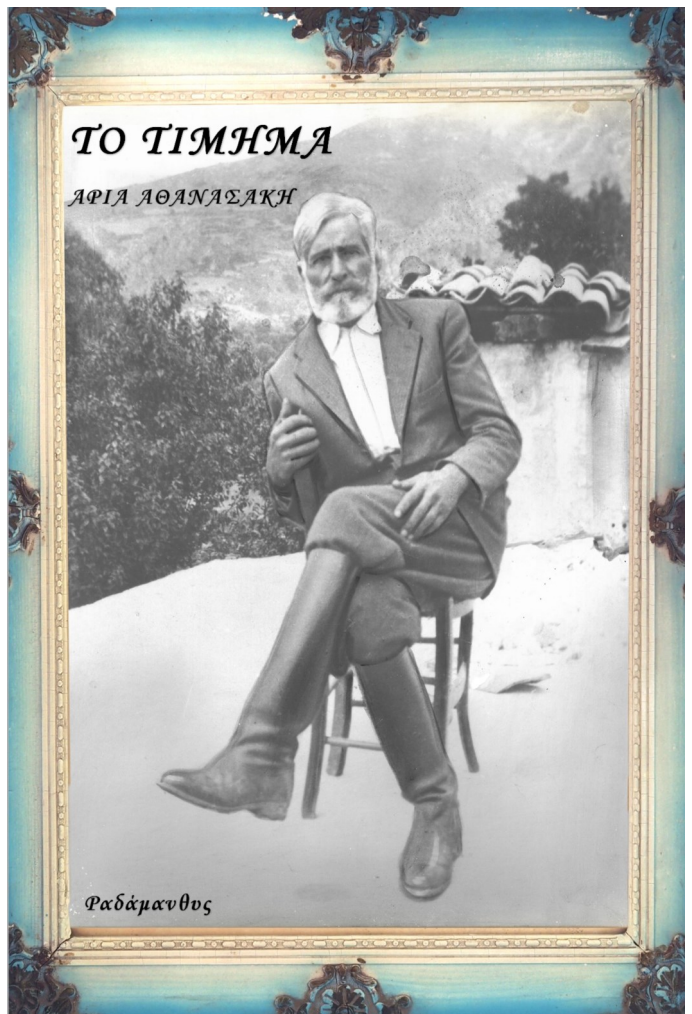
Η πανδημία που έχει πλήξει τον πλανήτη μας τα τελευταία χρόνια είναι ακόμα μια δοκιμασία που καλούμαστε τόσο προσωπικά ο καθένας μας ν' αντιμετωπίσει όσο και συλλογικά ως κοινωνία. Σίγουρα είναι κάτι που έχει ανατρέψει την καθημερινότητά μας και έχει βάλει το φόβο στη ζωή μας τόσο για την προσωπική μας ύπαρξη όσο και για τον «πλησίον» με αποτέλεσμα οι διαπροσωπικές σχέσεις που ήδη διέρχονταν κρίση, να δεχτούν ένα ακόμη καταλυτικό πλήγμα. Πιστεύω όμως ότι είναι και μια ευκαιρία να αναθεωρήσουμε πράγματα στη ζωή μας και να πάψουμε να θεωρούμε ως δεδομένα τα απλά και ωραία!

Κλείνοντας, ήθελα να σε ρωτήσω ποια είναι τα επόμενα βήματα για «Το Τίμημα». Θα γίνουν και άλλες εκδηλώσεις; Σχεδιάζετε τη θεατρική του διασκευή; Και επίσης, να περιμένουμε κάτι ακόμα το επόμενο διάστημα; Ίσως κάποιο καινούργιο έργο;

Όταν ο καιρός και οι συνθήκες μάς το επιτρέψουν, θα ταξιδέψουμε με «το Τίμημα» και σε άλλα μέρη του νομού μας και ίσως και της Κρήτης ώστε να «συνομιλήσουμε» και να γνωρίσουμε με νέους ανθρώπους και μέρη και να δώσουμε φτερά σ' ένα έργο με «Κρητική ψυχή». Ακόμα υπάρχει μια σκέψη δραματοποίησης του κειμένου σ' ένα θεατρικό έργο αλλά αυτό είναι κάτι που χρειάζεται χρόνο και θα δούμε στη συνέχεια. Το τελευταίο διάστημα ολοκληρώνω και ένα νέο μου έργο ηθογραφικού θα έλεγα και πάλι περιεχομένου και

ύφους, με «Κρητική γραφή», μέσα απ' το οποίο θίγεται το θέμα της εκμετάλλευσης κάθε είδους, των ευάλωτων ψυχικά και συναισθηματικά συνανθρώπων μας αλλά και τονίζεται η καθοριστική επίδραση των γονέων στην ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών τους η οποία σε μεγάλο βαθμό ορίζει τη «μοίρα» τους.

Για τις ερωτήσεις: Χρήστος Τσαντής

«Ένας έρωτας ανεκπλήρωτος, άρα πιο δυνατός, ο πόνος της αγάπης που δεν αγαπήθηκε όσο θα ήθελε, οι μυρωδιές της βρεγμένης Κρητικής γης που αποπνέουν ελευθερία, καθαρότητα αλλά και τη βίαιη κι ορμητική τρέλα του Κρητικού νου που μπρος το άδικο και το στρεβλό, παραλογίζεται, ήρθαν κι έδεσαν και μπόλιασαν τις σελίδες του μικρού αυτού αποκυήματος σκέψεων, συναισθημάτων, εικόνων και λόγων. Ένα ταξίδι στην ύπαιθρο, ένα ταξίδι ψυχής του ήρωα μου, του ανόθευτου από την πλάνη του πολιτισμού, Γιώργη, που ξέρει να ακολουθεί της ψυχής του το πρόσταγμα και μπορεί να πληρώνει αδρά της τιμής του το Τίμημα, χωρίς βαρυγκώμιες και λόγια πολλά που δεν ταιριάζουν στην ιδιοσυγκρασία του....», Άρια Αθανασάκη

Ιωάννης Πατεράκης

Ποιήματα

Ραδάμανθους

Ιωάννης Πατεράκης

Ποιήματα

Ποίηση μέσα από τη φυλακή γίνεται;

Ο Ιωάννης Πατεράκης απαντά θετικά και ανοίγει με τους στίχους του ένα παράθυρο στον κόσμο.

«Ονειρεύομαι πια τις νύχτες

την πόλη και τα φώτα, τους ανθρώπους,

με ανοιχτά παράθυρα και χρωματιστά Ναι».

«Γεννήθηκα στον Πειραιά όπου και μεγάλωσα. Τέλειωσα τη Σχολή Μαγείρων και εργάστηκα ως μάγειρας σε καράβια. Στα 24 μου ξεμπαρκάρισα σε ένα λιμάνι της Νότιας Ισπανίας, όπου παντρεύτηκα και έζησα για 7-8 χρόνια, τα καλύτερα χρόνια της ζωής μου, τα πιο δημιουργικά. Έχω ένα παιδί και τώρα συνειδητοποιώ πως είναι ό,τι έχω στη ζωή μου, και είναι το μόνο για το οποίο είμαι περήφανος. Όλα τ' άλλα στη ζωή μου τα έκανα μαντάρα. Ευελπιστώ ότι, αν ζήσω μερικά χρόνια ακόμα, να καταφέρω να διορθώσω μερικά από τα πολλά λάθη που έχω κάνει», Ιωάννης Πατεράκης.

ΗΘΟΠΟΙΟΣ

Μυθοπλάστης, αποστολέας

υψηλών μηνυμάτων

ζωή πάνω στο σανίδι

δάκρυ και γέλιο μαζί.

Και μέσα στην καρδιά μου

που χορεύει τρελά στη θέα

και το άκουσμα του λόγου,

εκκολαπτόμενοι καλλιτέχνες.

Ηθοποιοί του δρόμου.

Το πεζοδρόμιο γίνεται σανίδι

με πούλιες και αστεράκια,

χρυσόσκουνη και αγάπη.

Ο θεατής παραλήπτης

παίρνει το μήνυμα και το κάνει φυλαχτό,

έτσι, γιατί είμαστε άνθρωποι

- να μην το ξεχνάμε.

Υποκριτής, με γέλιο και δάκρυ,

χαϊδεύει την ψυχή του θεατή.

ΣΙΩΠΗ!

Μη σπάσει ο μονόλογος του πρωταγωνιστή.

Κωνσταντίνα Χαριτάκη

«Οι γυναίκες θα πρέπει να μάθουν πια ότι είναι πιο δυνατές απ' όσο νομίζουν»

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Πώς μια Μηχανολόγος Μηχανικός απέκτησε κλίση προς τη λογοτεχνία;

Ομολογουμένως δεν το γνώριζα ούτε κι εγώ πως θα μπορούσαν οι σκέψεις και τα συναισθήματά μου να μετατραπούν σε βιβλία. Εξάλλου όπως γράφω και στο πρώτο μου βιβλίο, το Σημείο Μηδέν, οι θετικές με τις θεωρητικές επιστήμες μπορούν να δώσουν έναν εκρηκτικό συνδυασμό, όπως η σοκολάτα με το πιπέρι.

Πώς σχολιάζεις όλα αυτά που συμβαίνουν, με τις γυναικοντονίες και την αύξηση των περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας;

Η ενδοοικογενειακή βία, δυστυχώς, δεν είναι σημερινό φαινόμενο. Οι γυναίκες για πολλά χρόνια υπέμεναν τις βίαιες συμπεριφορές, είτε ψυχολογικές είτε σωματικές, από τους

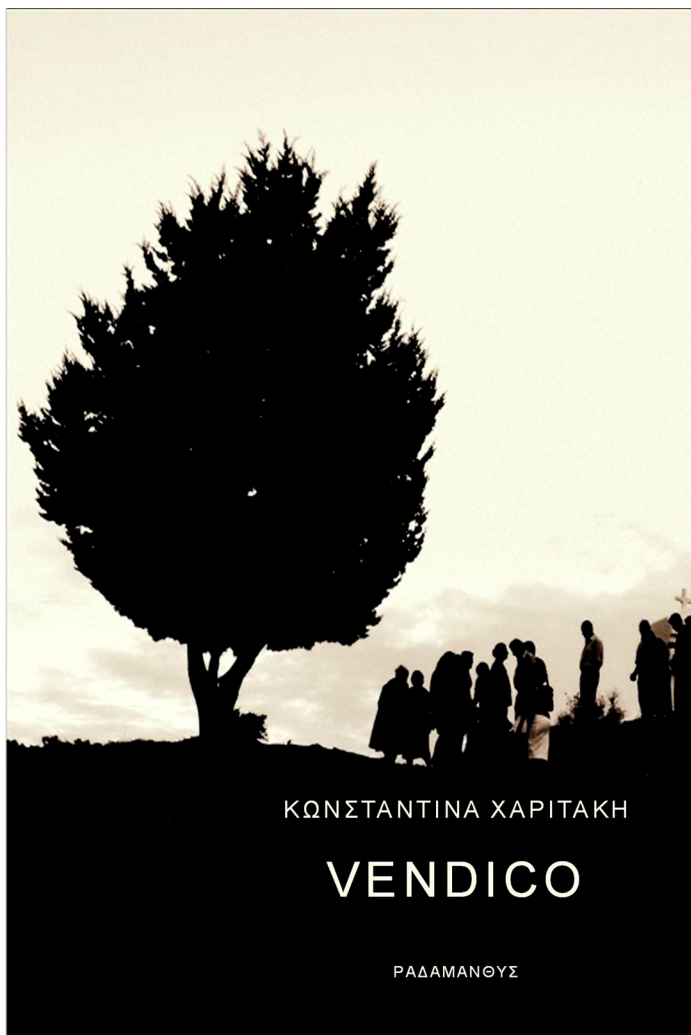
άντρες στο οικογενειακό περιβάλλον. Οι δολοφονίες γυναικών, συνέβαιναν και συμβαίνουν στο μεγαλύτερο ποσοστό από τους άντρες συντρόφους, πατεράδες, αδερφούς, εργοδότες, από άτομα δηλαδή με τα οποία οι γυναίκες περνάνε αρκετές ώρες της ημέρας ή ζουν μαζί τους. Απλά στις μέρες μας, τα περιστατικά αυτά ακούγονται και δεν κρύβονται πλέον κάτω από το χαλί και πίσω από μανταλωμένες πόρτες. Οι γυναίκες θα πρέπει να μάθουν πια ότι είναι πιο δυνατές απ' όσο νομίζουν και να φεύγουν από την όποια κακοποιητική σχέση. Είναι πολύ σημαντικό ως κοινωνία να στηρίζουμε αυτές τις γυναίκες και όχι να αποσιωπούμε τα περιστατικά τα οποία αντιλαμβανόμαστε στη διπλανή πόρτα, λέγοντας ότι δεν μας αφορούν. Να βρίσκουμε τρόπο να δείχνουμε το δρόμο και τη λύση σε αυτές τις γυναίκες που βιώνουν τέτοιες δύσκολες και επικίνδυνες καταστάσεις.

Έχεις αντίστοιχες εμπειρίες με περιστατικά βίας ή απειλών, στον χώρο της εκπαίδευσης;

Ναι, δυστυχώς έχω βιώσει στον επαγγελματικό χώρο τέτοιες καταστάσεις. Οι άντρες δεν δέχονται ότι μια γυναίκα μπορεί να είναι μηχανικός και να έχει γνώσεις μηχανολογίας. Έχω ακούσει διάφορα σεξιστικά σχόλια, και αρκετοί είναι αυτοί οι οποίοι ακόμα θεωρούν ότι η γυναίκα δεν θα πρέπει να έχει γνώμη την οποία μπορεί να εκφράζει. Θεωρώ πως είναι μια κατηγορία ρατσιστών και οι μισογύνηδες, αυτοί που θέλουν την γυναίκα μόνο ως αναπαραγωγική μηχανή και κλεισμένη στο σπίτι.

Πώς βλέπεις την κατάσταση στο χώρο της παιδείας;

Η εκπαίδευση και η παιδεία στη χώρα μας, βρίσκεται σε δυσμενή θέση. Τα χρήματα τα οποία διατίθενται για τα σχολεία είναι σταγόνα στον ωκεανό. Οι κτιριακές υποδομές είναι στην πλειοψηφία τους δυσλειτουργικές για να μη πω επικίνδυνες, τόσο για τους μαθητές όσο και για το εκπαιδευτικό και διοικητικό προσωπικό των σχολείων. Ο εργαστηριακός εξοπλισμός φθαρμένος και σε πολλές περιπτώσεις δεν ανταποκρίνεται στις σύγχρονες ανάγκες, ούτε συμβαδίζει με τη εξέλιξη της τεχνολογίας, αφού τα χρήματα δεν είναι αρκετά για την αντικατάστασή του. Σ' ότι αφορά τον θεσμό του αναπληρωτή εκπαιδευτικού, πιστεύω ότι είναι από τα πιο ψυχοφθόρα επαγγέλματα, καθώς η εργασιακή ανασφάλεια γίνεται τροχοπέδη για τον οποιοδήποτε προγραμματισμό. Κάθε χρόνο, χιλιάδες άνθρωποι περιμένουν με αγωνία, να δουν αν θα προσληφθούν, τότε θα προσληφθούν και σε ποιο ή ποια σχολεία θα προσληφθούν. Γενικά το επάγγελμα του εκπαιδευτικού είναι

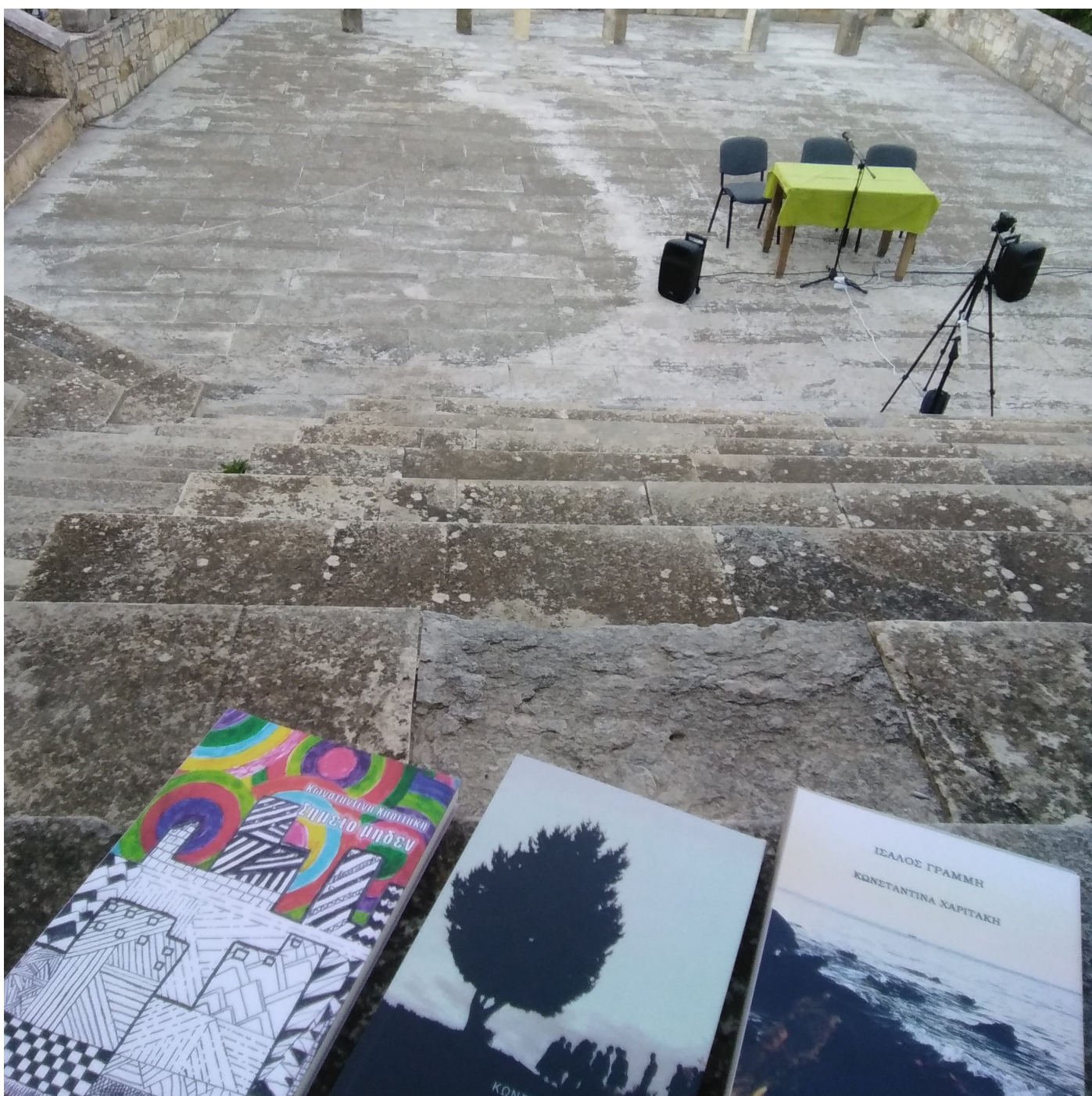

Φωτογραφία εξωφύλλου: Αθηνά Γαλανάκη

από τα πιο δύσκολα γιατί μέσα στην τάξη έχουμε να διαχειριστούμε ψυχές παιδιών και εφήβων. Πολλές φορές δεν γνωρίζουμε τι προβλήματα έχει το κάθε παιδί και γιατί έχει τις Χ αντιδράσεις και συμπεριφορές μέσα στην τάξη. Πέρα από το κομμάτι της μάθησης, το να είμαστε παιδαγωγοί δίπλα στους μαθητές μας είναι το πιο δύσκολο. Αλλά παράλληλα όταν οι μαθητές μας, μας βλέπουν έπειτα από χρόνια και μας χαιρετάνε νομίζω πως είναι η καλύτερη ανταμοιβή και αξιολόγηση, σημαίνει πως βάλαμε ένα όμορφο λιθαράκι στην ψυχή και στη ζωή τους.

Θα ήθελα το σχόλιό σου για το πώς έχεις βιώσει την κατάσταση με τον Covid;

Covid... Μια δύσκολη κατάσταση. Θεωρώ ότι η ψυχική μας υγεία κλονίστηκε περισσότερο από τη σωματική. Αυτός ο εγκλεισμός και ο φόβος της συναναστροφής με άλλους ανθρώπους, μας έκανε αντικοινωνικούς. Η δύναμη της αγκαλιάς άρχισε να εξασθενεί. Θυμάμαι πέρυσι κατά τη διάρκεια Μάρτιο με Μάιο, ήμουν σε μια πολύ άσχημη κατάσταση. Η διαδικασία της τηλεκπαίδευσης με είχε εξαντλήσει, καθώς ένιωθα ότι δεν έκανα τίποτα παραγωγικό και δημιουργικό. Ένιωθα πως είχα χάσει τους μαθητές μου, αφού πια δεν υπήρχε κίνητρο και ενδιαφέρον για το μάθημα. Είχα χάσει τις παρέες και τις φίλες μου. Φοβόμουν να πάω οπουδήποτε, και όταν πήγαινα πάλι ήμουν επιφυλακτική. Οι δυσκολίες όμως, όπως συνηθίζω να λέω, δεν είναι βράχοι που ανακόπτουν την πορεία μας, αλλά βράχοι για να αναρριχηθούμε και να προχωρήσουμε. Πολλές φορές λυγίζουμε, αλλά ίσως τελικά χρειάζεται για να μην σπάσουμε.

Συμμετείχες για κάποιο διάστημα στο Εργαστήρι Δημιουργικής Γραφής και Αυτογνωσίας, των Εκδόσεων Ραδάμανθους. Πώς ήταν αυτή η εμπειρία;

Η εμπειρία μου για αυτή τη συμμετοχή ήταν υπέροχη. Πολύ θα ήθελα να βρω το χρόνο ώστε να την ξαναζήσω. Έκανα νέες γνωριμίες, με ανθρώπους που μας ένωνε κάτι κοινό, η αγάπη μας για τη δημιουργία. Μέσα από το εργαστήρι Δημιουργικής Γραφής και Αυτογνωσίας των Εκδόσεων Ραδάμανθους, διαπίστωσα ότι από μια και μόνο ερώτηση του συντονιστή, μπορεί να προκύψει ένα ολόκληρο έργο. Να προκύψει ένα ποίημα, ένα διήγημα, ένα ολόκληρο βιβλίο. Μπορούμε μέσα από τη γραφή να εκφράσουμε τα συναισθήματά μας και να αποφορτιστούμε. Θα το συνιστούσα σε όλους, έστω για μια φορά να παρακολουθήσουν ένα τέτοιο κύκλο μαθημάτων.

Κωνσταντίνα, πρόσφατα κυκλοφόρησε από τις Εκδόσεις Ραδάμανθους το βιβλίο σου, με τίτλο Vendico. Τι σημαίνει αυτός ο τίτλος και ποιο είναι το θέμα του βιβλίου;

Vendico, σημαίνει εκδίκηση και είναι ιταλική λέξη και από αυτή τη λέξη, προκύπτει η λέξη «Βεντέτα» Το θέμα δηλαδή το οποίο πραγματεύεται αυτό το βιβλίο. Μια βεντέτα κάπου στον ορεινό όγκο της Κρήτης. Το Vendico, είναι μια φανταστική ιστορία, αλλά θα μπορούσε να είναι αληθινή. Πηγή της έμπνευσής μου, είναι ένας γνήσιος λεβέντης κρητικός ο οποίος μου έδωσε πολλές πληροφορίες γύρω από το θέμα και σε

συνδυασμό με τις προσωπικές μου εμπειρίες προέκυψε το βιβλίο. Μέσα από αυτές τις σελίδες ήθελα να παρουσιάσω την Κρήτη, η οποία είναι ένα νόμισμα με δύο πλευρές. Ήθελα να δείξω τα θετικά και τα αρνητικά αυτού του τόπου, όπου και τα μεν και τα δε είναι πολλά. Μια ιστορία εκδίκησης, μια ιστορία βεντέτας, από τις πολλές που έχουν αφήσει το στίγμα τους στο νησί και στους ανθρώπους του. Από αυτό το βιβλίο, εισπράττει ο αναγνώστης το μήνυμα ότι η εκδίκηση είναι ο λάθος δρόμος και πως αυτός της συγχώρεσης είναι που δίνει τη λύτρωση.

Είναι το 3ο σου βιβλίο, μετά από το «Σημείο Μηδέν» και το «Ίσαλος Γραμμή». Και στα τρία έργα σου πρωταγωνιστεί η γυναίκα που πασχίζει να τα βγάλει πέρα στη ζωή, αντιμετωπίζοντας είτε δυσμενείς καταστάσεις είτε τους δικούς της δαίμονες. Οι ιστορίες σου γεννήθηκαν από πραγματικά περιστατικά;

Πράγματι, και στα τρία βιβλία, οι πρωταγωνίστριες είναι γυναίκες, οι οποίες είναι αγωνίστριες και δυναμικές. Το άλλο κοινό χαρακτηριστικό τους, είναι η Κρήτη. Οι ιστορίες και των τριών βιβλίων, έχουν έντονο άρωμα και γεύση Κρήτης.

Σ' ό,τι αφορά το «Σημείο Μηδέν», δημιουργήθηκε όταν εγώ βρισκόμουν σε μια ιδιαίτερα δύσκολη περίοδο της ζωής μου. Έπρεπε να πατήσω το κουμπί της επανεκκίνησης και να ορίσω ένα νέο Σημείο Μηδέν. Όλα αυτά τα οποία βάραιναν την ψυ-

ΙΣΑΛΟΣ ΓΡΑΜΜΗ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΧΑΡΙΤΑΚΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΡΑΔΑΜΑΝΘΥΣ

χή μου, ήθελα να τα μετατρέψω σε κάτι θετικό και δημιουργικό, έτσι δίχως να το περιμένω έγραψα το πρώτο βιβλίο, στέλνοντας το μήνυμα στον αναγνώστη, πως κάποια στιγμή οι κύκλοι κλείνουν και πρέπει να είμαστε δυνατοί ώστε να χαράξουμε νέους.

Η «Ίσαλος Γραμμή», γεννήθηκε μέσα στο εργαστήρι δημιουργικής γραφής και αυτογνωσίας των Εκδόσεων Ραδάμανθους. Έπειτα κατά τη διάρκεια ενός δύσκολου χειμώνα τον Φεβρουάριο του 2019, όπου τα έντονα καιρικά φαινόμενα έπλητταν τη χώρα και ιδιαίτερα την Κρήτη, θέλησα να εκφράσω αυτή την ανησυχία και την αγανάκτησή μου, για τον βιασμό που δέχεται ο πλανήτης. Τα ακραία καιρικά φαινόμενα, γίνονται όλο και πιο έντονα και εμφανίζονται όλο και πιο συχνά. Δεν θα περιοριστώ μόνο στην Ελλάδα και ιδιαίτερα στην Κρήτη. Είναι ένα παγκόσμιο πολυεπίδεδο φαινόμενο, κατά το οποίο εκατομμύρια άνθρωποι αναγκάζονται να εγκαταλείψουν τις εστίες τους. Περιβαλλοντικοί πρόσφυγες, οι οποίοι ψάχνουν μεσοπέλαγα την Ιθάκη τους, έτσι πρόεκυψε και ο τίτλος «Ίσαλος Γραμμή» ο οποίος είναι ναυτικός όρος. Δεν έχει όμως σημασία το επίθετο το οποίο θα βάλουμε μπροστά από τη λέξη «πρόσφυγας». Ένας άνθρωπος ο οποίος εν μία νυκτί αναγκάστηκε να εγκαταλείψει το σπίτι του, παίρνοντας μαζί του μόνο τα απολύτως απαραίτητα και τις αναμνήσεις

του, είναι ένας πρόσφυγας, που οφείλουμε να τον σεβαστούμε και να τον βοηθήσουμε. Ιστορίες προσφυγιάς όλοι λίγο πολύ έχουμε στο οικογενειακό μας μπαούλο.

Μετά το Vendico, τι άλλο να περιμένουμε;

Για την ώρα δεν ετοιμάζω κάτι. Για να γράψω, θα πρέπει να έχω ένα κίνητρο, μια πηγή έμπνευσης και ένα δυνατό συναίσθημα. Δεν θέλω να γράφω για να λέω ότι γράφω. Θέλω το αποτέλεσμα να ακουμπάει στην ψυχή και στην καρδιά του αναγνώστη. Ίσως κάποια στιγμή στο μέλλον να προκύψει κάτι.

Για τις ερωτήσεις: Χρήστος Τσαντής

"Αναπαράσταση - Πενήντα χρόνια μετά"

Μία συνομιλία με την Ιστορία και τον Κινηματογράφο

Παρασκευή,
9/3/2018,
στις 6:30 μ.μ.,
στο πατάρι του
βιβλιοπωλείου
Koukoubook

ΠΑΔΑΜΑΝΘΥΣ

Οικοδεσπότες:

Αργυρώ Λουλαδάκη,
Δήμητρα Αθενάκη,
Όλγα Φραντζεσκάκη,
Αγγελική Μπεμπιδάκη,
Μαρία Μαυράκη,
Ελευθερία Αποστολάκη,
Σμαράγδη Νικολακάκη,
Αντωνία Παπαδοπούλου,
Βασιλική Αποστολοπούλου,
Μανώλης Χατζηπαναγιώτου
και Χρήστος Τσαντής.

Η Αναπαράσταση 50 Χρόνια μετά

Προλογίζοντας την εκδήλωση του Εργαστηρίου Δημιουργικής Γραφής και Αυτογνωσίας, των Εκδόσεων Ραδάμανθους

Η ομάδα του 2018 του Εργαστηρίου Δημιουργικής Γραφής και Αυτογνωσίας των Εκδόσεων Ραδάμανθους, ολοκλήρωσε έναν από τους κύκλους δραστηριοτήτων της με μία «α΄σκηση» γύρω από την ταινία «Αναπαράσταση», του Θόδωρου Αγγελόπουλου. Άνθρωποι της τέχνης, όπως ο Αγγελόπουλος δεν «φεύγουν» ποτέ από κοντά μας. Θέλουμε να τον φέρνουμε κοντά μας, αξιοποιώντας το έργο του μέσα από ζωντανές δράσεις, έτσι που πολλοί ακόμη άνθρωποι να το γνωρίσουν και να συνομιλήσουν με τις δημιουργίες του, έτσι που ακόμη περισσότεροι άνθρωποι να προβληματιστούν, να μπολιαστούν, να προβληματιστούν, να γονιμοποιήσουν ιδέες και προβληματισμούς, δίνοντας ώθηση στον τροχό της δικής τους δημιουργικότητας. Σε αυτό το πλαίσιο, το 2018 αλλά και το 2019, πραγματοποιήσαμε στο Εργαστήρι μια σειρά από βιωματικές ασκήσεις με θέμα την «Αναπαράσταση» και καταλήξαμε στην επιλογή ρόλων από τα μέλη της ομάδας, με βάσει τα πρόσωπα του έργου, δίνοντας φωνή στους πρωταγωνιστές της ιστορίας, μισό αιώνα μετά.

Η απώλεια ενός πολύ αγαπητού προσώπου ανέτρεψε τα σχέδια που είχαμε για την ημέρα της εκδήλωσης, αλλά' θεώρησα σκόπιμο να μη γίνει αιτία η δική μου απουσία για την ακύρω-

ση της παρουσίασης. Πρότεινα στον καλό φίλο Μανώλη Χατζηπαναγιώτου, ο οποίος συμμετείχε στις δράσεις του εργαστηρίου εκείνη την περίοδο να προλογίσει στην εκδήλωση και όλα πήγαν καλά.

Χρήστος Τσαντής, συντονιστής του εργαστηρίου

Πρόλογος – καλωσόρισμα στην εκδήλωση

Μανώλης Χατζηπαναγιώτου

Φίλες και φίλοι, σας καλωσορίζουμε σε μια βραδιά – αφιέρωμα στην ταινία του Θόδωρου Αγγελόπουλου «Αναπαράσταση». Είναι το αποτέλεσμα μιας συνομιλίας όπως συνηθίζεται να λέγεται ανάμεσα σε μια μεγάλη ταινία και σε λίγες ταπεινές από κάθε άποψη απόπειρες γραφής κειμένων.

Η εκδήλωση οργανώθηκε από το εργαστήρι Δημιουργικής Γραφής και Αυτογνωσίας, των Εκδόσεων Ραδάμανθους, με συντονιστή τον Χρήστο Τσαντή. Ο Χρήστος είναι ο εμψυχωτής του εργαστηρίου και ο βασικός οργανωτής και συντονιστής της εκδήλωσης. Ο Χρήστος όμως είναι και ο μεγάλος «απών» της βραδιάς αυτής. Ειδοποιήθηκε σήμερα για τον θάνατο ενός προσφιλούς του προσώπου και αυτή την στιγμή λείπει για τον στερνό αποχαιρετισμό. Δεν θέλησε όμως να αναβληθεί η εκδήλωση. Μας εμπιστεύτηκε ένα είδος ομαδοσυνεργα-

τικού συντονισμού της βραδιάς. Στον Χρήστο και τη σύντροφό του δίνουμε τα συλλυπητήριά μας. Από εσάς ζητούμε την κατανόησή σας για κάθε έλλειψη και κάθε οργανωτική παραφωνία.

Φωτογραφίες: Δήμητρα Αθενάκη

Ας πούμε πρώτα δύο λόγια για την «Αναπαράσταση», την τιμώμενη ταινία. Πρόκειται για την πρώτη μεγάλου μήκους ταινία του Θόδωρου Αγγελόπουλου, μια ταινία του 1970. Το φιλμ από την πρώτη στιγμή ενθουσίασε τους κριτικούς αλλά ταυτόχρονα και ένα αρκετά πλατύ κοινό. Βραβεύτηκε στο φεστιβάλ Θεσσαλονίκης και πήρε διακρίσεις και στο εξωτερικό. Οι περισσότεροι μάλιστα θεωρούν ότι με την «Αναπαράσταση» ξεκινά ο Νέος Ελληνικός Κινηματογράφος, είναι δηλαδή μια σπουδαία καμπή για το ελληνικό σινεμά.

Τα βασικά γεγονότα της ταινίας είναι εν πολλοίς αληθινά. Το 1968, σε ένα ορεινό χωριό της Θεσπρωτίας, μια γυναίκα, μητέρα τριών παιδιών, συνάπτει ερωτική σχέση με τον αγροφύλακα του χωριού, ενώ ο σύζυγός της βρίσκεται μετανάστης στη Γερμανία. Οι εραστές δολοφονούν τον σύζυγο μόλις αυτός γυρίζει στο χωριό. Είναι μια δολοφονία που έκανε αίσθηση εκείνη την εποχή και τράβηξε το ενδιαφέρον του Τύπου αλλά και των κινηματογραφιστών. Τελικά ο Αγγελόπουλος με φωτογράφο τον Γιώργο Αρβανίτη και μοντέρ τον Τάκη Δαυλόπουλο γυρίζει την υπόθεση σε ταινία. Το ίδιο το θεσπρωτικό χωριό, το φυσικό σκηνικό του φόνου, αποδεικνύεται απρόθυμο να φιλοξενήσει τα γυρίσματα. Το αίμα είναι πρόσφατο. Έτσι ο Αγγελόπουλος διαλέγει τη Βίτσα και το Μονοδέντρι, δύο χωριά στα μαγευτικά Ζαγόρια των Ιωαννίνων. Πρόκειται βέβαια για χωριά ερημωμένα από τον εμφύλιο και την μετανάστευση. Ο τουρισμός δεν έχει ακόμη ανακαλύψει τα «χωριά της πέτρας».

Η ταινία έχει ως κέντρο την ομώνυμη «Αναπαράσταση» που διενεργούν οι αστυνομικές και εισαγγελικές αρχές για την πλήρη διαλεύκανση της υπόθεσης. Με έναν πρωτότυπο τρόπο γίνονται πολλά μπρος-πίσω στον χρόνο και το κουβάρι ξετυλίγεται. Για την ακρίβεια ξετυλίγονται πολλά κουβάρια. Με πρόσχημα την αστυνομική επιχείρηση ο Αγγελόπουλος φωτίζει μια σειρά από ζητήματα που απασχολούν την μεταπολεμική Ελλάδα:

Την αντίθεση της ρημαγμένης υπαίθρου με τον αστικό χώρο και την πολύβουη ζωή της πόλης. Τη μαζική μετανάστευση που αποξενώνει τους ανθρώπους από τον τόπο τους, από τους συντρόφους τους, από τα ίδια τους τα παιδιά. Ρήγματα που δεν αποκαθίστανται ποτέ. Τα αλλεπάλληλα στρώματα εξουσίας που δρουν σε μια κοινωνία αυταρχική, απόλυτα ιεραρχημένη. Μην ξεχνάμε, βρισκόμαστε καταμεσής της επταετίας. Την διαφοροποιημένη θέση του άντρα και της γυναίκας. Η κοινωνία δεν είναι πια πατριαρχική, είναι όμως ανδροκρατική, επιφυλάσσει διαφορετικούς ρόλους για τα δύο φύλα.

Όλα αυτές οι αντιθέσεις υπογραμμίζονται με έξοχο τρόπο από την ασπρόμαυρη φωτογραφία.

Ας αφήσουμε όμως την εύκολη και φτηνή κινηματογραφική κριτική, άλλωστε είναι έξω από τα χωράφια μας. Η ομάδα μας έχει να κάνει με την γραφή και ουδόλως με το σινεμά.

Με ποιον τρόπο τότε εμείς ασχοληθήκαμε με την «Αναπαράσταση»; Ο Χρήστος Τσαντής, αφού μας παρώθησε να δούμε την ταινία, μας προκάλεσε να εμπνευστούμε από αυτήν. Να παράγουμε κείμενα που να αφορούν από πρόσωπα και καταστάσεις της «Αναπαράστασης». Μας προκάλεσε να διαλέξουμε έναν ρόλο ή έναν χαρακτήρα και να τον επεκτείνουμε κατά κάποιο τρόπο. Να δούμε τον κόσμο με τα μάτια του, να ακούσουμε την άποψή του, να τον παρατηρήσουμε. Άλλα κείμενα είναι μικρά, άλλα εκτενέστερα. Άλλα

προϊόντα κάποιας έρευνας, άλλα μυθοπλαστικά. Το τι βγήκε θα το ακούσετε.

Θα δούμε τρία σχετικά αποσπάσματα. Ένα από συνέντευξη του Θόδωρου Αγγελόπουλου και δύο από την ίδια την ταινία. Όσοι έχουμε δει την «Αναπαράσταση» θα την ανακαλέσουμε στη μνήμη μας. Όσοι δεν την έχουμε δει θα πάρουμε το χαρακτηριστικό της άρωμα.

Είναι πετυχημένο το εγχείρημα; Η επιτυχία έγκειται στην ίδια την παραγωγή των κειμένων, ανεξάρτητα από την όποια λογοτεχνική τους αξία. Η επιτυχία οφείλεται στην ίδια την ταινία. Γιατί κάθε μεγάλο έργο τέχνης, εφόσον αξίζει να λέγεται τέτοιο, αφήνει περιθώρια για πολλαπλές αναγνώσεις, αφήνει μεγάλα περιθώρια στο κοινό να δώσει προεκτάσεις. Είναι δηλαδή πιο γόνιμο από τις αρχικές στοχεύσεις του δημιουργού του. Και η «Αναπαράσταση», είτε μας αρέσει ο Αγγελόπουλος είτε όχι, είναι ένα τέτοιο μεγάλο έργο που σφράγισε το ελληνικό σινεμά.

Εκ μέρους όλου του εργαστηρίου σας καλωσορίζουμε και ζητούμε και πάλι την επιείκειά σας.

Μια γυναίκα του χωριού

Αναπαράσταση 50 χρόνια μετά

Αγγελική Μπεμπλιδάκη

Την έβλεπα να κατηφορίζει ντυμένη με τα καλά της. Σαν να πήγαινε την Κυριακή στην εκκλησιά. Το κεφάλι στητό και τα μαύρα μάτια να μας καρφώνουν από ψηλά. Λες και τίποτα δεν είχε συμβεί.

Αγέρωχη, ανάμεσα στα όργανα της τάξεως που την περικύ-

κλωναν. Κι ενώ στον άλλο είχαν περάσει χειροπέδες αυτή κατέβαινε με τα χέρια ελεύθερα. Σαν να μην τολμούσαν να την αγγίξουν. Σαν να φοβόντουσαν να την αγγίξουν. Σαν να μην είχε διαπράξει κάτι ολέθριο.

Δεν άντεξα. Η φωνή βγήκε από μέσα μου χωρίς να το καταλάβω.

-Πουτάναααα!

Πως βρέθηκε η πέτρα στο χέρι μου; Δεν θυμάμαι πότε την μάζεψα. Μα ήταν εκεί λες και φανερώθηκε ξεπιτούτου. Για τον σκοπό αυτό. Την σβεντούριξα πάνω της και της χίμηξα. Να την δείρω, να την χτυπήσω. Να σβήσω από τα χείλη το προκλητικό χαμόγελο που μας περιγελούσε. Να της βγάλω τα μάτια. Που μας κοίταζαν αφ' υψηλού. Σαν να μοίραζαν μυστικά που εμείς δεν ξέραμε. Να σημαδέψω αυτό το κορμί που όπου περνούσε ακόμα και τυλιγμένο σε δέκα στρώσεις ρούχα, μαγνήτιζε τους άντρες μας.

Την έπιασα στα χέρια μου μια στιγμή. Έτοιμη ήμουν να την σουρομαδίσω. Να της τα βγάλω τα μάτια. Προλάβανε οι χωροφυλάκοι και την κρύψανε με το κορμί τους. Γιουρούντηξα και πάλι. Βαρούσα όπου μπορούσα κι έβρισκα. Από το περιπολικό ακούστηκε η σειρήνα κι αυτό σα να με σταμάτησε μια στιγμή. Μόνο μια στιγμή. Κι ύστερα πάλι λακτίσματα, κλωστήματα, μπουνιές. Όπου έφταναν τα χέρια και τα πόδια. Και κουβέντες...

-Κακούργα τον έφαγες! Κακούύργα! Πουτάάάνα!

Τα καταφέρανε και την τραβήξαν. Την πήρανε από τα χέρια μας και την βάλανε στο περιπολικό. Μα είχα τόση μάνητα που έπιασα την πόρτα του αυτοκινήτου. Να την ανοίξω ήθελα να την βγάλω έξω την πουτάνα. Να την χαμοκυλήσω. Να την πονέσω. Να δώ το αίμα της να τρέχει. Έτρεξα κάμποση ώρα κρατημένη από το αυτοκίνητο ώπου ανέβασε ταχύτητα και μ έριξε πάνω στις πέτρες. Χτύπησα μα τότε ούτε που το πήρα είδηση. Ούτε πόνεσα, ούτε την πληγή είδα. Το βράδυ το κατάλαβα σαν πήγα να κοιμηθώ.

Ακούς εκεί όμως. Να φυλάνε τώρα οι πλερωτικοί, οι ανθρωποι του κράτους, τις πουτάνες.

Εμ βέβαια οι τίμιες και οι ηθικές καλό δεν βλέπουνε πουθενά. Όλοι προσέχουνε τις άλλες. Τις πεταχτές. Αυτές που παίζει το μάτι τους. Αυτές σαν την Ελένη• που τους βάζουν μέσα στο βρακί τους. Και τους παίρνουν στο λαιμό τους. Δες και τα χαίρια του αλλουνού. Του Χρηστάκη ντε. Έρωτες ήθελε ο δικός σου. Δε τούφτανε η γυναίκα του; Τώρα να δούμε θέλει πότε θα βγεί από την φυλακή.

Κι η άλλη; Τι νόμιζε. Πως ήτανε αυτή καλύτερη μας; Όλες δεν βράζαμε στο ίδιο καζάνι; Δεν απομέναμε όλες στα ερημωμένα χωριά μόνες να μεγαλώνωμε κοπέλια και να γεροκομούμε γερόντους; Και η ζωή να περνάει δίπλα και μείς να την ξανοίγουμε από μακριά. Και το κορμί να μαραίνεται να στεγνώ-

νει. Να ξεχνά τη φύση του και να γίνεται ένα κουτσούρι.

Δεν είμαστε γυναίκες εμείς; Δεν είχαμε καρδιά ν' αγαπήσουμε εμείς; Και κορμί να πέσει ο άντρας πάνω του να το οργώσει;

-Εμ τον ξέραμε και μείς Ελενίτσα τον τρόπο. Μπορούσαμε και μείς να βρούμε αγαπητικούς. Μπορούσαμε σαν θέλαμε και τους άντρες μας να ξεκάνουμε και την ζωούλα μας να γλεντήσουμε.

Μπορούσαμε. Μα δεν θέλαμε.

Είμαστε τίμιες εμείς.

Έχωμε φόβο Θεού εμείς.

24/2/2018

Αργυρώ Λουλαδάκη

Ο ΜΕΤΑΝΑΣΤΗΣ

Σήμερα θα τους δω ξανά. Έχουν περάσει πέντε χρόνια από την τελευταία φορά που τους συνάντησα. Τα παιδιά τότε ήταν νεογέννητά, θυμάμαι τα πρόσωπά τους αμυδρά, το κλάμα τους. Όταν έφυγα έκλεισα γρήγορα πίσω μου την πόρτα, την έσπρωξα με δύναμη, σα να σφραγίζω μια ολόκληρη ζωή, να μη με παρασύρει η δίνη της και γυρίσω πίσω. Το ήξερα καλά, το ένιωθα, ένα βήμα αν άφηνα τον εαυτό να κάνει προς τα πίσω, δε θα έφευγα ποτέ ξανά.

Κι εκείνη; Εκείνη; Δε θυμάμαι αν την αγάπησα, νομίζω πως ναι κι όμως ήταν ένας γάμος στα γρήγορα κι ύστερα τα παιδιά, οι στερήσεις, η φτώχεια, ο ξεριζωμός. Τι νόημα έχει η αγάπη όταν συνθλίβεται από την ανέχεια, όταν πρέπει ξαφνικά να ταΐσεις τόσα στόματα;

Χαίρομαι που θα τους ξαναδώ και φοβάμαι μαζί. Ένας αλλόκοτος φόβος από τότε που πήρα το αεροπλάνο της επιστροφής από τη Γερμανία. Μεταφράζω αυτό το φόβο σε αγωνία και δε μου αρκεί, δεν πρόκειται για αγωνία, ούτε για αμηχανία κάτι άλλο, κάτι βαθύτερο είναι αυτό που με...σκοτώνει!

Γιατί άραγε να χρησιμοποιώ αυτή τη λέξη. Μου είναι αδιανόητο να θεωρήσω τα συγγενικά μου πρόσωπα ως απειλή. Μπορεί η συγγένεια να είναι απειλή; Και για ποιο λόγο;

Επιστρέφω με μια βαλίτσα. Τα υπάρχοντά μου εν κινήσει και η ζωή μου πλέον εν κινήσει. Τούτοι οι άνθρωποι που συναντώ, οι συνεπιβάτες μου στο τρένο για τα Γιάννενα αισθάνομαι να διαφέρουν από μένα, τα ρούχα τους διαφορετικά από τα δικά μου, ο αέρας τους, η ζωή τους τόσο αλλιώςτική από αυτή που συνήθισα στη δεύτερη πατρίδα μου, τη Γερμανία. Βλέπω γύρω μου πρόσωπα αδιάφορα, ανθρώπους τσακισμένους από την κούραση και τα χτυπήματα της ζωής. Όπως τους άφησα, έτσι τους βρίσκω ξανά όμοιους και απαράλλαχτους σαν να μην έχει μεσολαβήσει, ούτε μια μέρα, ούτε μια ώρα από τότε που έφυγα.

Τι θα συναντήσω άραγε στο τέλος του ταξιδιού μου;

Κοιτάζω από το παράθυρο του τρένου, που μόλις ξεκίνησε, τα περίχωρα της Αττικής. Μια τάση για άτακτη ανοικοδόμηση, με εμφανή όμως τα σημάδια του πολέμου και του αλληλοσπαραγμού, του εμφυλίου. Αραιά σπίτια, κάποια σκόρπια αυτοκίνητα και εργάτες που ξεκινούν για τις δουλειές τους. Οι περισσότεροι από αυτούς μετανάστες όπως ήμουν και εγώ με τη διαφορά ότι εκείνοι έχουν μεταναστεύσει μέσα στον ίδιο τους τον τόπο, εγκατέλειψαν τα χωριά τους, τις εστίες τους για ανεύρεση εργασίας στην πόλη. Μετανάστης στη Γερμανία, μετανάστης στο εσωτερικό, τι σημασία έχει; Πάντα κάποιον αφήνεις πίσω σου, αυτό έχει σημασία. Άνθρωποι εγκλωβισμένοι στον αγώνα της επιβίωσης, σε αυτό το ατέρμονο παιχνίδι της ύλης, που φέρει μέσα του μαζί τη ζωή και το θάνατο.

Μου έρχεται ξανά στο μυαλό του το πρόσωπο της γυναίκας μου, θυμάμαι αμυδρά τις γωνίες του και το σε άλλα σημεία λείο και σε άλλα σημεία ρυτιδωμένο μέτωπο. Σα να εγκλωβίζει τον πόνο, που υπάρχει υποδόρια, όπως τα υπόγεια ρεύματα κάτω από την ήρεμη επιφάνεια του νερού.

Ναι, το ομολογώ, φοβάμαι πολύ να τη συναντήσω, χωρίς να γνωρίζω μέσα μου ξεκάθαρα το γιατί.

Αργυρώ Λουλαδάκη

Ιανουάριος 2018

Ο Αγροφύλακας

50 Χρόνια μετά την Αναπαράσταση

Ελευθερία Αποστολάκη

Σιγά, νυχτιάτικα! Θα μας πάρουνε χαμπάρι απ' το σπίτι. Πού είναι το σκαπέτι. Με πήρες στο λαιμό σου, πουτάνα! Σκύλα! Τι έκανες; Δεν είσαι γυναίκα εσύ, θεριό είσαι και με έφαγες! Ποτέ σου δε χαμήλωσες τα μάτια. Ανάθεμα την ώρα και τη στιγμή που 'μπλεξα μαζί σου... Ποιος μωρέ, εγώ! Ο Χρηστάρας με τ' όνομα, ο αγροφύλακας, που λύνω και δένω στο χωριό! Θυμάμαι που σκέφτηκα να στο πω πως δε θέλω να ανακατευτώ! Δε σου 'φτανε άτιμη τούτος ο κακομοίρης; Αφού γύρισε. Δε γύρισε; Τι κι αν ήταν σακάτης; Για σένα δεν έκαψε τα πνευμόνια του στα εργοστάσια της Γερμανίας; Και σου 'στελνε. Δε σου 'στελνε; Ολόκληρο καπηλειό κρατούσες! Ποια άλλη στο χωριό ήταν καλύτερη από 'σένα; Κι όμως. Δε σκιάχτηκες, δε ντράπηκες, δε λύγισες σαν τον είδες να 'ρχεται...

Το σχοινί; Πού το βρήκες, μωρή, το σχοινί εκείνη την ώρα; Ανάθεμά σε! Ρίχτο και αυτό μέσα να το κουκουλώσω. Στάζει ακόμα λάδι! Αχ, Τι ψυχή κουβαλάς; Ακούς εκεί να τον κόψουμε! Τον Κώστα μωρέ; Δε φτάνει που τον έπνιξες; Αλλά τι λέω; Εσύ ποτέ σου δε φοβήθηκες ούτε θεό ούτε άνθρωπο. Σκότωμα θες κακούργα! Τελείωσα. Τον πλάκωσα καλά. Ας φυτέψει κι από πάνω, μην ακουστεί μυρωδιά. Τα χέρια μου! Αίματα!!! Να πάρει! Ανάθεμά το για σκαπέτι. Να φύγω, να φύγω... Το καπέλο μου, μην το ξεχάσω...

Τρέξε, Χρήστο, τρέξε. Κάτω στο ποτάμι, να πλυθώ, να καθαρίσω! Τρέξε Χρήστο. Σε λίγο θα ξημερώσει... Μην με δει κανείς... Με πήρες στον λαιμό σου μάγισσα. Γρήγορα, άμα ξυπνήσουν χάθηκα. Γρήγορα στο νερό. Έμπλεξα ... Μου κόβεται η ανάσα... Να πάρει γλιστρώ. Θα μου πέσει το καπέλο...

Να το, έφτασα. Θεέ μου, τι έκανα! Μου 'ρχεται να ουρλιάξω... Κριματίστηκα! Για σένα Ελένη, για σένα μάτια μου! Για σένα σεβντά μου! Γιατί να σε δώσουνε σ' άλλον; Τι μου 'λειπε; Αχ Ελένη! Θυμάσαι; Από μικρά μαζί! Κρυφά τρυπώναμε στο μαγαζί και κλέβαμε από το μαγαζί σας λουκούμια. Τι κι αν ήταν στο ψηλότερο ράφι. Σε σήκωνα στους ώμους και τα 'φτανες, προτού να μας δει μάτι. Και μετά ραντεβού εδώ στο ποτάμι! Θαρρώ πως ακόμα μοσχοβολά ο κόρφος σου τριαντάφυλλο!

Ο πατέρας σου, όμως, ποτέ του δε με χώνεψε... «Μούλικο» με ανέβαζε, «μπαμπέση» με κατέβαζε! Και σε πάντρεψε, πριν γυρίσω από τον στρατό... με τον Κώστα, «τον φίλο», «τον αδελφό»! Με έπιασε το κίνημα και νομίζανε όλοι ότι έριξα μαύρη πέτρα. Όχι! Το χωριό δε μας χωρούσε και τους δυο! Εκείνος ξενιτεύτηκε για χρόνια. Τώρα όμως γύρισε. Άρρωστος, αλλά γύρισε. Γιατί γύρισε; Σκοτείνιασε, όταν με είδε κι έσκυψε το κεφάλι... Σου 'πα να φύγουμε, Ελένη ... Αρ-

νήθηκες! Τα παιδιά σου, τα παιδιά μου, το χωριό...

Τρελαίνομαι! Δε θέλω να σε αγγίζει άλλος! Δε θέλω ...

Να σε πάρω ήρθα, Ελένη, πριν γυρίσουν, πριν γυρίσει... Όμως γύρισε, μας είδε. Ξέσπασε. Σε χτύπησε, πήγε να σε πνίξει... Τον άρπαξα... Φώναξα... Ευτυχώς που βρήκες σχοινί στην κουζίνα. Γιατί δε φύγαμε, Ελένη; Τι κάναμε.

Τα χέρια μου πάγωσαν...

Θα πούμε ότι αυτός γύρισε στη Γερμανία. Κανείς δε θα τολμήσει ν' ανοίξει το στόμα του. Θα ορκιστώ στα παιδιά μου... Πού είναι το καπέλο μου;

Ξημερώνει...

Μαρίνα Μελίδου

Το βεστιάριον

3ο Βραβείο στο διαγωνισμό ποίησης «Νίκος Καζαντζάκης», των Εκδόσεων Ραδάμανθυς

Μαρίνα Μελίδου – Το βεστιάριον

Το βεστιάριον της οδού Αρεοπαγίτου
ξεσκονισμένα μάς κρατά τα ημίπαλτα,
αναμφισβητητί,
πιότερο, δε, τα γούνινα
και τα σατέν·
απ' όξω να φυλάσσονται
τα διατηρητέα των Αρχαιοελλήνων
κι έσωθεν να εγκλείεται
η θαυμαστή κομψότης του Νεοέλληνα.
Μπορείς και να το πεις
σύγκρουση των καιρών
με τοπική,
μπορείς και να το πεις
Ευρώπη.

Το βεστιάριον της οδού Αρεοπαγίτου,
φιλόξενο το λες
απέναντι στ' αγάλματα,
είτε γιατί φιλοξενείται πλάι τους,
είτε γιατί "αγάλματα" φιλοξενεί –
με σάρκινες ενδυμασίες
διακοσμημένο,
να προφυλάξει
το πολύτιμο απ' το ιερό
ή
το ιερό απ' το ανήθικο·
όμως, από ποια αγάλματα περιβάλλεται
είν' ένα άλλο ποίημα,
με ιδίαν, όμως, σημασία.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ
«ΝΙΚΟΣ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗΣ»

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΡΑΔΑΜΑΝΘΥΣ

Γεννημένη στη Δράμα το 1994, όπου και διαμένω μέχρι σήμερα. Σπούδασα Κοινωνικές Επιστήμες, με εξειδίκευση στην Κοινωνική Πολιτική. Τα πρώτα (φανερά) βήματα στην ποίηση έγιναν στην ηλικία των 15 ετών, μέσα από συμμετοχές και διακρίσεις σε μαθητικούς διαγωνισμούς στην Ελλάδα και την Ευρώπη, εκπροσωπώντας το τότε σχολείο μου, το 1ο Λύκειο Δράμας (Αρρένων).

«Πού σε βρίσκει η Ποίηση;»

Η ποίηση σε βρίσκει τις στιγμές που είσαι πιο κοντά με τη ψυχή σου και τον χωροχρόνο γύρω σου. Εκεί όπου κατορθώνεις να αλλάξεις οπτική και αντίληψη, παρατηρώντας όλα τα γνώριμα γύρω σου και μέσα σου, ως πλέον πρωτόγνωρα. Η στιγμή κατά την οποία σε βρίσκει η ποίηση, είναι ίδια με τη στιγμή που βρίσκεις εσύ τον εαυτό σου.

ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΒΕΡΙΒΑΚΗ
Ο ΑΣΤΙΚΟΣ ΜΥΘΟΣ

Η καταιγίδα

Στην κακοκαιρία

Όλοι

Λουφάζουν στα σπίτια τους.

Το κρύο

Δεν σ' αφήνει

Να βγεις στο δρόμο

Να περπατήσεις

Να μιλήσεις

Να καλημερίσεις

Ν' ασπαστείς τον έρωτα

Να γκρεμίσεις τα τείχη.

Το κρύο

Δεν σ' αφήνει.

Έτσι ισχυρίζεσαι.

Κάθεσαι υπομονετικά στον καναπέ

Περιμένοντας να περάσει η μπόρα

Βλέποντας TV και τρώγοντας τσιπς.

Καταπίνεις οτιδήποτε τοξικό.

Ποτά, λόγια, απαξίωση και ανέχεια.

Το βράδυ ξερνάς και το καζανάκι τραβάς.

Ρίχνεις χλωρίνη

Για να καθαρίσεις τη βρωμιά.

Προσωρινά.

Πίνεις χάπια

Για να φτιάξεις το στομάχι και το κεφάλι.

Τα απορρυπαντικά

Όπως και τα παυσίπονα

Καθαρίζουν, πάντα, προσωρινά.

Θες να φύγεις.

Το κρύο

Δεν σ' αφήνει.

Έτσι ισχυρίζεσαι.

Η καταιγίδα

Μουσκέυει την πόλη, τα κρεβάτια

Τις ιδέες, την μοναξιά, την απελπισία.

Κάποιοι μάγκες κυκλοφορούν στο δρόμο

Δίχως ομπρέλα.

Τη βροχή δεν τη συμπαθεί κανείς.

Μόνο κάτι τρελοί την αγαπούν.

Εκείνοι, που δε φοβούνται το κρύο

Και να αφεθούν στο χάδι της παγωνιάς.

Ναι.

Υπάρχουν και οι Εκείνοι

Που φορώντας αδιάβροχα μπουφάν

Περπατούν τα στενάκια

Των αναστεναγμών και των αναστοχασμών

Πατώντας τις λάσπες

Προσπερνώντας τις βουρκιασμένες λακκούβες

Επιδιώκοντας να βρουν

Έναν άνθρωπο

Ένα σκοπό

Έναν προσδιορισμό

Μια φλόγα.

Ένα λόγο και τον αντίλογό του.

Ναι.

Υπάρχουν και Εκείνοι

Που το κρύο

Δεν τους καθηλώνει

Διότι έμαθαν

Να διατηρούν

Τη θερμή

Μέσα στο κορμί και τη Ψυχή τους.

Υπάρχουν και εκείνοι

Που αποφάσισαν

Να γίνουν οι Ανυπότακτοι του Νου τους.

Χριστίνα Βεριβάκη

Χανιά, 27/1/2022

«...Και κάπως έτσι ο άνθρωπος κλείνει τα μάτια για να κοιμηθεί, να ξαποστάσει και να ονειρευτεί, όσα επιθύμησε ως παιδί, όσα ξέχασε ως έφηβος και όσα έζησε ως νέος σπόρος, πριν εκείνος ανθίσει για τον θάνατο. Και κάπως έτσι ο άνθρωπος μέσα στο όνειρο, σε πλαίσια ομιχλώδη, ακαθόριστα και μπερδεμένα έχει την ανάγκη να πλάθει ήρωες με ξεφτισμένα προσώπεια. Σ' ένα όνειρο με Παντοκράτορες που κρατούν το κλειδί της Γνώσης, με Υπηρέτες που έχουν μάθει να ακολουθούν τα βήματα των άλλων επιθυμώντας θέση και ταυτότητα, με Σκιές και Φαντάσματα που ξυπνούν τις μνήμες και με Δαίμονες που αγκυλώνουν την επιθυμία, ζει ο άνθρωπος, ξανά και ξανά Σ' Επανάληψη, με ζοφερότητα και αγωνία τις στιγμές που δεν υπολόγισε, που δεν αγάπησε, που δεν αγκάλιασε, που δεν συμφιλίωσε με τον εαυτό του. Ζει ξανά και ξανά Σ' Επανάληψη όλα εκείνα, που αγνόησε, διότι έτσι του δίδαξαν, να προσπερνά όσα του φανερώνονται μπροστά του...».

Διαβάστε περισσότερα:

<https://ekdoseis-radamanthys.webnode.gr/products/christina-verivaki-i-epanalipsi/>

«Τίποτα καλό δεν γίνεται ενάντια στις επιταγές της καρδιάς, δηλαδή ενάντια στις επιταγές του ονείρου», έγραφε ο Γάλλος φιλόσοφος Γκαστόν Μπασλάρ, και η Χριστίνα Βεριβάκη μοιάζει να το ξέρει καλά αυτό. Η συγγραφέας επαναφορτίζει λέξεις, αναμνήσεις, εμπειρίες, και τροφοδοτεί έναν αρμονικό «φανταστικό» διάλογο, που θα μπορούσε να είναι η εσωτερική συζήτηση που κάνουν πολλοί άνθρωποι με τον εαυτό τους. Η συνάντηση με τη ζωή, ο άγνωστος εαυτός μας, η αιώνια πάλη για να τον γνωρίσουμε... Ό,τι και να πούμε, θα είναι λίγο, για να σας παρουσιάσουμε μία νέα δημιουργό που καταφέρνει να μας μεταφέρει με το έργο της σ' ένα τόσο γνωστό-άγνωστο σύμπαν...», Χρήστος Τσαντής

Αθανάσιος Γάκης – Πρόσθεση

Έπαινος στον λογοτεχνικό διαγωνισμό «Νίκος Καζαντζάκης», των Εκδόσεων Ραδάμανθους

Μεγάλωσα. Απολογισμούς πραγματεύομαι.

Βάση τους έννοιες μαθηματικές.

Άρχισα με την Αφαίρεση.

Η οικειοτέρα των πράξεων.

Με καθόρισε.

Αφαίρεσα τρόπω ζωής τα πλείστα των ονείρων.

Βαριά συλλογίζομαι. Ατέλειωτη ετούτη η στράτα.

Με βλέπει ο ήλιος και γελά.

Ξεκαρδίζεται. Σχεδόν με κοροϊδεύει.

Μου κλείνει το μάτι.

Πρόσθεση μου ψιθυρίζει.

Το οπτικό πεδίο μεταβάλλεται.

Συλλέκτης γίνομαι.

Οράματα με κατακλύζουν.

Καταπράσινες οι ρεματιές.

Στη λίμνη της Νεράιδας οδηγούμαι.

Γυμνή να κολυμπά τη βρίσκω.

Ρίχνομαι στον Έρωτά της.

Ανιδιοτέλεια και Πάθος.

Καίω τον πλανήτη και καίγομαι μαζί του.

Λίγο και φτάνω στην Αγάπη.

Ο Χρόνος;

Σύμμαχος σαν τον εκτιμάς

και αν αφεθείς Ληστής.

Μια χούφτα ελιές και μια γωνιά αχνιστό ψωμί.

Ο φούρνος σιγοκαίει ακόμα.

Μοσκοβολάει ο τόπος.

Δε χορταίνονται αυτές οι ανάσες.

Γεμίζω απλότητα. Του Πελάγους μοιάζω.

Στοιβάζω τα χαρτιά στη λιτή κάμαρη.

Ξυπνώ λεύτερος. Αποστρέφομαι τους συμβιβασμούς.

Σκάβω τη γη με τα χέρια.

Δε θα αργήσουν τ' άνθη.

Πρόσθεση μονολογώ.

Μήτρα αισθήσεων την ορίζω.

Ο Αθανάσιος Γάκης ζει στη Θεσσαλονίκη. Σπούδασε Ιστορία-Αρχαιολογία. Εργάζεται στην Δημ. Εκπαίδευση.

«Η ποίηση σε βρίσκει παντού. Αυτή καθορίζει τον τόπο και τον χρόνο. Μέσα από μια διαδικασία κυκλικής εγκυμοσύνης, σαν ωριμάσουν οι στιγμές, έρχεται η ώρα του τοκετού που θα φέρει σε πρώτη επαφή με το φως τη μοναδική Έμπνευση», Αθανάσιος Γάκης.

Ειρηναίος Γαλανάκης

Κείμενα από τη Γερμανία

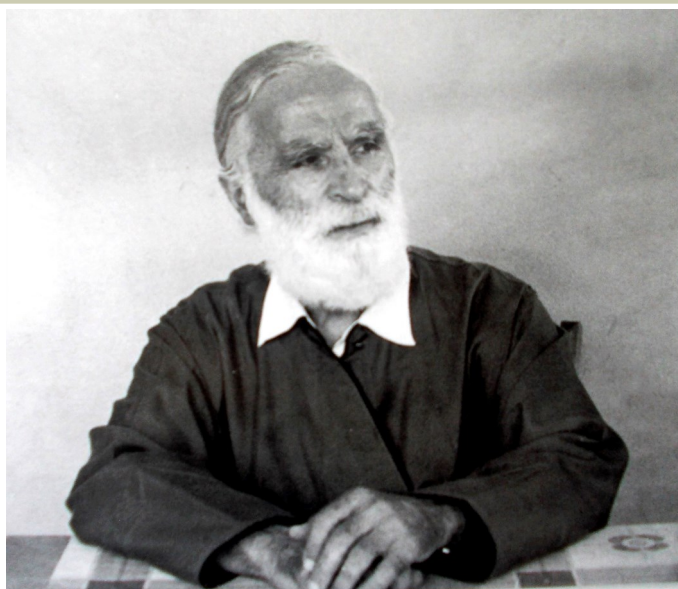
«Επί τον Ποταμόν Ρήνον»

«Στη δυτική πλευρά του στρατοπέδου Νταχάου υψώνεται σήμερα ένα πανύψηλο κυκλικό κτίριο, κτισμένο κι αυτό από τους μελλοθάνατους με στρογγυλές πέτρες. Λένε μάλιστα πως όσο κτιζόταν κάθε μέρα, το γκρεμίζανε τη νύχτα οι Ναζήδες για να μην τελειώσει ποτέ...».

Ο Ειρηναίος Γαλανάκης, όπως σε όλα τα κείμενά του, γράφει με τα γράμματα της ψυχής του. Η διαφορά με το «Επί τον Ποταμόν Ρήνον» είναι ότι εδώ αποκαλύπτονται άγνωστες πτυχές από την απόφαση της ιεραρχίας της εκκλησίας να τον στείλει στη Γερμανία, απόφαση που όπως όλα δείχνουν δεν πάρθηκε με θρησκευτικά κριτήρια. Έρχεται στο φως, επίσης, η κοινωνική δράση του Ειρηναίου στη Γερμανία, αλλά και οι σκέψεις, οι ανησυχίες και οι προβληματισμοί του για τα κοινωνικοπολιτικά δρώμενα της εποχής. Ιδέες που δεν έχουν χάσει τη ζωτικότητα τους και παραμένουν επίκαιρες. Το συγκεκριμένο βιβλίο, μαζί με το έργο του «Επανάσταση των Συνειδήσεων», που επίσης κυκλοφορεί από τις Εκδόσεις Ραδάμανθους, συμπυκνώνουν σε μεγάλο βαθμό τη σκέψη του σπουδαίου αυτού ιεράρχη, κοινωνικού αγωνιστή και φιλοσόφου, ενώ παράλληλα αναδεικνύουν και τη μεγάλη προσφορά του στο λαό και στον τόπο.

«Στις 17 Δεκεμβρίου 1971 μου ήλθε στο Καστέλι Κισσάμου το τηλεγράφημα του Οικουμενικού Πατριαρχείου: «Εξελέγητε παμψηφεί Μητροπολίτης Γερμανίας. Συγχαρητήρια, Πατριάρχης Αθηνών». Το τηλεγράφημα αυτό έφερε αναστάτωση στην ψυχή μου και στις Επαρχίες Κισσάμου και Σελίνου. Διαμαρτυρήθηκα, γιατί χωρίς τη δική μου θέληση και χωρίς καμιά προειδοποίηση έγινε αυτή η «επιστράτευσή» μου. [...] Αργότερα, βέβαια, ανακάλυψα πως υπήρχαν κι άλλες υστεροβουλίες και «σκοπιμότητες» στην επιστράτευση αυτή. [...] Από τις πρώτες μέρες της ποιμαντορίας μου στη Μητρόπολη της Γερμανίας, είδα τους Έλληνες Μετανάστες όχι μόνο στις εκκλησίες, αλλά και στις φάμπρικες που δουλεύανε και στα σπίτια που μένανε, στα νοσοκομεία, στους δρόμους που γυρίζανε και τους πόνεσε η ψυχή μου. Τους έβλεπα σαν ένα Λαό, που αυτοεξορίστηκε για ένα κομμάτι ψωμί σε ξένα κλίματα και ζούσε όλα τα βάσανα και όλες τις πίκρες της ξενιτιάς...».

«Δεν είμαστε οι σκλάβοι των μάρκων και των μηχανών της Ευρώπης. Κι αν είμαστε εργάτες, είμαστε Έλληνες και έχουμε στο αίμα και το Πνεύμα μας πολιτισμούς και ανθρωπιά, λεβεντιά και περηφάνια.

ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ ΓΑΛΑΝΑΚΗΣ

ΚΕΙΜΕΝΑ ΑΠΟ ΤΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ

«ΕΠΙ ΤΟΝ ΠΟΤΑΜΟΝ ΡΗΝΟΝ»

ΡΑΔΑΜΑΝΘΥΣ

Δεν είμαστε οι σκλάβοι της καπνιάς και της μουτζούρας των εργοστασίων της Ευρώπης. Κι αν είμαστε εργάτες, κτίζουμε με τη δουλειά μας το σπίτι και τον τόπο μας, τη Γερμανία και την Ευρώπη.

Πολεμούμε και μεις σαν τους προγόνους μας να αναστήσουμε την Ελλάδα και να της χαρίσουμε προκοπή. Οι χιλιάδες των Ελλήνων της Γερμανίας δεν είμαστε ένα μπουλούκι αθλίων και αχρείων μεταναστών. Είμαστε μια στρατιά τιμίων ανδρών και δίνουμε μια μάχη για την τιμή και την προκοπή της πατρίδας μας και της χώρας που μας φιλοξενεί.

Είμαστε μια στρατιά που κρατούμε τη σημαία μας και δουλεύουμε κι αγωνιζόμαστε και τραγουδούμε:

«Και σαν πρώτα ανδρειωμένη

Χαίρε, ω χείρε, λευτεριά...».

Πώς γράφτηκε το Migozarad

Χρήστος Τσαντής

Το «**Migozarad**», είναι ένα από τα πρώτα λογοτεχνικά βιβλία (νουβέλα) που γράφτηκαν για το ζήτημα των προσφύγων στη χώρα μας στον 21ο αιώνα. Γράφτηκε στην Πάτρα την περίοδο 2006-2009 και πρωτοκυκλοφόρησε από τοπικό εκδοτικό της πόλης το 2012. Στη συνέχεια εμπλουτίστηκε, ανανεώθηκε, ενσωμάτωσε το υλικό με τις ζωγραφιές και τα κείμενα μαθητών από πολλά σχολεία των Χανίων, και κυκλοφόρησε από τις Εκδόσεις Ραδάμανθους. Η ίδια η συγγραφή του όμως, ήταν μια περιπέτεια. Ο τίτλος του σημαίνει «Θα περάσει» και ήταν σύνθημα που γράφτηκε στον τοίχο ενός καφενείου της πρωτεύουσας του Αφγανιστάν, Καμπούλ, όταν πήρε διαστάσεις η ένοπλη σύγκρουση με την επέμβαση της Σοβιετικής Ένωσης στη χώρα.

Οι σύγχρονοι σκλάβοι

Τη δεκαετία 2000-2010 άρχισαν να πυκνώνουν οι πρόσφυγες από το Αφγανιστάν που έφταναν στην Πάτρα, με στόχο να μπουν στο «πλοίο της σωτηρίας» για την Ιταλία και τις χώρες της Κεντρικής Ευρώπης, όπου υπήρχαν Αφγανικές κοινότητες. Η κατάσταση στη χώρα τους είχε γίνει, πλέον, αφόρητη, και αν κατά τη διάρκεια της απάνθρωπης διακυβέρνησης από τους Ταλιμπάν δεν ήταν εύκολο να δραπετεύσει κανείς από τη μεγάλη φυλακή, τώρα με τον ερχομό των ΗΠΑ και των Ευρωπαίων συμμάχων τους, οι δρόμοι ήταν ανοιχτοί! Τα κυκλώ-

ματα διακίνησης προσφύγων ανθούσαν με την ανοχή και τη συνεργασία ανθρώπων που «βρίσκονταν στα πράγματα» και έτσι, χωρίς κανείς να καταλάβει πώς προέκυψε όλο αυτό το καραβάνι των προσφύγων, δημιουργήθηκε ένας μεγάλος καταυλισμός στην πόλη, όπου χιλιάδες άνθρωποι ζούσαν σε άθλιες συνθήκες. Τα κυκλώματα των διακινητών είχαν ισχυρές πλάτες, ενώ σίγουρα δεν ήταν αμέτοχες κάποιες εταιρείες που με τα φορτηγά τους διοχέτευαν τους ταλαιπωρημένους ανθρώπους σε διάφορα σημεία, έναντι βέβαια σημαντικών ανταλλαγμάτων. (Μπορούμε, βέβαια, και να υποθέσουμε ότι έφτασαν από την άλλη άκρη του κόσμου περπατώντας (!) αλλά προφανώς οι άνθρωποι αυτοί δεν διαθέτουν υπερφυσικές δυνάμεις). Είναι ξεκάθαρο και αποδεδειγμένο όμως, ότι υπήρχε και συνεχίζει να υπάρχει διαπλοκή κρατικών φορέων και άλλων οργανισμών σε όλη αυτή την επιχείρηση, η οποία έχει τεράστια οικονομικά οφέλη για ορισμένους, και ως επιχείρηση μεταφοράς, αλλά και ως επιχείρηση εκμετάλλευσης φτηνής εργατικής δύναμης. Επειδή, μάλιστα, τα χρήματα δεν ήταν, πλέον, εύκολο να βρεθούν, οι πρόσφυγες ουσιαστικά υποθηκεύαν τις ζωές τους στους διακινητές, και μετατρέπονταν σε σύγχρονους σκλάβους, έτοιμοι να εργαστούν όπου τους τοποθετούσαν τα «αφεντικά» τους και για όσο εκείνοι ήθελαν. Σίγουρα, δεν θα είχαν κάτι τέτοιο στο μυαλό τους, όταν θέλησαν να φύγουν από την κόλαση που είχε δημιουργήσει στη χώρα η σύγκρουση με τους Ταλιμπάν.

Η μεγαλύτερη χώρα παραγωγός ναρκωτικών παγκοσμίως

Οι Ταλιμπάν (σπουδαστές του κινήματος της ισλαμικής γνώσης), γαλουχήθηκαν στον Ισλαμικό φονταμενταλισμό στα

ειδικά σχολεία που είχε στήσει η CIA στο Πακιστάν, κατά τη διάρκεια της Σοβιετικής επέμβασης στο Αφγανιστάν. Σε αυτά τα «σχολεία» γεννήθηκαν οι Ταλιμπάν, εκεί βρίσκονται και οι ιδεολογικές καταβολές του σημερινού ISIS. Σταδιακά, βέβαια, οι Ταλιμπάν απέκτησαν την ανεξαρτησία τους ως θεοκρατικό κίνημα, δαγκώνοντας το χέρι που τους τάζει, στρεφόμενοι και ενάντια στις ΗΠΑ. Το καθεστώς που επέβαλλαν στη χώρα ήταν τυραννικό, ουσιαστικά φασιστικό, και τα ανθρώπινα δικαιώματα πετάχτηκαν στον καιάδα. Η μπούργκα επιβλήθηκε στις γυναίκες και η σαρία έγινε νόμος που ρύθμιζε τις ζωές των ανθρώπων.

Η επιχείρηση εκδίωξης των Ταλιμπάν με την «σταυροφορία» του NATO το 2001 και τον λεγόμενο πόλεμο κατά της τρομοκρατίας, οδήγησε σε έναν αιματηρό εμφύλιο διαρκείας, που ακόμη διαιωνίζεται, με αυξομειώσεις στην ένταση. Το αποτέλεσμα όμως, αυτής της κατάστασης ήταν να εκτιναχθεί σε πρωτοφανή ύψη η παραγωγή ναρκωτικών ουσιών. Μεγάλο τμήμα του πληθυσμού συντάχθηκε στην επιχείρηση όπιο, μετατρέποντας το Αφγανιστάν στη χώρα με τη μεγαλύτερη παραγωγή όπιου, ηρωίνης και χασίς, σε παγκόσμιο επίπεδο, ενώ και σήμερα που μιλάμε, η Ευρώπη είναι η ήπειρος χώρα που δέχεται περισσότερο από το 90% αυτών των «προϊόντων». Προφανώς, τα κεφάλαια που είχαν «επενδυθεί» από τους ξένους προστάτες στη χώρα ήταν πολύ ισχυρά.

Πληροφορίες και υλικό

Οι πληροφορίες και το υλικό για το «Migozarad» αντλήθηκαν από συζητήσεις με πρόσφυγες πριν και μετά από τα γεγονότα της Πάτρας. Βρέθηκα μαζί με εργάτες από αυτές τις χώρες (Αφγανιστάν, Πακιστάν) σε πλοία και σε εργοτάξια, και είχα την ευκαιρία να μιλήσω μαζί τους. Στη συνέχεια, τα γεγονότα με το καθημερινό κυνήγι του φορτηγού και του πλοίου που θα πήγαινε τους πρόσφυγες στην Ιταλία, οι άθλιες συνθήκες διαβίωσης, η συγκινητική και έμπρακτη αλληλεγγύη από κατοίκους της πόλης, οι οποίοι ως Έλληνες δεν είχαν ξεχάσει τι σημαίνει προσφυγιά, αλλά και από φορείς και οργανώσεις με προοδευτικό πρόσημο. Ταυτόχρονα, η αύξηση των περιστατικών ρατσιστικής βίας, με κάλυψη μάλιστα και συνενοχή επίσημων κρατικών και πολιτικών παραγόντων, με ώθησε στο να καταγράψω τα περιστατικά και παράλληλα να γράψω για όλα αυτά. Η συμμετοχή στα κοινωνικοπολιτικά δρώμενα της πόλης μου επέτρεπε να βρίσκομαι κοντά σε γεγονότα και καταστάσεις, αλλά και να δω από νωρίς πώς το δηλητήριο του ρατσισμού είχε μπολιάσει μέλη και στελέχη ακόμη και της «ορθόδοξης» Αριστεράς και των περίφημων «ταξικών συνδικάτων». Η έρευνα γύρω από την Ιστορία, τη Λογοτεχνία και τη Θρησκεία των λαών του Αφγανιστάν, η μελέτη των ερευνών σύγχρονων συγγραφέων και δημοσιογράφων που έζησαν στο Αφγανιστάν από κοντά τη Σοβιετική επέμβαση, την επέλαση των Ταλιμπάν και την Αμερικανοευρωπαϊκή επικράτηση, μου έδωσε τη δυνατότητα να κατανοήσω καλύτερα τον ιστό μέσα στον οποίο ήταν μπλεγμένο το παρελθόν και το μέλλον αυτής της χώρας.

Η ανάγκη που ένιωθα να μιλήσω για όλα αυτά που συνέβαιναν μπροστά στα μάτια μου, η ανάγκη να εκφράσω τα συναισθήματά μου για το γεγονός ότι στη χώρα που τραγούδησε την προσφυγιά, ανθίζει τώρα ο ρατσισμός και τα κηρύγματα του μίσους, με ώθησαν στο να γράψω αυτό το βιβλίο. Ο Φαζίλ, ο μικρός Αφγανός που πρωταγωνιστεί δεν λεγόταν Φαζίλ στην πραγματικότητα και ο Έλληνας δημοσιογράφος που κλονίζεται από τη συνάντησή με τον Φαζίλ, μπορεί και να είναι η συνείδησή μας που μοιάζει να αρμενίζει ατάραχη, παρέα με τουρίστες, στα νερά του Αιγαίου. Μόνο που αν κάνουν το λάθος να κοιτάξουν στο βυθό, θα δουν ότι είναι γεμάτος με ρούχα, παπούτσια και παιδικά παιχνίδια.

Φωτογραφία εξωφύλλου: Αθηνά Γαλανάκη

Κάποιος έγραψε τη λέξη «Migozarad» στον τοίχο ενός καφε-νείου, πέρα στη μακρινή Καμπούλ του Αφγανιστάν, που σημαίνει «θα περάσει». Μα δεν περνά! Αντίθετα, οι μέρες μας βυθίστηκαν μέσα στους ατμούς και στο βαθύ μπλε της θάλασσας. Η μέσα μας προσφυγιά συναντιέται με τους κυνηγημένους του πολέμου και η ιστορία ενός μικρού, ασυνόδευτου πρόσφυγα από το Αφγανιστάν αφυπνίζει. Μπλέκεται με τις διηγήσεις ναυαγών στις αρχές του αιώνα στα ανοιχτά της Κρήτης, με τη διαχρονική περιπλάνηση ενός λαού που ξέρει καλά, μα ταυτόχρονα λησμονεί, τι θα πει πρόσφυγας. Από την πόλη των καταυλισμών ο μικρός Φαζίλ στέλνει το δικό του μήνυμα. Ένας Έλληνας δημοσιογράφος στήνει το δικό

του ρεπορτάζ και στροβιλίζεται βαθιά στις μνήμες της ψυχής του. Στην «εποχή των υπερπολιτισμένων πιθήκων» που ανατέλλει, η ιστορία παίζει περίεργα παιχνίδια...

Η περιπέτεια του μικρού Φαζίλ, διαβάστηκε από πολλούς μαθητές σχολείων των Χανίων. Περισσότεροι από 200 μαθητές αποφάσισαν να στείλουν ένα μήνυμα στον Φαζίλ, κατά τη διάρκεια των συναντήσεων που είχε ο συγγραφέας μαζί τους. Μαθητές από το 3ο Γενικό Λύκειο, το 10ο Δημοτικό Σχολείο, το 11ο και το 19ο Δημοτικό Σχολείο Χανίων, καθώς από τα Πουλιά, τους Οδηγούς και τους Μεγάλους Οδηγούς του Τοπικού Τμήματος Χανίων του Σώματος Ελληνικού Οδηγισμού. Τα γράμματα των παιδιών με ευαισθησία και με ωριμότητα, συγκλονίζουν.

**Γράμματα 65 μαθητών στον Φαζίλ, από το 10ο
Δημοτικό Σχολείο και το 3ο Γενικό Λύκειο Χανίων**

Αγαπητέ Φαζίλ, ...Η ζωή είναι ένα βιβλίο με άγνωστο τέλος, θαυμάζω την τόλμη σου και νιώθω τον πόνο που περνάς. Λυπάμαι για όλα αυτά που πέρασες και μακάρι να μην τα περάσω κι εγώ... Η Ελλάδα σε καταλαβαίνει. Θα ήθελα πάρα πολύ να είχες μια ήρεμη ζωή σαν εμάς. Κάνε χαρούμενες σκέψεις και όνειρα. Ελπίζω να μην χρειαστεί να βιώσω ούτε στο ελάχιστο ότι βίωσες εσύ και οι άλλοι πρόσφυγες. Ο Θεός να σου ανταποδώσει τις δύσκολες ώρες που πέρασες....στη ζωή μπορεί να ανατραπούν πολλά και να γίνουν ευχάριστα. Είμαι πολύ χαρούμενη που βρήκες την οικογένειά σου και είσαι καλά. Εύχομαι μια μέρα να σε συναντήσω. Στείλε μας ένα μήνυμα, Έλα να πάμε για καφέ επαέ στο λιμάνι...ζούμε όλοι σε μια εποχή πολέμου, παρόλο που σε κάποιες χώρες δεν γίνεται αντιληπτός και δεν χρησιμοποιούνται όπλα. Σου εύχομαι να μπορέσεις να ξεχάσεις. Δεν θα μπορούσαμε να φανταστούμε τον εαυτό μας σε αυτήν την κατάσταση....Μακάρι να μπορούσα να σου πω πως τα πράγματα θα γίνουν καλύτερα τόσο στην πατρίδα σου όσο και στον υπόλοιπο κόσμο, μα δυστυχώς δεν μπορώ να πω κάτι τέτοιο με σιγουριά, διότι θα είναι κατά πάσα πιθανότητα ψέματα... Θαυμάζω το θάρρος σου. Εύχομαι να ευαισθητοποιηθούν όσοι διαβάσουν την επιστολή σου και να αλλάξουν τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζουν τους πρόσφυγες. Θα ήμουν απόλυτα ευτυχισμένος αν ήσουν το τελευταίο άτομο με ένα τόσο δυσάρεστο παρελθόν. Ελπίζω και οι υπόλοιποι πρόσφυγες να τα καταφέρουν όπως κι εσύ. Σ' ευχαριστούμε γιατί μας άλλαξες. Το καλύτερο που θα μπορούσαμε να κάνουμε είναι όταν έρχονται στη χώρα μας να τους δεχόμαστε και να τους κάνουμε ό,τι καλύτερο μπορούμε και να μην τους διώχνουμε... Εγώ στη θέση σου θα έκανα το ίδιο..... Ήταν μια τεράστια εμπειρία αυτό που πέρασες που εμείς ποτέ δεν θα μπορούσαμε να φανταστούμε. Μπορούν άραγε να γίνουν αυτά σε έναν κόσμο που υπάρχουν ελάχιστα ίχνη ανθρωπιάς. Υπομονή! Σκέψου πως κάποια στιγμή όλα... θα περάσουν (migozarad)

**Με αφορμή το βιβλίο «Migozarad»,
του Χρήστου Τσαντή, Εκδόσεις Ραδάμανθους**

Ζωή Γαλιδάκη

ΑΧΑΡΤΟΓΡΑΦΗΤΟΙ

Έπαινος στο λογοτεχνικό διαγωνισμό
«Νίκος Καζαντζάκης», των Εκδόσεων
Ραδάμανθους

Σε ισόβια κάθειρξη, καταδικασμένοι να βουλιάζουμε στο ίδιο
μας το βάρος,

αναζητούμε μια Καλή Ελπίδα.

Καθείς έχει δικαίωμα στη φαντασία.

Μόνο που το δικό μου «θ» εσείς το τρέψατε σε «ν»

Οράματα όσων θα ήθελα να συναντήσω αντικαθίστανται από
όσα βλέπω,

μα αυτός ο ρεαλισμός μου είναι άγνωστος.

Κι αν ακόμη υποχρεωθούμε να ζήσουμε με μνήμες, αλίμονο
σε αυτούς που δεν πορεύτηκαν χαμένοι,

ακολουθώντας τακτικά τους χάρτες.

Πλοία πλανώμενα, νηοπομπή των διψασμένων

όλο και κάποιο νέο σκηνικό θα ανακαλύψαμε.

Και τότε ματωμένη η αυλαία σάλεψε

Και εμείς γνωρίσαμε πέρα από το προκαθορισμένο,

πόσα ακόμη παρασκήνια μας προσφέρονται και πώς περιορί-
ζονται οι περιορισμοί αν πρόκειται να αγγίξεις το ακατόρθω-
το

Η Ζωή Γαλιδάκη γεννήθηκε το 1999. Με καταγωγή από την Κρήτη, κατοικεί στην Αθήνα και διανύει το τέταρτο έτος σπουδών στη Νομική Σχολή του Ε.Κ.Π.Α. Τη γοητεύει ιδιαίτε-
ρα ο χώρος της λογοτεχνίας, ιδίως της γαλλικής. Η ενασχόλη-
ση με τη γραπτή έκφραση ξεκίνησε από μικρή ηλικία και πλέ-
ον στρέφεται γύρω από το είδος της ποίησης.

«Πού σε βρίσκει η ποίηση;»

Αιώνια στροβιλιζόμενη, στρυμωγμένη στην κορυφή ενός τε-
τάρτου της Σελήνης

Photo by Alex Andrews

Ειρήνη Γεροντάρα

ΑΝΕΥ ΑΠΟΛΟΓΙΑΣ

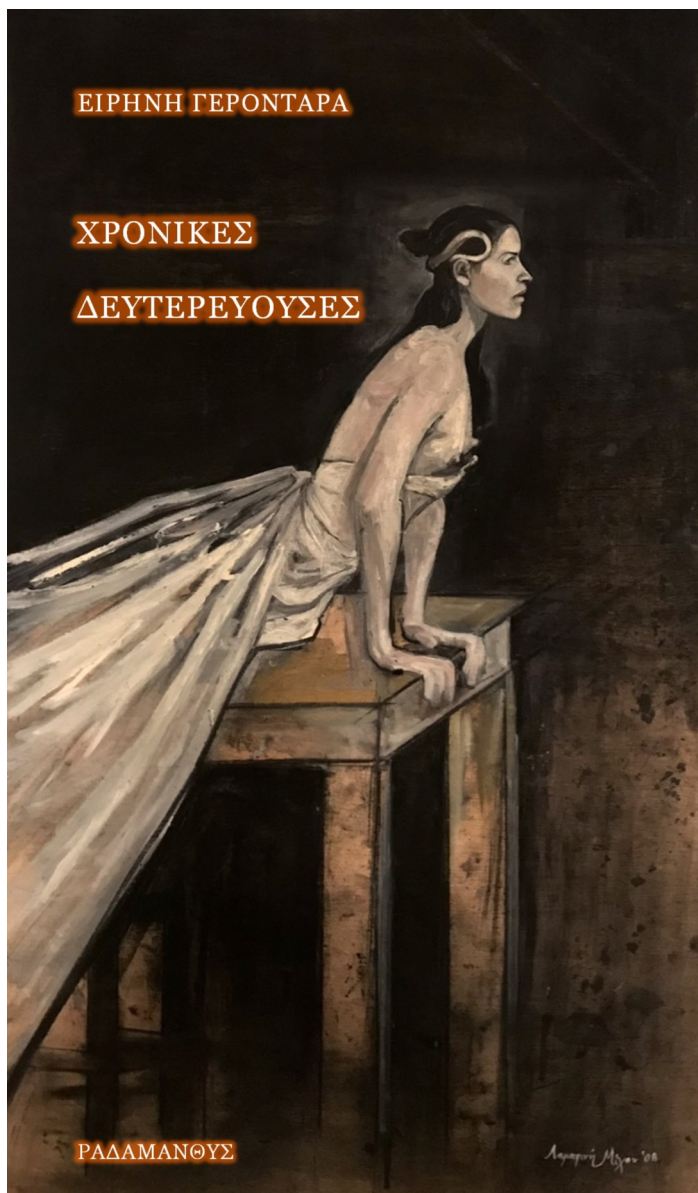

Έπαινος στο λογοτεχνικό διαγωνισμό «Νίκος Καζαντζάκης»

Στην άκρη του χρόνου
τώρα θα προχωρήσω
σε άχρονες ώρες
χωρίς αλληλοδιαδοχές κι αλληλεπιδράσεις
ουδέτερες και στείρες.
Γιατί από το σύνολο υπάρχω
κι εκεί ζω κι αναπνέω σαν μέρος.
Και δεν Είμαι, χωρίς μια χαοτική αισθητική απαίτηση.
Πάντα στον ορίζοντα
έρχεται ένα μέλλον ανύπαρκτο.
Και παθιασμένα αποζητώ
έναν μητρικό μαστό κι έναν κόρφο με θαλπωρή
να κουρνιαξώ τις ανασφάλειες και τον φόβο.

Αναθυμάμαι αχνά βήματα ανθρώπινα
σε πλακόστρωτα και διαβάτες τρεχάτους.
Και πέλματα ροδαλά πάνω στο λιοπύρι μιας άμμου.
Μυρωδιές λουλουδιών σε οίστρους δημιουργικούς
της φύσης. Ενύπνιο κι αυτό.
Και μια αφή που ζεματάει τη σάρκα
να δηλώσω «Παρών» ως ον ανώτερο των περιστάσεων.
Κι αυτό το μέλλον αβέβαιο και περιορισμένο.
Κι όμως, Υπάρχω αγέρωχα μόνη.
Και ξένη μα ταυτόχρονα συγγενής
μιας κοινωνίας απόμακρων αδελφών,
που με δέχονται ως ίση μόνο και αν το κερδίσω.
Ουδέν αυτονόητον.

ΕΙΡΗΝΗ ΓΕΡΟΝΤΑΡΑ

ΧΡΟΝΙΚΕΣ

ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ

ΠΑΔΑΜΑΝΘΥΣ

ζωή. Και πάντα ήταν έτσι, πριν ακόμα καταλάβω τον εαυτό μου. Απλά έμαθα να γράφω κι έτσι άρχισε να χορεύει σε κομμάτια χαρτιού και να διασκεδάζει και να ζει μέσα από μένα. Μα πιστεύω πως δεν είμαι ποιήτρια. Είμαι άνθρωπος. Απλός, συνηθισμένος. Με μια ιδιαιτερότητα μόνο: Δεν μπορώ να μην γράφω. Και δεν είναι απλή ανάγκη ζωής. Είναι ο τρόπος να είμαι.

...Απόψε ήθελα να ονειρευτώ χάρτινα πλοία
που αγκαλιά κρατούν μικρές Παναγιές
και ταξιδεύουν σε όνειρα παιδικά.

Μα με πρόλαβες.

Ανήμπορο το χάδι σου

ξεχάστηκε στου χρόνου την αδύναμη ανάσα.

Κι απόρησα.

Ήθελα να άντεχε

και να ήταν διαμαντένιο

κι όχι από στάχτη.

Νικήθηκε η ψευδαίσθηση από την αλήθεια της ζωής.

Το ήξερες;

«Η ζωή πάντα κερδίζει», σου είχα θυμίσει όταν γονάτιζες.

Μα δεν με πίστεψες.

Κοίτα τώρα πόση δύναμη.

Τα φτερά μιας πεταλούδας πάντα αντέχουνε.

Γεννήθηκα και μεγάλωσα στην Μυτιλήνη. Είμαι μητέρα τριών παιδιών και ζω σε μια κωμόπολη του Κορινθιακού κοντά στους Δελφούς. Εργάζομαι ως καθηγήτρια αγγλικών κι έχω σπουδάσει Αγγλική Φιλολογία και Ιστορία. Η σχέση μου με την συγγραφή ξεκινά από τα σχολικά μου χρόνια. Έχουν εκδοθεί δύο προσωπικές ποιητικές συλλογές και ένα ανθολόγιο ποίησης με την δική μου επιμέλεια και σε συνεργασία με άλλους δεκατέσσερις δημιουργούς. Το καλοκαίρι του 2019 εκδόθηκε η πρώτη μου συλλογή διηγημάτων με τίτλο «Τα προσώπεια των Θεών». Γράφω στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης με το ψευδώνυμο «Ρένα Γέρου». Έργα μου, έχουν συμπεριληφθεί σε διάφορα ανθολόγια ποίησης και βραβευθεί σε λογοτεχνικούς διαγωνισμούς. Συνεχίζω να διαβαίνω τον φωτεινό δρόμο της γραφής, με ενθουσιασμό κι αγάπη.

«Πού σε βρίσκει η Ποίηση;»

Η Ποίηση είναι και ήταν παντού μαζί μου. Κάθε πράξη ή σκέψη πρώτα έχει την μορφή ποίησης μέσα στην ψυχή μου και μετά αποκτά ουσία. Τα πάντα είναι λέξεις που τρέχουν πριν από μένα και τον λογισμό μου. Με συναντούν κάθε στιγμή εύκολη ή δύσκολη. Πρώτα είναι Ποίηση κι έπειτα ανάσα και

Με τη δεύτερη προσωπική της ποιητική συλλογή, η Ειρήνη Γεροντάρα απευθύνεται στη συλλογική μας μνήμη, στις υπαρξιακές μας ανησυχίες και στους φιλοσοφικούς μας προβληματισμούς. Η ποίησή της «κρατάει αγκαλιά τις θύμησης» και «κάθε μέρα το ίδιο σκοτάδι αναμόχλευε. Φορούσε το λευκό και βυσινί πουκάμισο και το καλό το τζιν το πανταλόνι, κρεμούσε το τσιγάρο απ' το στόμα κι έμπαινε στ' αμάξι». «Διάβαζε πίσω από τις λέξεις...», «μίκραιναν οι μέρες καθώς μεγάλωναν οι σιωπές...». Η ποιητική συλλογή «Χρονικές Δευτερεύουσες» είναι «της ζωής η ποίηση».

Ένα μαγευτικό ταξίδι στη χώρα της
παραμυθοφαντασίας...

Συνέντευξη με την Δήμητρα Πενταράκη

Δήμητρα, πρόσφατα κυκλοφόρησε από τις Εκδόσεις Ραδάμανθους το πρώτο σου βιβλίο, με τίτλο «Ένας δράκος διαφορετικός». Ποιο ζήτημα πραγματεύεται το έργο σου και σε ποιες ηλικίες απευθύνεται;

Το παραμύθι «Ένας Δράκος Διαφορετικός», το πρώτο μου παραμύθι, γίνεται η αφορμή για ένα ταξίδι φαντασίας στη χώρα ενός δεσποτικού, σκληρού και φιλοχρήματου βασιλιά, που επιθυμεί να φυλακίσει ένα δράκο που θα τον κάνει ακόμα πιο ισχυρό, αφού ο δράκος – όποτε χρειαστεί – τον κόσμο θα τρομάζει και θα βάζει τάξη. Τα πράγματα όμως δεν γίνονται πάντα όπως επιθυμούμε... Ο δράκος που φυλακίζει στην ιστορία μας ο βασιλιάς, Ο ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΣ αυτός δράκος, γίνεται το φως στο σκοτάδι του δείχνοντάς του, μέσα από τις ηθικές αξίες του, ότι για σχέσεις αληθινές, παντοτινές, η συνταγή βρίσκεται στην αγάπη στην ελευθερία και στο σεβασμό.

Το παραμύθι μπορεί να διαβαστεί, μα και να αγαπηθεί, από αναγνώστες όλων των ηλικιών.

Πώς πιστεύεις ότι μπορεί να αξιοποιηθεί ως παιδαγωγικό εργαλείο;

Το παραμύθι είναι από μόνο του ένα εκπαιδευτικό εργαλείο που συμβάλλει στην καλλιέργεια, τροφοδότηση και εξέλιξη της φαντασίας μας, στην ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη, στην έκφρασή μας, είναι κάτι που δεν πρέπει να λείπει από κανένα σπίτι. Τώρα, παίρνοντας κάποιος στα χέρια του το παραμύθι «ΕΝΑΣ ΔΡΑΚΟΣ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΣ» αντιλαμβάνεται αμέσως ότι πρόκειται για ένα εκπαιδευτικό εργαλείο σύγχρονο. Από την πρώτη κιόλας σελίδα δίνονται ιδέες για το πώς μπορούσαμε να διαβάσουμε την ιστορία μας ώστε να την απολαύσουμε. Ακολουθεί το μαγευτικό ταξίδι με βοηθούς τις λέξεις, που ολοκληρώνεται από τους ίδιους τους αναγνώστες, οι οποίοι γίνονται εικονογράφοι του παραμυθιού τους, αφού είναι ένα παραμύθι χωρίς εικόνες και αυτό είναι το μαγικό. Οι αναγνώστες, διαβάζοντάς το, θα φτιάξουν στην φαντασία τους το σκηνικό, την εποχή που διαδραματίζεται η ιστορία, τους ήρωες, τα χρώματα. Στο τέλος του βιβλίου εμπεριέχονται ιδέες για να πάμε την ιστορία μας παραπέρα, ιδέες με ερωτήσεις ανάπτυξης και προβληματισμού, για αυτοσχεδιασμούς, για κατασκευές και θεατρικό παιχνίδι.

Είναι ένα παραμύθι που μπορεί να χρησιμοποιηθεί τόσο για να μιλήσουμε για το σεβασμό, την ελευθερία και την αγάπη όσο και για να ενισχύσουμε και να καλλιεργήσουμε την ενσυναίσθηση και την φαντασία.

Δήμητρα, οι δημιουργικές σου δραστηριότητες έχουν στο κέντρο της προσοχής τα παιδιά. Πώς προέκυψε αυτή η κλίση σου; Και η δική σου παιδική ηλικία ήταν γεμάτη από διηγήσεις και μύθους ή δεν έπαιξε κανένα ρόλο κάτι τέτοιο;

Η παιδική μου ηλικία ήταν γεμάτη εμπειρίες, όπως θα έλεγαν

σήμερα οι σύγχρονοι παιδαγωγοί. Ελεύθερο παιχνίδι, εξερευνησεις, παιχνίδια με χώμα και νερό και πολλές γιαγιάδοϊστορίες.. Δεν υπάρχει παιδαγωγική κλίση κατ' εμέ... υπάρχει αγάπη και σεβασμός προς τα παιδιά και πιστεύω ότι αυτό είναι αμοιβαίο... άλλωστε πώς να κρυφτείς απ' τα παιδιά; έτσι και αλλιώς τα ξέρουν όλα! Σίγουρα το ό,τι φτιάχνω ιστορίες με το νου δεν προέκυψε τυχαία, αλλά καλλιεργήθηκε ασυνείδητα μέσα από τις παιδικές εμπειρίες μου που ήταν γεμάτες δράση, χρώμα και δημιουργικότητα.

Τα παιδιά – πολύ περισσότερο παλαιότερα – μεγάλωναν με το φόβο του δράκου, ή του άλλου κακοποιημένου συμβόλου, του λύκου. Ο δράκος ή ο λύκος θα ερχόταν να τιμωρήσει το άτακτο παιδί που κάνει σκανταλιές και δεν τρώει το φαγητό του! Πόσο πιστεύεις ότι στοιχειώνουν τους ανθρώπους στη συνέχεια της ζωής τους τέτοιες καταστάσεις;

Όσο αφορά το αν ναι ή όχι η χρήση του κακού λύκου και δράκου μας ακολουθεί στην υπόλοιπη ζωή μας νομίζω πως όχι... παλαιότερα ίσως... τώρα πια όχι... οι εποχές αλλάζουν και αν κάποιος θέλουν ακόμα δίπλα στην λέξη λύκος και δράκος να βάζουν το επίθετο κακός γίνονται παλιομοδίτες και γραφι-

κοί... για καλή μας τύχη οι νέοι συγγραφείς, μα και οι γονείς, με δικές τους αυτοσχέδιες ιστορίες σπάνε τα στερεότυπα του λύκος κακός / δράκος κακός.

Γενικότερα, ποια είναι η δική σου προσέγγιση στο ζήτημα της διαπαιδαγώγησης; Πώς είναι η Δήμητρα σαν μητέρα;

Με σεβασμό, ελευθερία και αγάπη, χτίζεις σχέσεις. Πιστεύω έχω προσπαθήσει πολύ να έχω αυτές τις αξίες στις σχέσεις μου με τα παιδιά. Τα δικά μου παιδιά και τα παιδιά που έγιναν παιδιά μου, στα τόσα χρόνια που μου κάνουν την τιμή να παίζω και να μαθαίνω από τις σκέψεις, τις ιδέες τους, τα μάτια, το χαμόγελό τους. Φυσικά, αυτό το λέω εγώ... θα χαρώ να μάθω τις σκέψεις των μαθητών μου...και αργότερα – να μεγαλώσουν λίγο- των παιδιών μου.

Οι δικές σου αναφορές στη λογοτεχνία (και από τη παιδική λογοτεχνία) ποιες είναι; Υπάρχουν κάποια έργα που έχεις ξεχωρίσει και θεωρείς ότι σε σημάδεψαν όταν τα διάβασες ή κάποια έργα στα οποία ανατρέχεις κατά καιρούς;

Είμαι τυχερή που οι γονείς μου μού έδειξαν πως όταν δεν μπορώ να βγω για παιχνίδι στο πάρκο της γειτονιάς γιατί δεν

Δήμητρα Πενταράκη

ΕΝΑΣ

ΔΡΑΚΟΣ

ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΣ

Ραδάμανθους

είναι κατάλληλη η ώρα, μπορώ εκτός από τηλεόραση να κάνω μαγικά ταξίδια μέσα από της σελίδες ενός βιβλίου! Το πρώτο βιβλίο μου ήταν «ο μεγάλος περίπατος του Πέτρου» της Άλκης Ζέη. Ακολούθησε το «καπλάνι της βιτρίνας» και «ο ψεύτης παππούς» και άλλα βιβλία όπως το «δέντρο που έδινε», όμως αυτά που λάτρεψα και ξεχώρισα από την πρώτη στιγμή ήταν τα έργα του Α. Παπαδιαμάντη. Μεγαλώνοντας μπήκα σε άλλα μονοπάτια, επιλέγοντας βιβλία αστυνομικά και μυστηρίου, βάζοντας σε ξεχωριστή θέση στην καρδιά μου τα έργα της Agatha Christie. Το βιβλίο που ανατρέχω αν χρειαστεί είναι το «Δώρο» του Στέφανου Ξενάκη για να θυμάμαι, όταν ξεχνιέμαι και παρασύρομαι από τους γρήγορους και πιεστικούς ρυθμούς, ότι η ζωή είναι δώρο και όχι αγώνας ταχύτητας.

Έχεις δημιουργήσει την ομάδα «Αλατιέρα», με την οποία οργανώνεις παραστάσεις και δραστηριότητες για παιδιά. Πρόσφατα, μάλιστα, είχατε οργανώσει δράσεις στον πολυχώρο των Εκδόσεων Ραδάμανθους, οι οποίες σημείωσαν μεγάλη επιτυχία. Ήρθε, βέβαια, η εξέλιξη με τον Covid-19 και ματαιώθηκαν κάποιες δραστηριότητες. Με τι σκέφτεσαι να επανέλθετε; Τι να περιμένουμε από την «Αλατιέρα» το επόμενο διάστημα;

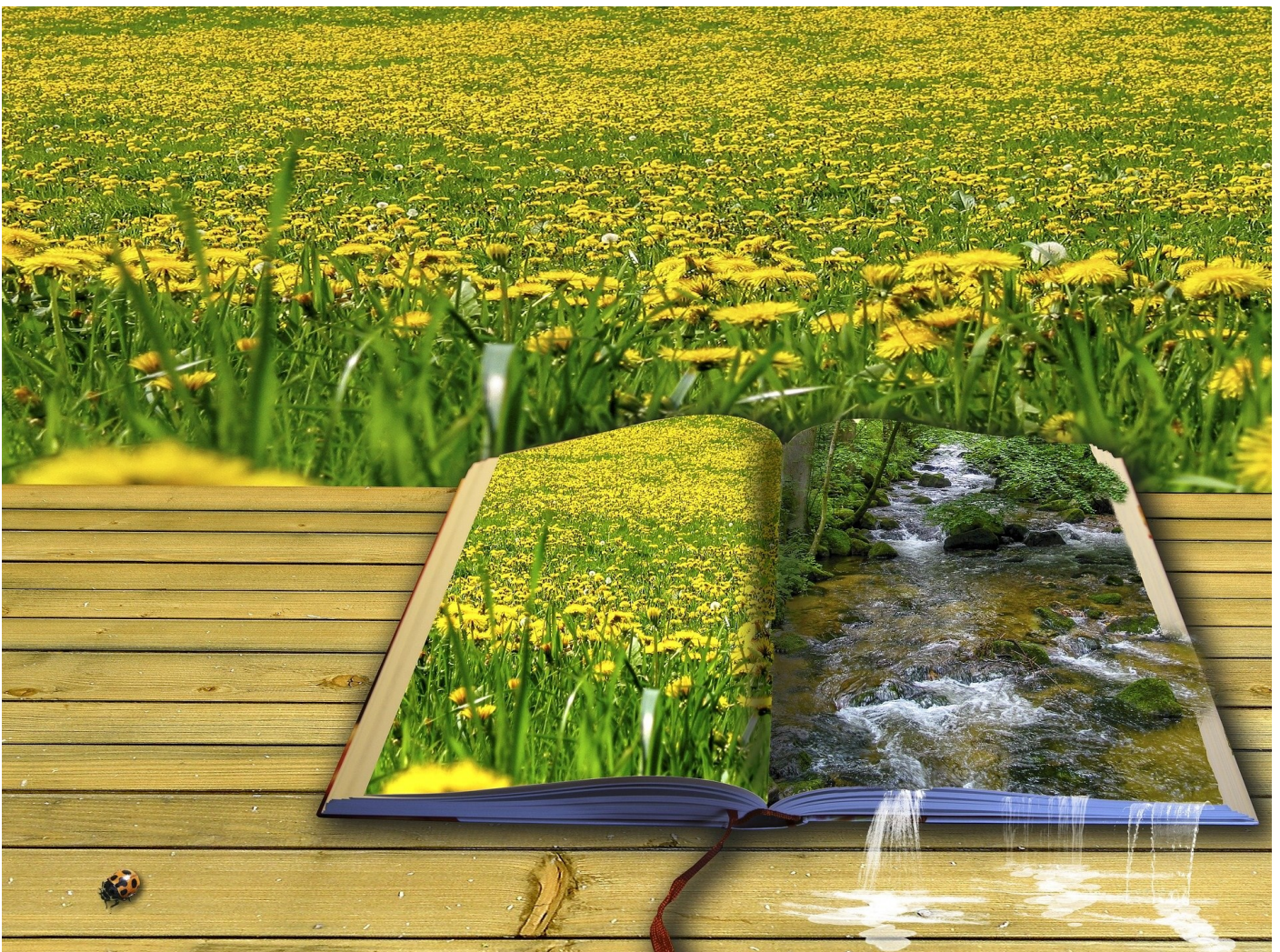
Η ΑΛΑΤΙΕΡΑ είναι μια καλλιτεχνική ομάδα που έχουμε φτιάξει με πολύ αγάπη και μεράκι με την Έφη Μαλτέζου και

την Ματίνα Φραγκεδάκη, και με άλλα υπέροχα άτομα που μας βοηθούν. Πράγματι, οι παιδαγωγικές δράσεις μας είχαν μεγάλη απήχηση και ευχαριστούμε πολύ όσους μας εμπιστεύτηκαν. Δυστυχώς όμως, ο covid-19 έβαλε φρένο στα σχέδιά μας. Το μαγικό μπαούλο μας όμως, είναι γεμάτο με ιδέες τόσο για παιδαγωγικές δράσεις όσο και για θεατρικές παραστάσεις παιδιών και ενηλίκων! Είναι θέμα χρόνου θαρρώ το μπαούλο να ανοίξει...

Η κατάσταση με τον Covid-19 γενικότερα πώς σε επηρέασε;

Αν κάποιος πει ότι η κατάσταση με τον covid-19 δεν τον επηρέασε είτε θετικά είτε αρνητικά θα πει ψέματα. Προσωπικά για μένα η πρώτη καραντίνα λειτούργησε θεραπευτικά... Βρήκα ξανά τα πατήματα μου και τα θέλω μου. Άρχισα να κάνω πράγματα που πάντα αγαπούσα μα δεν είχα χρόνο. Αναθεώρησα. Μέχρι εκεί όμως... πλέον η όλη κατάσταση με έχει κουράσει απίστευτα, δεν ζούμε φυσιολογικά και κυρίως τα παιδιά, η μάσκα έχει γίνει μέρος του σώματός μας, δεν μπορούμε να πλησιάσουμε, να αγκαλιάσουμε, να είμαστε ανέμελοι... Θέλω να πιστεύω ότι σύντομα θα τελειώσει όλο αυτό και θα γίνει μια μακρινή ανάμνηση.

Τα επόμενα βήματα για το βιβλίο ποια είναι; Να περιμένουμε την παρουσίαση την Άνοιξη ή και άλλες δράσεις; Κάτι προετοιμάζεις και στον Πλατανιά, εκτός από τα Χανιά. Σχεδιάζεις καμία ιδιαίτερη έκπληξη για την εκδήλωση;

Υπάρχουν σκέψεις, ιδέες, όρεξη και μεράκι να γίνουν όμορφα πράγματα... Σίγουρα Ο ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΣ ΔΡΑΚΟΣ που αγαπά τα ταξίδια, δεν θα μείνει μόνο σε ένα ράφι βιβλιοθήκης... έχει πολλά όνειρα... και θα τον βοηθήσουμε να τα κάνει αληθινά... οπότε... μείνετε συντονισμένοι!

Για τις ερωτήσεις: Χρήστος Τσαντής

Μια φορά και ένα καιρό σε ένα μέρος μακρινό, σε ένα μεγάλο παλάτι ζούσε ένας βασιλιάς φοβερός και τρομερός, μοχθηρός και ξιπασμένος. Ο βασιλιάς αυτός, τα ήθελε όλα δικά του, μα πιο πολύ ήθελε να αποφασίζει για τις ζωές των άλλων. Πότε θα ξεκινήσουν τις δουλειές τους, πότε θα ξεκουραστούν, ακόμα και πότε θα φάνε! Ναι, ναι... καλά διαβάσατε, και πότε θα φάνε! Όλα ήθελε να τα ελέγχει... Ώσπου, μια μέρα, αποφάσισε να αιχμαλωτίσει έναν μεγάλο φτερωτό κόκκινο δράκο... Ο δράκος αυτός ήταν ένα δράκος διαφορετικός...

ΔΕΝ ΗΘΕΛΕ κανένα να υπηρετεί....

ΔΕΝ ΗΘΕΛΕ τρόπο να σκορπά...

ΜΑ ΗΘΕΛΕ να ταξιδεύει σε μέρη μαγικά!

Έτσι, ο ΜΕΓΑΛΟΣ κόκκινος δράκος έρχεται αντιμέτωπος με τον ΜΙΚΡΟ άνθρωπο που έχει εξουσία, και μέσα από μία σειρά αντιπαραθέσεων μας δείχνει τον τρόπο και τον δρόμο για σχέσεις παντοτινές.

Ένα διαφορετικό παραμύθι ΧΩΡΙΣ εικόνες, για να μπορούμε μικροί και μεγάλοι να φτιάξουμε με τη δική μας φαντασία τους ήρωες και να ταξιδέψουμε μαζί τους.

Ένα παραμύθι που μιλά για την ΑΓΑΠΗ τον ΣΕΒΑΣΜΟ και την ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ που είναι πάνω από κάθε αξία.

Για όλες τις ηλικίες

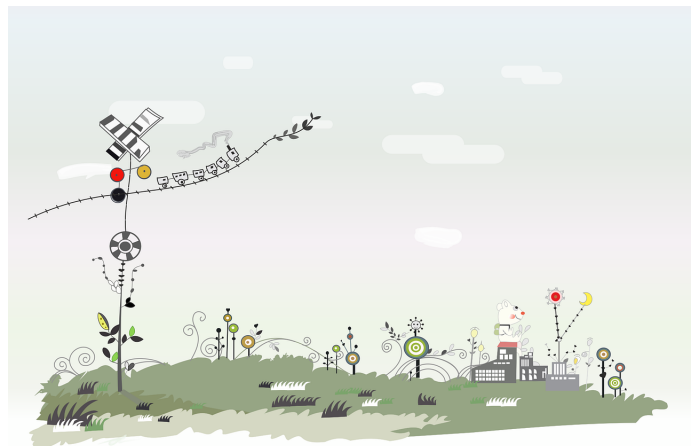
Γεννήθηκα και ζω στα όμορφα Χανιά. Είμαι μητέρα δυο υπέροχων πλασμάτων, που αποτελούν και την πηγή της έμπνευσης μου. Είμαι πτυχιούχος κοινωνική λειτουργός παιδαγωγικής κατεύθυνσης του Α.Τ.Ε.Ι Πατρών κι εργάζομαι με μεράκι δεκαέξι χρόνια στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα.

Η αγάπη μου για τα παιδιά και η καθημερινή επαφή μαζί τους, με οδήγησαν σε νέα μονοπάτια, αυτά του θεατρικού παιχνιδιού το οποίο έγινε το αναπόσπαστο εργαλείο μου για να μπορούμε μαζί να καταργούμε τα σύνορα της σκέψης με φαντασία και ελευθερία. Τα τελευταία χρόνια μάλιστα, σχεδιάζω και παρουσιάζω παιδαγωγικές δράσεις μέσα από την ομάδα μου «παιχνίδι και δημιουργία σε ένα ταξίδι με την μαγική βαλίτσα», ενώ παράλληλα γράφω θεατρικά έργα τόσο για παιδιά, όσο και για ενήλικες που παρουσιάζονται μέσα από την καλλιτεχνική ομάδα της ΑΛΑΤΙΕΡΑΣ. Το βιβλίο «ένας δράκος διαφορετικός» είναι το πρώτο μου δημοσιευμένο παραμύθι.

Το παραμύθι της Δήμητρας Πενταράκη «Ένας Δράκος Διαφορετικός» ξεκίνησε τα ταξίδια του στα σχολεία και τους παιδικούς σταθμούς της πόλης των Χανίων. Την εβδομάδα που μας πέρασε επισκέφτηκε τον παιδικό σταθμό-νηπιαγωγείο «Μανιταρόσπιτο», της κυρίας Δάφνης Στούπη, όπου – σε συνεργασία με τη νηπιαγωγό Γραμματική Μπερτάκη – τα παιδιά είχαν την ευκαιρία να γνωρίσουν τους ήρωες της ιστορίας ταξιδεύοντας στο βασίλειο της παραμυθοχώρας, μέσα από μια πλούσια εκπαιδευτική δράση, με θεατρικό παιχνίδι, αυτοσχεδιασμούς και φαντασία!

Τα παιδιά αρχικά εντυπωσιάστηκαν με την πλοκή της ιστορίας, έπειτα προβληματίστηκαν, μα στο τέλος είπαν με μια φωνή πως οι ηθικές αξίες του διαφορετικού δράκου: ΑΓΑΠΗ-ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ-ΣΕΒΑΣΜΟΣ χρειάζεται να γίνουν αξίες όλων μας! Είπαμε... πώς να κρυφτείς από τα παιδιά; Έτσι και αλλιώς τα ξέρουν όλα!

Εάν επιθυμείτε και εσείς να έρθει Ο ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΣ ΔΡΑΚΟΣ στο σχολείο σας, τότε επικοινωνήστε με τη συγγραφέα Πενταράκη Δήμητρα στο: dimitrarhd03@gmail.com ή με τις εκδόσεις ΡΑΔΑΜΑΝΘΥΣ στο: ekd.radamanthys@gmail.com

Μεγαλώνοντας στην Αλεξάνδρεια

Συνέντευξη

Μαιριλή Κορφιάτη

«Η πρώτη φάση της παιδικής μου ηλικίας ως οχτώ ετών είναι βιωμένη και γραμμένη στην Αλεξάνδρεια Αιγύπτου. Τολμώ να πω τα καλύτερα μου χρόνια, γιατί πήραν από την λάμψη της εποχής αυτής όπου η Ελληνική Κοινότητα ήταν ακόμη σε ακμή, όπως και στο Κάιρο, το Πορτ Σάιντ και σε άλλες πόλεις της Αιγύπτου. Η εικόνα του κήπου με τους φοίνικες κάτω στο σπίτι μας ανάμεσα σ' άλλους μεγαλύτερους, κήπους, όπως του διπλανού, που ανήκε στην οικογένεια Μπενάκη – Χωρέμη όπου έπαιζα καμιά φορά με τα μικρά παιδιά, μένει το σταθερό σκηνικό, όταν επιστρέφω πάντα εκεί ξύπνια ή όχι...».

Μαιριλή, πρόσφατα κυκλοφόρησε από τις Εκδόσεις Ραδάμανθους, το βιβλίο της μητέρας σου Φρούλης Κορφιάτου «ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΙΓΥΠΤΟ», το οποίο και επιμελήθηκες. Τι ακριβώς περιλαμβάνει αυτή η έκδοση; Είναι στενά οικογενειακή η σημασία του ή απευθύνεται ευρύτερα στον κόσμο;

Μετά από πολύχρονη εμβάθυνση στα γραπτά της μητέρας μου, των οποίων τα ακούσματα από την παιδική μου ηλικία ηχούσαν σ' αυτιά μου ως βιώματα και πολύ αργότερα στα μεταγενέστερα ώριμα, πλέον χρόνια κατόπιν συστηματικής εμβριθούς μελέτης με τρυφερότητα κι αγάπη έγινε η επιλογή των τελικών κειμένων από τα πολύ περισσότερα με κριτήριο το ενδιαφέρον και την συγκίνηση που μπορούν να διεγείρουν όχι μόνο προσωπικά, αλλά κυρίως και στους άλλους γνωστούς κι αγνώστους αναγνώστες.

Ζωντανεύουν ιστορίες από τον 20ο αιώνα, τότε που η παροικία των Ελλήνων Αιγυπτιωτών ζούσε την τελευταία περίοδο ανάπτυξης και ακμής της πριν την τελική της δύση στα χρόνια της ανατροπής του βασιλιά Φαρούκ επί Βρετανικής κυριαρχίας από τον Αιγύπτιο στρατηγό Νάσερ και την απόπειρα της εθνικοσοσιαλιστικής τροπής του πολιτικοοικονομικού συστήματος στην Αίγυπτο από τα τέλη της δεκαετίας των Πενήντα και κατά τη διάρκεια της δεκαετίας των Εξήντα. Γεγονότα που άλλαξαν την Ιστορία της Ανθρωπότητας μετά από τους δύο Παγκόσμιους Πολέμους και τις επίμονες κι επίπονες προσπάθειες των Ελλήνων πολιτικών να εφαρμόσουν και να ολοκληρώσουν τα σχέδια της Εθνικής Μεγάλης Ιδέας εν τω μέσω συγκρούσεων και ανατροπών των κατεστημένων αποικιοκρατικών Συμμαχιών.

Σπουδαίοι Ευεργέτες όπως οι Αβέρωφ, Τσοίτσας, Κότσικας και άλλοι με προσφορά σε Ελλάδα και Αίγυπτο, οι οικογένειες Μπενάκη, Χωρέμη που η οικία τους γειτόνευε με το κτήριο όπου ανήκε το δικό μας ευρύχωρο διαμέρισμα, καθώς και τα

ονόματα των συγγραφέων πατριωτών με εθνική δράση Πηνελόπη Δέλτα, Ίων Δραγούμη είναι συνδεδεμένα με την Ιστορία της Αλεξάνδρειας. Ο Καβάφης που στοιχειώνει με την ποίηση του την αλεξανδρινή ελληνική λογοτεχνική ατμόσφαιρα και το έργο του σημάδεψε την ψυχή της Φρούλης Κορφιάτου, το «Αλεξανδρινό Κουαρτέτο» του Ντάρελ, οι «Ακυβέρνητες Πολιτείες» του Τσίρκα, η συνάντηση της μητέρας μου με τον Καβαδία σε μια καλλιτεχνική έκθεση και άλλες σημαντικές αναφορές διαγράφουν το πνεύμα που ήταν διάχυτο στο περιβάλλον των Ιστοριών μας.

Ποιες είναι οι δικές σου εμπειρίες από την Αλεξάνδρεια και τον ελληνισμό της Αιγύπτου;

Η πρώτη φάση της παιδικής μου ηλικίας ως οχτώ ετών είναι βιωμένη και γραμμένη στην Αλεξάνδρεια Αιγύπτου. Τολμώ να πω τα καλύτερα μου χρόνια, γιατί πήραν από την λάμψη της εποχής αυτής όπου η Ελληνική Κοινότητα ήταν ακόμη σε ακμή, όπως και στο Κάιρο, το Πορτ Σάιντ και σε άλλες πόλεις της Αιγύπτου. Η εικόνα του κήπου με τους φοίνικες κάτω στο σπίτι μας ανάμεσα σ' άλλους μεγαλύτερους, κήπους, όπως του διπλανού, που ανήκε στην οικογένεια Μπενάκη – Χωρέμη όπου έπαιζα καμιά φορά με τα μικρά παιδιά, μένει το σταθερό σκηνικό, όταν επιστρέφω πάντα εκεί ξύπνια ή όχι.

Η Μαιριλή με το αγόρι (έπασχε από λευχαιμία) που πήγανε μακριά στον καταυλισμό των Βεδουίνων προς την Μεγάλη Έρημο της Σαχάρας

Το όραμα της παραλίας στην Ντεχέλα, όπου είχαμε το εξοχικό για το καλοκαίρι πάνω στη θάλασσα της Ανατολικής Μεσογείου από την μεριά που άρχιζε η Μεγάλη Έρημος της Σαχάρας με τους καταυλισμούς των Βεδουίνων, είναι άλλη μία σταθερή γωνία των παιδικών μου αναμνήσεων. Ένα καλοκαιρινό απομεσήμερο θυμάμαι που ένα αγόρι γνωστό μας μου πρότεινε μια μακρινή βόλτα προς τους καταυλισμούς. Άλλο που δεν ήθελα μες στην γενική ραστώνη και φύγαμε... Οι ώρες περνούσαν τόσο μακριά που πήγαμε, που η μητέρα μου βγήκε ανήσυχη στους δρόμους, να ψάξει την τρίχρονη άτακτη κορούλα της. Κάποια στιγμή εμφανιστήκαμε με το παιδί, που είχε και λευχαιμία, σαν να μη συμβαίνει τίποτα, προς μεγάλη ανακούφιση της Φρούλης η οποία μ' αγκάλιαζε δακρυσμένη και δεν με χόρταινε...

Άλλη μια εικόνα ανεξίτηλη όταν κάθε απόγευμα από μακριά εμφανιζόταν μια μακριά λεπτή γραμμή από Βεδουίνους, που βάδιζαν αργά προς το σπίτι μας. Είχε μαθευτεί εντωμεταξύ ότι εκεί μένει μια νοσοκόμα, που μπορεί να γιατρεύει την οφθαλμία, προτού επέλθει η τύφλωση. Η αρχή αυτής της εξέλιξης έγινε τότε που μολύνθηκε το ένα μου μάτι με κίνδυνο να χάσω το φως μου. Η μόλυνση προήλθε από τους αδέσποτους σκύλους της γειτονιάς, που αγκάλιαζα και φιλούσα με πάθος...

Όλοι όσοι μίλησαν μέχρι σήμερα για το βιβλίο λένε ότι η Φρούλη Κορφιάτου είχε συγγραφικές αρετές. Τι άνθρωπος ήταν η Φρούλη; Ποια ήταν η σχέση της με τα γράμματα και τις τέχνες;

Στον Κήπο της Νούζγας (πρώην Παλάτι του έκπτωτου βασιλιά Φαρούκ), που ήταν και ο Ζωολογικός Κήπος

Η Φρούλη Κορφιάτου ήταν φιλομαθής από μικρή ηλικία. Διάβαζε λογοτεχνικά βιβλία αχόρταγα, μάλιστα, ήταν μέλος της Βιβλιοθήκης του Βρετανικού Συμβουλίου στην Αλεξάνδρεια και, φυσικά, της Σχολικής Βιβλιοθήκης στο Αβερώφειο και στο Τοσίτσειο Σχολείο, δωρεά του Ευεργέτη Σακελλάριου και βραβεύτηκε ως η μαθήτρια που δανείστηκε τα περισσότερα βιβλία! Η Αγγλική Γλώσσα ήταν, ως γνωστόν, η κυρίαρχη μετά τα Αραβικά κι ακολουθούσαν η Ελληνική, η Γαλλική, τα Ιταλικά και η Φρούλη τις γνώριζε όλες άριστα, ώστε όχι μόνο τις

Στην άμμο της Ντεχέλας έξω από το σπίτι απογευματινή ραστώνη

μιλούσε, τις διάβαζε και τις έγραφε! Μελετούσε όλη της την ζωή όχι μόνο πεζογραφία και ποίηση αλλά και θέατρο, εικαστικές Τέχνες και άλλα. Γνώριζε πολλά. Κρίμα που οι γνώσεις της δεν αξιοποιήθηκαν ευρέως, να γίνουν κτήμα πολλών. Πάντως, θωράκισαν τον ευαίσθητο εσωτερικό της κόσμο από τις προκλήσεις της καθημερινής μιζέριας και ανελέητης κακομοιριάς.

Στο βιβλίο υπάρχουν ορισμένες συγκλονιστικές ιστορίες από τις προπολεμικές αντιπαραθέσεις ανάμεσα στην ιταλική και την ελληνική Κοινότητα της Αλεξάνδρειας. Σου έχει διηγηθεί κάτι σχετικά με τα γεγονότα της Μέσης Ανατολής, στη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου;

Έχω ακούσει πολλές ιστορίες από τον πόλεμο, τις οποίες διηγούνταν η Φρούλη Κορφιάτου τόσο γλαφυρά, που ήταν σαν να μπαίνεις μέσα στην αγωνία της πλοκής. Δεν ήταν μόνο με τους Ιταλούς της Αλεξάνδρειας, αλλά κυρίως με τους Βρετανούς επικυρίαρχους της περιοχής ιδιαίτερα τα χρόνια του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου. Η Μάχη στο Ελ Αλαμείν στην Δυτική Έρημο της Βόρειας Αφρικής 23 Οκτωβρίου ως 05 Νοεμβρίου 1942. Όλη τη νύχτα έμεινε ξάγρυπνος ο παππούς, ο Νέαρχος Χριστοδούλου, Αξιωματικός στην Βρετανική Αστυνομία Αλεξανδρείας κοιτώντας έξω από το παράθυρο μες στο σκοτάδι, να δει ποιοι θα μπουν πρώτοι: οι Βρετανοί, οι σύμμαχοι κι οι Έλληνες με επικεφαλής τον στρατηγό Μοντγκόμερι ή ο Ρόμελ με τις Ιταλογερμανικές Δυνάμεις. Η ώρα κυλούσε βασανιστικά λεπτό προς λεπτό. Ακούγονταν το τικ-τακ του μεγάλου ρολογιού, που συντονιζόταν με τον καρδιακό παλμό του πατέρα της Φρούλης. Με το πρώτο φως της ημέρας διαλύθηκαν οι ίσκιοι της νύχτας και της ναζιστικής απειλής κι ο παππούς μακριά απ' το παράθυρο ακολούθησε τα βήματα

του, που ελάφραιναν βαθμιαία προς την κουζίνα, να πάρει ένα αγγλικό τσάι ξεφυσώντας ανακουφισμένος... Αυτό που δεν ήξερε εκείνη τη στιγμή ήταν ότι και ο μετέπειτα γαμπρός του, ο Δημήτριος Κορφιάτης, ο πατέρας μου πήρε μέρος σ' αυτήν την κρίσιμη μάχη ως Έλληνας Αιγυπτιώτης στον Βρετανικό Στρατό με τον αριθμό 13...

Πώς ήταν η ζωή της στην Αίγυπτο και γιατί άφησε την Αλεξάνδρεια;

Σαν παραμύθι κύλησαν τα πρώτα χρόνια της ζωής της Φρούλης Κορφιάτου στην Αλεξάνδρεια Αιγύπτου με την οικογένειά της. Σκληρές κινηματογραφικές κυλούν τα επεισόδια της οικογενειακής της ζωής, διασκεδαστικά ή συγκινητικά με κέντρο την οικογενειακή εστία κι από εκεί τα σπουδαία εκπαιδευτικά ιδρύματα, δωρεά μεγάλων ευεργετών των Τοσίτσα και Αβέρωφ ως την Αγορά με τα μικρά ή μεγάλα μαγαζιά Αιγυπτίων ή ξένα που προσφέρουν προϊόντα ντόπια και εισαγόμενα κατευθείαν από την καρδιά της σύγχρονης Ευρώπης και τους γνωστούς Οίκους Μόδας. Το περίφημο Λιμάνι της Αλεξάνδρειας ανήκει στα κέντρα αναφοράς και επίσκεψης, όπως και τα Μπαξεδάκια, πάρκο αναψυχής με λουλούδια και λιμνούλες μέσα στην πόλη. Κορυφαίος προορισμός είναι η Νούζγα με τον τεράστιο αφρικανικό κήπο γύρω από το παλάτι του βασιλιά Φαρούκ, κυρίως μετά την έκπτωση του από τον θρόνο με το πραξικόπημα του στρατηγού Νάσερ και την απόπειρα ίδρυσης εθνοσοσιαλιστικού συστήματος διακυβέρνησης με φιλοσοβιετικό προσανατολισμό. Αυτός ήταν κι ο σοβαρότερος λόγος της παλιννόστησης των περισσότερων Ελλήνων Αιγυπτιωτών, που έχασαν τα προνόμια από το παλιό βρετανικό αποικιοκρατικό σύστημα.

Τα καλοκαίρια διακοπές στη θάλασσα, στην Ντεχέλα στο παραδοσιακό σπίτι της οικογενείας με κεραμοσκεπή και βεράντα αναψυχής λίγα μέτρα πριν την αμμουδερή γεμάτη φύκια παραλία. Φωτογραφίες αποτυπώνουν στιγμιότυπα χαλάρωσης και ξεγνοιασιάς στο εξοχικό: παρέες γυναικών να τα λένε, ενώ εγώ καθισμένη πάνω στην άμμο έφτιαχνα «κεφτεδάκια» με νερό από ένα μεγάλο κουτί κονσέρβας κι άμμο... Τα κυριακάτικα πρωινά επίσκεψη στις οργανωμένες πλαζ στην Αλεξάνδρεια και φαγητό στα μεγάλα κέντρα διασκέδασης με ζωντανή μουσική, συνήθως από μουσικούς της πατρίδας, της Ελλάδας, που συνοδεύονταν με ξέφρενους ελληνικούς χορούς.

Ποια από τις ιστορίες του βιβλίου θα ξεχώριζες και γιατί;

Μου είναι πολύ δύσκολο να ξεχωρίσω την καλύτερη ιστορία απ' όλες, γιατί όλες είναι «παιδιά μου», τις αγαπώ και είναι βιωμένες και ζυμωμένες με την πιο τρυφερή μου ηλικία δημιουργώντας αναμνήσεις μοναδικές. Παρόλα αυτά, μια ιστορία διακρίνεται από την μεγάλη έκταση και πλοκή, με περιπετειώδες ύφος κι αγωνία σαν μια πρόγευση της ανελέητης αντιπαράθεσης των δύο αντιπάλων στρατοπέδων στο Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο: το πέταγμα των χαρταετών παραμο-

Η Μαιριλή με την φίλη της, Ελένη Κάζιρα και την σκυλίτσα στην ταράτσα του σπιτιού. Αλεξάνδρεια 1963 – 1964 (λίγο πριν την παλιννόστηση στην Ελλάδα – Αθήνα)

νές του πολέμου. Ένας μεγάλος θίασος ανθρωπίνων ρόλων πλαισιώνει αυτήν την ιστορία γύρω από μία συμβολική «μάχη» μεταξύ των Ελλήνων και των Ιταλών στην Αλεξάνδρεια παραμονές του 1940. Συγκεκριμένα του Στάθη και του μαφιόζου Νίνο, που οργανώνουν μια «Αμπάριζα», έναν αγώνα κατίσχυσης επί του αντιπάλου με κάθε μέσο, ιδίως με την υπέρτερη δύναμη να κατατροπώνει την πιο αδύναμη. Κλίμα «πολεμικό» σφίγγει την ατμόσφαιρα στις ταράτσες των αντιπάλων, όπου συνωστίζονται δεκάδες οπαδοί και φίλοι της κάθε πλευράς. Μέσα σ' όλα αυτά παίζει κι ο έρωτας το δικό του παιχνίδι με κόλπα και μέσα όχι τόσο έντιμα, ως γνωστόν, προκειμένου να κατακτηθεί ο αγαπημένος «στόχος». Αλλά και οι «Υπερδυνάμεις» επεμβαίνουν ανατρέποντας τα παράλογα ερωτικά σχέδια...

Υπάρχουν και άλλες ιστορίες της Φρούλης που δεν μπηκαν στο βιβλίο;

Η επιλογή των ιστοριών δεν ήταν εύκολη ανάμεσα σε τόσες πολλές. Άλλες παρόμοιες θεματικά κι άλλες λιγότερο ενδιαφέρουσες οδήγησαν στην τελική εκλογή των 21 (εικοσιένα) κειμένων. Ο αριθμός 21 προτιμήθηκε λόγω της σύμπτωσης με το έτος 2021, χρονιά έκδοσης του βιβλίου, και της κρυφής του χάρης, να λογίζεται τυχερός αριθμός...

«Ουκ εν τω πολλώ το ευ». Η επιμονή σε επαναλήψεις και υπερβολική εμβάθυνση στο ίδιο υλικό προσφέρει μεν αύξηση

του όγκου, όχι απαραίτητα αύξηση της ίδιας της αξίας του περιεχομένου του βιβλίου. Όταν χρειαστεί μια επανέκδοση, τότε μπορεί να προστεθεί στην αρχή το παρόν κείμενο αυτής της συνέντευξης, εφ' όσον διευκρινίζει σκοτεινά ασαφή σημεία και δίνει το πλαίσιο και το φόντο των αφηγήσεων. Στο τέλος των κειμένων σκεφτόμουν να προστεθεί ένα θεατρικό μονόπρακτο του γιου μου, του Δημήτρη, με τίτλο «Η δική μας Δίκη», όπου η Φρούλη Κορφιάτου προεδρεύει σ' ένα ειδικό δικαστήριο σχετικά με μια παράφορη αντίδραση του εγγονού της, όσον αφορά την κατάσταση του παιδικού του δωματίου, που ήταν γεμάτο βιβλία, παιχνίδια, εργαλεία, παπλώματα, εκδρομικά εξαρτήματα και άλλα που φυλάσσονταν εκεί. Έτσι, θα είχε πάλι η μητέρα μου άλλη μια φορά στο παρόν την ευκαιρία να λειτουργήσει εκτονωτικά με τους εμπλεκόμενους στην εκτόνωση της πιθανής έντασης, όπως γινόταν και στο παρελθόν στην μικρή μας οικογένεια με την εκάστοτε θεμιτή της παρέμβαση. Μέχρι στιγμής, η πρόταση μου δεν πείθει, μιας και το θέμα λύθηκε με την αποκατάσταση του δωματίου.

Μαιριλή, συμμετέχεις στο Εργαστήρι Δημιουργικής Γραφής και Αυτογνωσίας των Εκδόσεων Ραδάμανθου; Πώς είναι αυτή η εμπειρία;

Ένα-δυο χρόνια προ της πανδημίας του Κορωναϊού Covid 19, το 2020, συνάντησα σε μια εκδήλωση τον Χρήστο Τσαντή,

Οικογενειακή γιορτή στο σπίτι. Η Φρούλη πρώτη δεξιά σε υπόκλιση.

υπεύθυνο των εκδόσεων «Ραδάμανθους», που με προσκάλεσε στο Εργαστήρι Δημιουργικής Γραφής και Αυτογνωσίας ένα δώρο κάθε δεκαπέντε μέρες.

Πράγματι, γράφτηκα στην Ομάδα και από την πρώτη φορά ένιωσα να είμαι μέρος αυτής της διαδικασίας, να συζητούμε ένα θέμα ανταλλάσσοντας απόψεις και να γράφουμε σχετικά την γνώμη μας. Κατ' οίκον εργασία παίρναμε, επίσης, με διάθεση εμπάθουσας και έμπνευσης και ανυπομονησία να την ανακοινώσουμε στην ομάδα. Με πόση προσοχή κι ενδιαφέρον ακούμε την γνώμη των άλλων, κυρίως του Συμβούλου Ψυχικής Υγείας και Υπεύθυνου του Εργαστηρίου. Με ανακούφιση και ψυχική δεκτικότητα συζητούμε κι ακούμε άλλες απόψεις για επίκαιρα και διαχρονικά θέματα. Με καμάρι παρακολουθούμε αυτά τα σεμινάρια βελτίωσης κι εξέλιξης, ιδίως όταν πρόκειται για τις παρουσιάσεις των ίδιων των βιβλίων μας.

Εσύ γράφεις;

Φυσικά, γράφω κι εγώ κείμενα. Σκέψεις, ερωτήματα, παρατηρήσεις για ζητήματα πολύ προσωπικά, αλλά και κοινωνικά, πολιτικά, ιστορικά θέματα, καθώς και ζητήματα πολιτισμού και περιβάλλοντος. Ανάλογα με την επικαιρότητα προσωπική ή συλλογική νιώθω την εσωτερική ανάγκη να εκφράσω την αγωνία και τον ενθουσιασμό ή την συγκίνηση μου όχι μόνο προφορικά αλλά και γραπτά. Είναι σαν να εκθέτω ένα βάρος μικρό ή μεγάλο έξω από εμένα κι έτσι μπορώ να το δω και να το εξετάσω, να το αναλύσω στα στοιχεία του.

Ομολογουμένως, ο ελλειπτικός αφαιρετικός λόγος της ποίησης μπορεί να εκφράζει τον λογισμό μου πολύ ικανοποιητικά. Λέξεις κλειδιά ανοίγουν ή κλείνουν ενόητες νοηματικές και ψυχολογικές, που αφήνουν ιδέες ή συναισθήματα ελεύθερα να πετάξουν ή να κρυφτούν και να λουφάζουν.

Να περιμένουμε, δηλαδή, κάτι και από τη Μαιριλή Κορφιάτη το επόμενο διάστημα;

Αν έχω δουλειά έτοιμη για έκδοση; Ωραία ακούγεται. Πώς πραγματοποιείται, όμως; Δεν είναι μια κουβέντα κι άντε έγινε! Θέλει προσωπική προετοιμασία κι ετοιμότητα. Να μαζευτεί το όποιο υλικό υπάρχει, να αξιολογηθεί, να γίνουν οι αναγκαίες διορθώσεις και βελτιώσεις. Επίσης, να ετοιμαστεί νέο υλικό ανάλογο των νέων απαιτήσεων και στόχων. Για όλα χρειάζεται έμπνευση και διαθεσιμότητα χωρίς ανασταλτικές αβεβαιότητες και δομικά διλήμματα. Προς το παρόν, έχει ο Δημήτρης, ο γιος μου, έτοιμη δουλειά σε ποιητικά κείμενα και πεζά με πολύ προσωπικό ύφος και επίκαιρους προβληματισμούς. Προσπαθώ να τον παροτρύνω να κάνει το άλμα και να ετοιμάσει το πρώτο του βιβλίο, παρ' όλες τις αντίξοες συνθήκες που επικρατούν.

Για τις ερωτήσεις: Χρήστος Τσαντής

Μισό αιώνα πριν, άρχισε η καταγραφή σε μορφή ημερολογίου συμβάντων από τη ζωή της Φρούλης, της μητέρας μου, στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου. Ιστορίες μικρές και μεγαλύτερες με ήρωες του οικογενειακού κι ευρύτερου κοινωνικού περίγυρου. Μαζί παίρνει ζωή ολόκληρη η πόλη, με τους δρόμους και τις άμαξες, τις πλατείες με τα κτίρια: μία ολόκληρη εποχή σε «Carte-Postale vivante» (Κάρτα με ζωντανές εικόνες)! Γυρίζομε πίσω στον 20ο αιώνα, στη Μεσοπολεμική Περίοδο, αλλά και κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Μπροστά μας η σπουδαιότερη Μητρόπολη της Ανατολικής και, γιατί όχι, όλης της Μεσογείου. Οι Αιγυπτιώτες Έλληνες στο επίκεντρο των δράσεων μαζί με τους Αιγυπτίους και τους Άγγλους κυρίως, αλλά και τους Ιταλούς και άλλους Ευρωπαίους. Ο Καβάφης, φυσικά, στοιχειώνει την ατμόσφαιρα με τη λογοτεχνική λαγνεία, τη μοναδική ελληνικότητα, τον φιλοσοφικό στοχασμό. Από την ανέμελη ζωή της παροικίας με τις εκδρομές στις πλαζ και τις βόλτες στα μπαξεδάκια και τα εξοχικά, επιστροφή στη μεγάλη πατρίδα, την Ελλάδα του '60 με τις πολιτικές συγκρούσεις και ανατροπές. Ένας κόσμος μαγικός πίσω, ένα παρόν αλλιώτικο, σκληρά απρόοπτο. Αυτό το χρονικό αφηγείται η μητέρα μου, με ιδιαίτερα αισθαντικό τρόπο, ως μαρτυρία μιας εποχής ονειρικής, που παρήλθε ανεπιστρεπτί...

Μαιριλή Κορφιάτη

Η Ουκρανία στο έργο του Μπρζενζίνσκι

Χρήστος Τσαντής

Το κείμενο γράφτηκε το 2014, αλλά - δυστυχώς - η συγκυρία το κάνει να μοιάζει εξαιρετικά επίκαιρο

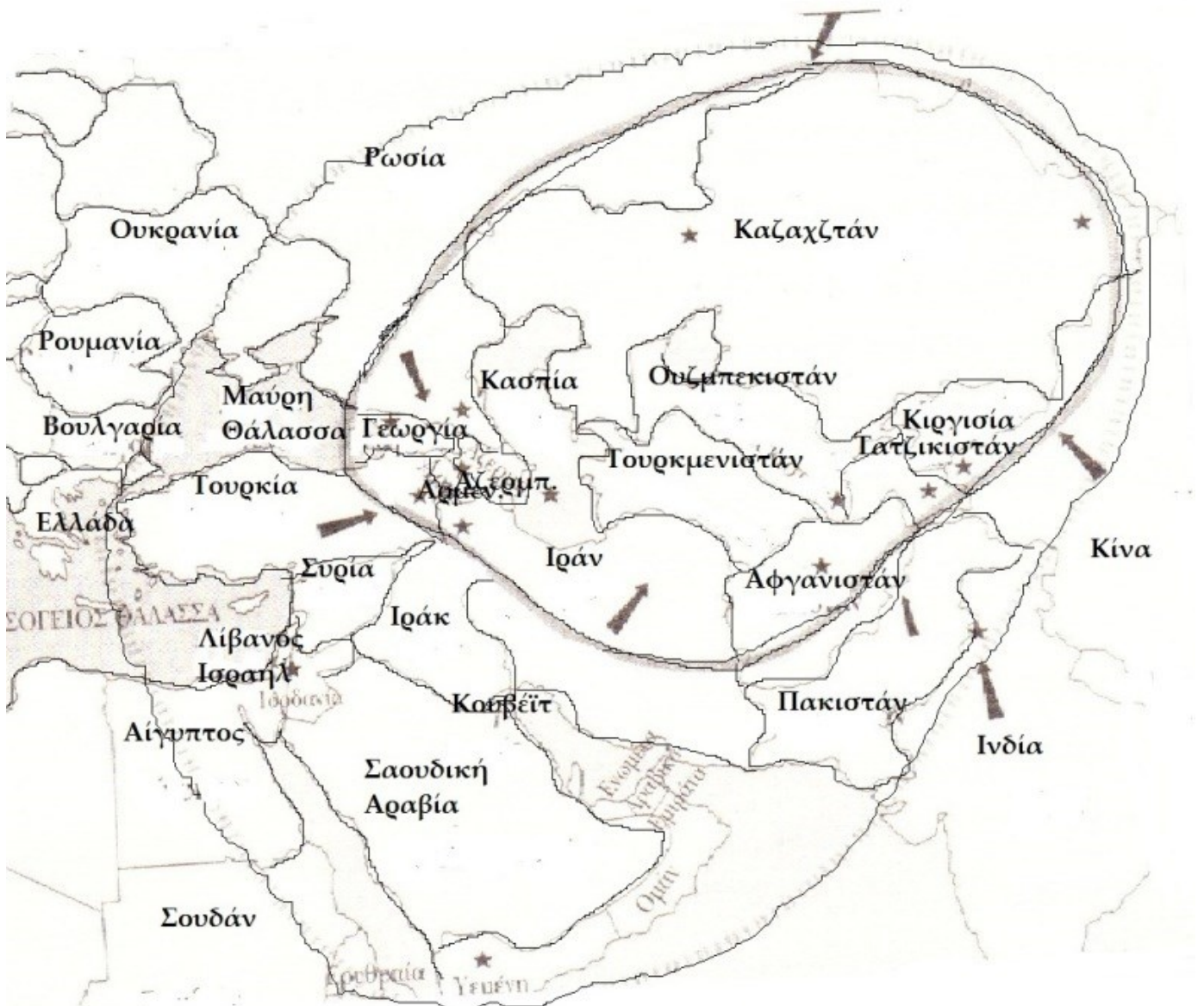
«Μια ένοπλη σύρραξη ανάμεσα σε έθνη μας προκαλεί φρίκη. Όμως ο οικονομικός πόλεμος δεν είναι καλύτερος από μια ένοπλη σύρραξη. Είναι σαν μια χειρουργική επέμβαση. Ένας οικονομικός πόλεμος είναι ένα παρατεταμένο βασανιστήριο. Και οι καταστροφές του δεν είναι λιγότερο τρομακτικές από εκείνες που περιγράφονται στη βιβλιογραφία για τον καθαυτού αποκαλούμενο «πόλεμο». Δεν πιστεύουμε σε κανένα από τα δύο, επειδή γνωρίζουμε τις θανατηφόρες επιπτώσεις τους... Το κίνημα εναντίον του πολέμου έχει καλές προθέσεις. Προσεύχομαι για την επιτυχία του. Όμως με κατατρώνει ο φό-

βος ότι το κίνημα θα αποτύχει αν δεν φτάσει στη ρίζα του κακού: τη ανθρώπινη απληστία».

Μ. Γκάντι, "Non-Violence. The greatest force", 1926.

Ο Ζμπίγκνιου Μπρζενζίνσκι, σύμβουλος του προέδρου των ΗΠΑ Κάρτερ την περίοδο 1977-1981, καθώς και στο Κέντρο Στρατηγικής και Διεθνών Μελετών, διετέλεσε καθηγητής στη σχολή «Ανώτερων Διεθνών Σπουδών» στο πανεπιστήμιο Χόπκινς της Ουάσιγκτον διδάσκοντας το μάθημα «Αμερικανική Εξωτερική Πολιτική», (συγγραφέας πολλών βιβλίων που επικεντρώνονται στην ανάλυση των αντιτιθέμενων συμφερόντων στον σύγχρονο κόσμο και στην προβολή της στρατηγικής με την οποία οι ΗΠΑ θα κρατήσουν την πρωτοκαθεδρία στη γεωπολιτική σκακιέρα).

Χαρακτηριστικό μνημείο κυνισμού αποτελεί η ρήση του σχετικά με τις-τότε- εξελίξεις στο Αφγανιστάν: «Τι είναι σημαντικότερο για την παγκόσμια ιστορία; Οι Ταλιμπάν ή η κατάρρευση της Σοβιετικής Αυτοκρατορίας; Μια χούφτα ευέξαπτοι Μουσουλμάνοι ή η απελευθέρωση της Κεντρικής Ευρώπης και το τέλος του ψυχρού πολέμου;»

Με την ίδια αφοπλιστική ειλικρίνεια παραθέτει τις απόψεις του σχετικά με τα ζητήματα που άπτονται των σχέσεων Ουκρανίας, ΗΠΑ, Ρωσίας και Ε.Ε., που βρίσκονται στην επικαιρότητα σήμερα και θα συνεχίσουν να βρίσκονται καθώς, όπως εξηγεί ο βετεράνος διεθνολόγος-σύμβουλος στο έργο του «Η δεύτερη ευκαιρία. Οι τρεις πρόεδροι και η Κρίση της Αμερικανικής Υπερδύναμης», εκδόσεις Λιβάνη, 2008:

«... Στον σημερινό ανήσυχο κόσμο, η Αμερική χρειάζεται να ταυτίσει τον εαυτό της με την αναζήτηση της παγκόσμιας ανθρωπίνης αξιοπρέπειας, μιας αξιοπρέπειας η οποία περικλείει τόσο την ελευθερία όσο και τη δημοκρατία, ενώ ταυτόχρονα συνεπάγεται σεβασμό για την πολιτισμική ποικιλομορφία και αναγνωρίζει ότι οι μόνιμες αδικίες σε βάρος των ανθρωπών πρέπει να θεραπευτούν...».

σβητώντας τόσο τα υπάρχοντα κράτη όσο και την παγκόσμια ιεραρχία, στην κορυφή της οποίας βρίσκεται η Αμερική.

Απόπειρες να αναλύσουμε το μέλλον της Κίνας ή της Ινδίας θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους την πιθανή συμπεριφορά πληθυσμών των οποίων οι κοινωνικές και πολιτικές φιλοδοξίες διαμορφώνονται από παρорμήσεις οι οποίες δεν είναι πλέον αποκλειστικά τοπικές στην προέλευση. Το ίδιο ισχύει και για τη Μέση Ανατολή, τη Νοτιοανατολική Ασία και τη Βόρεια Αφρική, καθώς και για τους ινδιάνικους πληθυσμούς της Λατινικής Αμερικής, οι οποίοι όλο και πιο πολύ προσδιορίζουν τις βλέψεις τους αντιδρώντας στον υποτιθέμενο εχθρικό αντίκτυπο που ασκεί πάνω τους ο έξω κόσμος. Πολλοί, αντιπαθώντας το στάτους κβο, έχουν την τάση να κινητοποιούνται εναντίον εκείνων τους οποίους θεωρούν ότι το συντηρούν για

Οι «θεραπευτές» της «Πολιτικής Αφύπνισης»!

«... Παρόλο που το παγκόσμιο μέγεθος της σημερινής πολιτικής αφύπνισης είναι κάτι καινούργιο, το ίδιο το φαινόμενο έχει μια ιστορία που ξεκινά από τη Γαλλική επανάσταση του 1789, η οποία προκάλεσε, πρώτα στη Γαλλία και μετά σε ολόκληρη την Ευρώπη, ένα μεταδοτικό λαϊκό ακτιβισμό πρωτοφανούς έντασης και κοινωνικού μεγέθους...

... Στον 21ο αιώνα ο πληθυσμός του μεγαλύτερου μέρους του αναπτυσσόμενου κόσμου βρίσκεται σε αναβρασμό. Πρόκειται για έναν πληθυσμό που γνωρίζει την κοινωνική αδικία, όσο ποτέ άλλοτε και νιώθει αγανακτισμένος για τις στερήσεις του και την έλλειψη προσωπικής αξιοπρέπειας. Η σχεδόν καθολική πρόσβαση στο ραδιόφωνο, στην τηλεόραση και στο ίντερνετ δημιουργεί μια κοινότητα αγανάκτησης και φθόνου η οποία υπερβαίνει τα σύνορα της κρατικής κυριαρχίας, αμφι-

το προσωπικό τους συμφέρον...

... Ο ταχύτατα επεκτεινόμενος δημογραφικός όγκος των νέων ηλικίας είκοσι πέντε χρονών και κάτω, αντιπροσωπεύει μια τεράστια μάζα ανυπομονησίας. Η επαναστατική αιχμή του δόρατος αυτής της πληθυσμιακής ομάδας είναι πιθανό να εμφανιστεί μέσα από τα εκατομμύρια των φοιτητών οι οποίοι σπουδάζουν στα, συχνά πνευματικά αμφιλεγόμενα, ιδρύματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης των αναπτυσσόμενων χωρών. Λόγω της επίδρασης που ασκεί η ίδια η συνάθροιση τους και λόγω της σύνδεσης με το ίντερνετ, είναι σε θέση να επαναλάβουν, σε πολύ μεγαλύτερη κλίμακα ό,τι είχε συμβεί πολλά χρόνια νωρίτερα στην Πόλη του Μεξικού και στη πλατεία Τιενανμέν. Επαναστάτες εν αναμονή, αντιπροσωπεύουν το ισοδύναμο του μαχητικού προλεταριάτου του 19ου και του 20ου αιώνα...».

Εκδημοκρατισμός εσωτερικού!

«... Για να συνοψίσουμε, η πολιτική αφύπνιση είναι πια παγκόσμια σε γεωγραφικό εύρος, γενικευμένη σε κοινωνική κλίμακα (πολιτικά απαθείς παραμένουν μόνο οι απομακρυσμένες αγροτικές κοινότητες), εκπληκτικά νεανική σε δημογραφικό προφίλ κι έτσι επιρρεπής στην ταχεία πολιτική κινητοποίηση και υπερεθνική σε πηγές έμπνευσης, εξαιτίας του σωρευτικού αντίκτυπου της εγγραμματοσύνης και των μαζικών επικοινωνιών. Σαν αποτέλεσμα, τα σύγχρονα λαϊκιστικά πολιτικά πάθη μπορούν να ξεσηκωθούν ακόμη κι εναντίον ενός μακρινού στόχου, παρά την απουσία ενός ενοποιητικού δόγματος, όπως ο Μαρξισμός.

Μόνο ταυτιζόμενη με την ιδέα της παγκόσμιας ανθρώπινης αξιοπρέπειας – της οποίας βασική απαίτηση είναι ο σεβασμός των πολιτισμικά διαφορετικών πολιτικών, κοινωνικών και θρησκευτικών προελεύσεων – μπορεί η Αμερική να ξεπεράσει τον κίνδυνο τον οποίο εγκυμονεί γι' αυτήν η παγκόσμια πολιτική αφύπνιση...».

Δεν είχε περάσει μεγάλο χρονικό διάστημα από την περίοδο όπου οργανώθηκε στο Λος Άντζελες (Οκτώβρης 2001), στο πανεπιστήμιο της Καλιφόρνια, τηλεδιάσκεψη με κορυφαία ονόματα σκηνοθετών και σεναριογράφων του Χόλυγουντ, υπό την ευθύνη του Πενταγώνου με θέμα την προβολή των ΗΠΑ στις κινηματογραφικές αίθουσες, ως εγγυητών και υπερασπιστών της παγκόσμιας ελευθερίας. Ακολουθεί η λογοκρισία στα κανάλια και τα μέσα ενημέρωσης γνωστών «ανατρεπτικών» ασμάτων σαν το «Imagine» και το «What a Wonderful World».

Απτόητος όμως ο βετεράνος σύμβουλος επιμένει:

«... Η ανθρώπινη αξιοπρέπεια περικλείει την ελευθερία και τη δημοκρατία αλλά και τις υπερβαίνει. Συμπεριλαμβάνει την κοινωνική δικαιοσύνη, την ισότητα των δύο φύλων και πάνω απ' όλα το σεβασμό για το πολιτισμικό και θρησκευτικό μωσαϊκό του κόσμου.

Αυτός είναι ένας ακόμη λόγος για τον οποίο ο ανυπόμονος εκδημοκρατισμός, ο οποίος επιβάλλεται από το εξωτερικό, είναι καταδικασμένος να αποτύχει. Η σταθερή φιλελεύθερη δημοκρατία πρέπει να καλλιεργηθεί κατά στάδια και να ενισχυθεί εκ των έδρων».

Φιλελεύθερη δημοκρατία! Ναι! Καλά διαβάσατε. Δημοκρατία όμως λίγο «διαφορετική», όπως την περιέγραφε σε ένα άρθρο του ο Ρόμπερτ Κάπλαν στη Wall Street Journal το 2001: «Καθιερωμένες μοναρχίες και φωτισμένες δικτατορίες μπορεί να υπηρετούν τους στόχους της Αμερικής καλύτερα από αδύναμα και ασταθή δημοκρατικά καθεστώτα».

Δημοσίευμα της γαλλικής Μόντ ενημερώνει την ίδια εποχή, ότι κύκλοι των υπηρεσιών του υπουργείου δικαιοσύνης και του FBI θέλουν «να τεθούν στο περιθώριο, για ένα διάστημα, οι ατομικές ελευθερίες, αν χρειαστεί να αποσπαστούν ζωτικές πληροφορίες, με σκοπό να σωθούν ανθρώπινες ζωές». Το κεντρικό άρθρο στο Νιούζγουικ στις 5/11/2001 είχε τίτλο: «Καιρός να σκεφτούμε και τα βασανιστήρια»! (Στοιχεία από το βιβλίο του Γ. Δελαστίκ «Αποκάλυψη τώρα. Ο δρόμος προς τη μονοκρατορία», εκδόσεις Λιβάνη, 2001).

Ο σχεδιασμός στο τραπέζι!

Φυσικά ο αναγνώστης γνωρίζει πως η «πρέσβειρα της ελευθερίας», η κυβέρνηση των ΗΠΑ, σέρνει σταθερά εδώ και πολλά χρόνια, μπροστά της, το χορό του σφαγιασμού των ατομικών, κοινωνικών και πολιτικών δικαιωμάτων στη χώρα της «ελευθερίας». Μια πατρίδα-φυλακή, made in Halliburton, όπου υπερτερεί, σε παγκόσμια κλίμακα, στην αναλογία κατοίκων και κρατουμένων στα κελιά της «δημοκρατίας», φιλόξενος τόπος του ρατσισμού, της ξενοφοβίας και των κρατικών και ιδιωτικών Γκουαντάναμο, που δεν διστάζει να οργανώσει και να δικαιολογήσει «παράπλευρες δολοφονίες» και κολαστήρια τύπου Άμπου Γκράμπ, όπου και αν θίγονται τα συμφέροντα των πολυεθνικών τραστ-επιβητόρων της εξουσίας εντός και εκτός συνόρων.

Δεν μοιάζει λοιπόν «αντιφατική» η θέση του βετεράνου καθηγητή-συμβούλου, περί διεκδίκησης ηγεμονικής θέσης στο πλαίσιο ενός αναδυόμενου «κινήματος πολιτικής αφύπνισης»; Ή μήπως είναι άλλοι οι λόγοι;

Θα μπορούσε η κυνική δήλωσή του Μπρζενζίνσκι για τους Ταλιμπάν, να έρθει ξανά στο προσκήνιο, αυτή τη φορά όμως κάτω από το πρίσμα και την προσδοκία αποδυνάμωσης της ρωσικής σφαίρας επιρροής, ακόμα κι αν αυτό επιτευχθεί με την υποστήριξη κι ενίσχυση νεοναζιστικών συμμοριών στην Ουκρανία και σε όλη την Ευρώπη, καθαγιασμένων μάλιστα στη «φωτιά» των «οδοφραγμάτων»;

Να τι λέει όμως ο ίδιος στο κείμενο του, για το πώς θα «καλλιεργηθεί κατά στάδια» και θα «ενισχυθεί εκ των έδρων η

σταθερή φιλελεύθερη δημοκρατία»:

«... Σε κάποια στιγμή, θα μπορούσαμε να δούμε την εμφάνιση μιας πιο αντί-αμερικανικής συμμαχίας, η οποία θα καθοδηγούνταν από την Κίνα στην Ανατολική Ασία και την Ινδία και τη Ρωσία στην Ευρασία... Παρόλο που αυτή η σκέψη σήμερα μας φαίνεται παρατραβηγμένη, αξίζει να σημειωθεί ότι μετά την πρώτη σινο-ινδο-ρωσική σύνοδο κορυφής στην Αγία Πετρούπολη, το καλοκαίρι του 2006, ορισμένοι Κινέζοι ειδικοί επί εξωτερικών θεμάτων έγραψαν νοσταλγικά ότι ο Λένιν είχε κάποτε υποστηρίξει μια αντιδυτική συμμαχία ανάμεσα σ' αυτές τις τρεις χώρες. Και σημείωσαν πολύ εύστοχα ότι μια τέτοια συμμαχία θα αγκάλιαζε το 40% του παγκόσμιου πληθυσμού, το 44% της επιφανείας του κόσμου και το 22% του παγκόσμιου ΑΕΠ...».

Στα οδοφράγματα!

Όταν, στο προσκήνιο, οι συνειδητές και ασυνείδητες «μαριονέτες» συγκρούονται στα οδοφράγματα του Κιέβου, στο παρασκήνιο οικονομικά μεγαθήρια κινούν τα νήματα, με εκλεκτούς οργανοπαίχτες, κόμματα, «κινήματα», κυβερνήσεις κι αναλυτές-διαμορφωτές της «κοινής γνώμης», τότε στους δρόμους, λυτρωτές και σωτήρες, τότε στα τηλεπαράθυρα και στα «κοινωνικά δρώμενα», στις βεγγέρες των καλλιτεχνικών δεξιώσεων του «υψηλού πολιτισμού».

«Με δεδομένο», λέει ο Μπρζενζίνσκι, «το όλο και πιο μεγάλο παγκόσμιο χρέος της Αμερικής (σήμερα δανείζεται περίπου το 80% των παγκόσμιων καταθέσεων) κι έχοντας τεράστια εμπορικά ελλείμματα, μια μειζων οικονομική κρίση, ειδικά μέσα σε

μια ατμόσφαιρα συναισθηματικά φορτισμένων και παγκοσμίως διάχυτων αντιαμερικανικών αισθημάτων, μπορεί να έχει τρομερές συνέπειες για την ευημερία και την ασφάλεια των ΗΠΑ. Το Ευρώ γίνεται σοβαρός ανταγωνιστής του δολαρίου, ενώ διεξάγονται συνομιλίες για τη δημιουργία και τρίτου, Ασιατικού νομίσματος. Μια εχθρική Ασία και μια εγωκεντρική Ευρώπη μπορεί κάποια στιγμή να σταματήσουν να χρηματοδοτούν το αμερικανικό χρέος...».

Στις ΗΠΑ το δημοσιονομικό έλλειμμα εκτινάχθηκε το 2009 στα 1,7 τρις δολάρια, αυξημένο κατά 270% σε σχέση με το που βρισκόταν το 2008. Σύμφωνα με στοιχεία του ιδρύματος Ροκφέλλερ, την ίδια χρονιά, ένας στους πέντε αμερικανούς εργαζόμενους είχε απώλειες εισοδήματος της τάξης του 25%, την ώρα που οι 500 μεγαλύτεροι επιχειρηματικοί όμιλοι της χώρας έβλεπαν τα κέρδη τους να εκτινάσσονται κατά 335% (απολύοντας 821.000 εργαζόμενους). Η επίσημη ανεργία, πάντα με στοιχεία του 2009 παρέμενε στο 10% και μαζί με τους υποαπασχολούμενους ανέβαινε στο 17%, ενώ οι αιτήσεις σε καταφύγια αστέγων αυξήθηκαν κατά 30%. Goldman Sachs, JP Morgan, Citigroup, Bank Of America, Morgan Stanley, οι τραπεζικοί κολοσσοί, κατέγραψαν μέσα στο 2010 κέρδη πάνω από κάθε πρόβλεψη (στοιχεία από τους Financial Times).

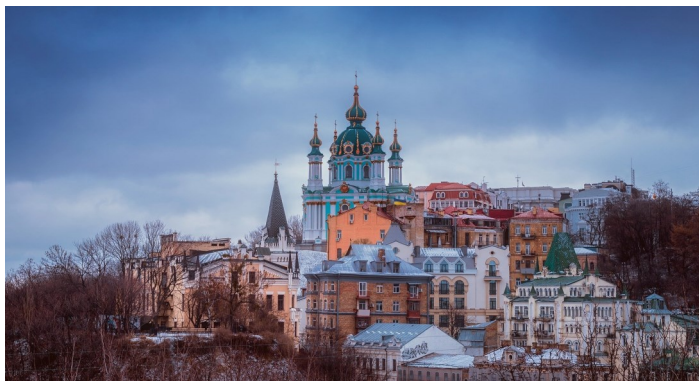
«... Οι ΗΠΑ χρειάζονται ως παγκόσμιο συνεργάτη τους μια πολιτικά αποφασιστική Ευρώπη. Αλλά ενώ η Αμερική χρειάζεται τη βοήθεια της Ευρώπης προκειμένου να διαμορφώσει μια υπεύθυνη πολιτική σε παγκόσμια κλίμακα, η Ευρώπη

χρειάζεται την Αμερική ακόμη περισσότερο. Διαφορετικά, μπορεί να ολισθήσει σ' έναν εγωκεντρικό και διαιρετικό εθνικισμό, στερημένο από μια ευρύτερη παγκόσμια αποστολή. Αν η Τουρκία και η Ουκρανία πειστούν ότι ο δρόμος προς την Ευρώπη έχει κλείσει γι' αυτές, η μεν πρώτη μπορεί να ολισθήσει προς την ανήσυχη και θρησκευτικά διαρκώς αναστατωμένη Μέση Ανατολή, η δε δεύτερη, με την τρωτότητά της, θα εξάψει τις όποιες αυτοκρατορικές φιλοδοξίες έχουν απομείνει στη Ρωσία...».

Πόσο επίκαιρο φαίνονται σήμερα το άρθρο της Ιταλικής εφημερίδας Ρεπούμπλικα, που γράφτηκε 23 χρόνια πριν, στα 1991:

«Γριά γεννιέται η νέα Ευρώπη! Η Γερμανία άρπαξε στον αέρα την προοπτική μιας κεντροανατολικής ηγεμονίας. Η Γαλλία ανακάλυψε πάλι τη γερμανική μονομανία, κάνοντας ζιγκ-ζαγκ με δύο πολιτικές, περισσότερη γαλλογερμανική φιλία για να δέσει τα χέρια του σκιαχτερού φίλου και περισσότερη Ευρώπη για να έχει λιγότερη Γερμανία... Στο καλάθι της Ευρώπης το μόνο που έβαλαν όλοι τους είναι παλιά εθνικιστικά αντανακλαστικά. Πραγματικά, δεν είναι αλήθεια ότι το 1989 έδωσε ώθηση στο νεοεθνικισμό μόνο στην Ανατολή, γεννώντας δώδεκα Ρωσίες, επτά Γιουγκοσλαβίες, δυο πιθανές Τσεχοσλοβακίες. Η επανεμφάνιση εκείνων των εθνικισμών έβαλε σε κίνηση εθνικές λογικές και στη Δύση, συνοδεύοντάς τις ακριβώς με τους παλιούς μηχανισμούς των ζωνών επιρροής, του είδους της Συνθήκης των Βερσαλλιών».

Η Ουκρανία, κοινός πόθος των «ελευθερωτών»!

«Σωτήρες» της Ουκρανίας, «υπερασπιστές» της Ευρώπης, «στυλοβάτες» της ελευθερίας! Μήπως αυτός ακριβώς δεν είναι ο σημερινός διπλωματικός και επικοινωνιακός χειρισμός του ζητήματος από τα αρμόδια, για αυτήν την αποστολή, επιτελεία της αμερικανικής κυβέρνησης;

Για να μη μείνει καμία αμφιβολία, υπενθυμίζουμε ορισμένα σημεία από παλιότερα κείμενα του συγγραφέα, για το ίδιο θέμα, όπου υπήρξε ακόμη πιο, κυνικά, αποκαλυπτικός. Γράφει ο Μπρζενζίνσκι στο βιβλίο «Η μεγάλη σκακιέρα. Η Αμερικανική υπεροχή και οι γεωστρατηγικές της επιταγές», που εκδόθηκε στην Ελλάδα το 1998 και πάλι από τις εκδόσεις Λιβάνη:

«... Αν η Μόσχα ανακτήσει τον έλεγχο της Ουκρανίας, με τον πληθυσμό των 52 εκατομμυρίων, τους σημαντικούς πλουτοπαραγωγικούς πόρους και την πρόσβαση στη Μαύρη Θάλασσα, η Ρωσία θα ανακτήσει αυτόματα τις αναγκαίες προϋποθέσεις για να γίνει ισχυρό αυτοκρατορικό κράτος, που θα ενώνει την Ευρώπη και της Ασία. Αν η Ουκρανία έχανε την ανεξαρτησία της, αυτό θα είχε άμεσες συνέπειες για την Κεντρική Ευρώπη, μετασχηματίζοντας την Πολωνία στον γεωπολιτικό άξονα του ανατολικού συνόρου της ενωμένης Ευρώπης...

... Η Obshchaya Gazeta της Μόσχας (10/12/1996) ανέφερε ότι «στο ορατό μέλλον, τα γεγονότα στην ανατολική Ουκρανία μπορεί να φέρουν τη Ρωσία αντιμέτωπη με ένα πολύ δύσκολο πρόβλημα. Μαζικές διαδηλώσεις δυσαρέσκειας... θα συνοδεύουν από εκκλήσεις προς τη Μόσχα ή ακόμη και απαιτήσεις, να καταλάβει την περιοχή. Αρκετοί στη Μόσχα θα ήταν έτοιμοι να υποστηρίξουν τέτοια σχέδια...

... Η Ουκρανία έχει κρίσιμη σημασία. Η αυξανόμενη κλίση της Αμερικής, ιδιαίτερα μετά το 1994, να προσδώσει υψηλή προτεραιότητα στις Αμερικανο-Ουκρανικές σχέσεις και να βοηθήσει την Ουκρανία να στηρίξει τη νέα εθνική ελευθερία της θεωρήθηκε από πολλούς στη Μόσχα-ακόμη και από τους «εκδυτικιστές»-ότι ήταν μια πολιτική που στρεφόταν εναντίον του ζωτικού συμφέροντος της Ρωσίας να επαναφέρει τελικά την Ουκρανία στο κοινό μαντρί...».

Η ώρα των αποφάσεων!

... Καθώς η Ε.Ε. και το ΝΑΤΟ επεκτείνονται, η Ουκρανία θα είναι τελικά σε θέση να επιλέξει αν επιθυμεί ή όχι να γίνει μέλος αυτών των οργανισμών. Προκειμένου να ενισχύσει τη ξεχωριστή της ύπαρξη, ίσως η Ουκρανία θα επιθυμεί να μπει και στους δυο οργανισμούς, από τη στιγμή που τα σύνορά τους θα φτάσουν σε αυτή τη χώρα και θα αρχίσει να αποκτά, χάρη στον εσωτερικό μετασχηματισμό της, τα προσόντα για να γίνει μέλος τους. Αν και κάτι τέτοιο θα χρειαστεί χρόνο, δεν είναι πολύ νωρίς για τη Δύση-συνεχίζοντας να ενισχύει τους οικονομικούς δεσμούς και τους δεσμούς ασφαλείας με το Κίεβο-να αρχίσει να υποδεικνύει τη δεκαετία 2005-2015 ως λογικό πλαίσιο στο οποίο θα αρχίσει η προοδευτική ένταξη της Ουκρανίας...».

Ο Ρώσος αξιωματούχος του υπουργείου εξωτερικών, S. I. Chernyavskiy γράφει τον Γενάρη του 1999, επιβεβαιώνει τον παραπάνω σχεδιασμό και αναδεικνύει την ουσία που κρύβεται πίσω από τις φανφάρες περί δημοκρατίας ή της προάσπισης της ελευθερίας στην Ουκρανία. Υπογραμμίζει emphatically τους λόγους για τους οποίους είναι σφοδρή η σύγκρουση στα Ουκρανικά οδοφράγματα. Το σημειώνουμε, αντί επιλόγου.

Γράφει λοιπόν στο Mezhdunarodnaya zhizn (Η στρατηγική της Ουάσιγκτον στον Καύκασο):

«Ο σημαντικός όγκος κεφαλαίων τα οποία έχουν επενδύσει ήδη ή προτίθεται να επενδύσουν αμερικανικές εταιρείες στα πετρέλαια της Κασπίας εκφράζει την πρόθεση των ΗΠΑ να αποκτήσουν ισχυρή πολιτική και, κατ' επέκταση, στρατιωτική παρουσία στην περιοχή του Καυκάσου. Ουσιαστικά, χωρίς να έχει προηγηθεί κάποια συμφωνία, επιχειρείται ήδη η ενσωμάτωση της περιοχής της Κασπίας στη σφαίρα των ζωτικών συμφερόντων των Ηνωμένων Πολιτειών», (από το βιβλίο του Μπρζενζίνσκι «Η Γεωστρατηγική Τριάδα. Η συμβίωση με την Κίνα, τη Νέα Ευρώπη και τη Ρωσία», εκδόσεις Ευρασία, 2002).

Κανένα βιβλίο δεν αναφέρει όλα αυτά που περάσαμε μετά το διωγμό μας από την Μ. Ασία

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

ΜΑΡΙΑ ΜΑΡΙΟΛΗ ΑΝΤΩΝΙΑΔΗ

Μαρία πρόσφατα κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις «Ραδάμανθους» το βιβλίο σου «Λασπωμένοι ονειρόκηποι-Αλήθειες που θάφτηκαν». Ποιες είναι αυτές οι αλήθειες;

Ναι, οι πρόσφυγες που ήρθαμε από τον πόλεμο της Μ. Ασίας είχαμε διαφορετική μεταχείριση. Οι αστοί που ήρθαν με χρήματα εντάχθηκαν αμέσως στην ελληνική κοινότητα. Αγόρασαν σπίτια από το κράτος και από τις τράπεζες, συγκεκριμένα των Τούρκων που τα είχαν αφήσει φεύγοντας, και δεν ταλαιπωρήθηκαν καθόλου. Οι υπόλοιποι πεταχτήκαμε σε παράγκες, σε λασπότοπους, και πληρώναμε και ενοίκιο, στα χαμόσπιτα που ήταν σπίτια για τα γαϊδούρια και για τα χοιρινά των Τούρκων, και σε τενεκεδούπολεις. Το έλεγε στα ίσια η ελληνική ηγεσία ότι δεν μας θέλανε. Για τον περισσότερο κόσμο ήμασταν Τούρκοι, και αλίμονο αν ήσουν και αριστερός. Κανένα ιστορικό βιβλίο, ούτε λογοτεχνικό, δεν τα αναφέρει όλα αυτά που περάσαμε μετά το διωγμό μας από την Μ. Ασία στην Ελλάδα. Τα έθαψαν.

Στο έργο πρωταγωνιστεί ένα αγόρι που δίνει τη μάχη της επιβίωσης σε πολύ αντίξοες συνθήκες. Ποιες είναι οι δικές σου εμπειρίες;

Το αγόρι είμαι εγώ. Και ένα μέρος της ζωής της Ηλέκτρας. Οι εμπειρίες μου πολύ τραυματικές. Τις κουβαλάω ανοιχτές ακόμη και σήμερα.

Πώς ήταν η πρώτη σου εμπειρία του βιβλίου σου στα Χανιά;

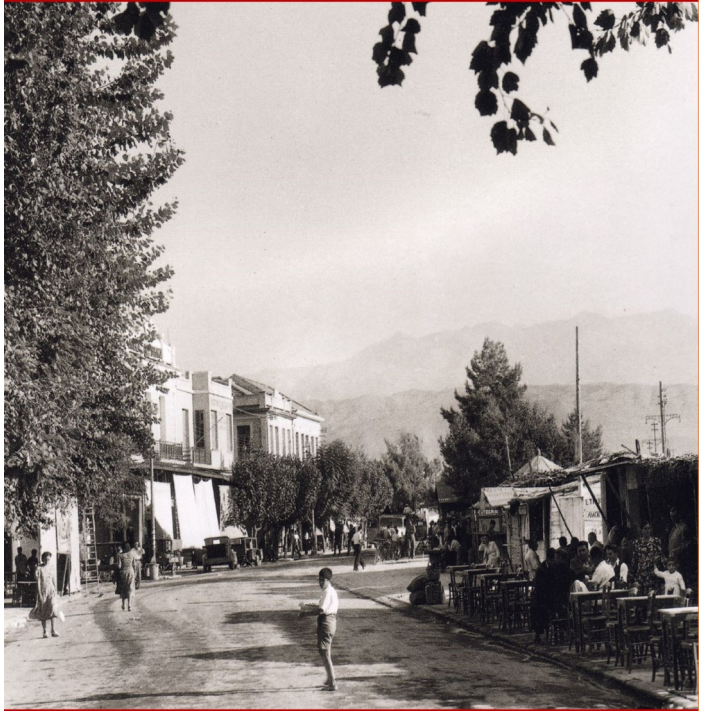
Με ενθουσίασε. Παρόλο που ο χρόνος που εκδόθηκε το βιβλίο ήταν δύσκολος, λόγω κορωνοϊού, εντούτοις είχε μεγάλη συμμετοχή. Και λυπήθηκα που δεν ήρθαν άνθρωποι που πίστευα πως μπορούσαν να έρθουν, γιατί δεν ήθελαν να αναμι-

ΜΑΡΙΑ ΑΝΤΩΝΙΑΔΟΥ - ΜΑΡΙΟΛΗ

ΛΑΣΠΩΜΕΝΟΙ ΟΝΕΙΡΟΚΗΠΟΙ

ΑΛΗΘΕΙΕΣ ΠΟΥ ΘΑΦΤΗΚΑΝ

ΡΑΔΑΜΑΝΘΥΣ

χθούν σε αυτές τις αλήθειες. Όπως ο Μικρασιατικός Σύλλογος.

Στο βιβλίο αναβιώνει μια εποχή σκοτεινή για τη χώρα, το ανώμαλο εμφυλιακό καθεστώς και στη συνέχεια η μεταμφυλιακή χούντα.

Οι λέξεις «δημοκρατία» και «ελευθερία» έχουν μια σοβαρή έννοια. Δηλαδή πιστεύω πως ποτέ στην Ελλάδα δεν είχαμε δημοκρατία με όλη τη σημασία της λέξης. Το ίδιο γίνεται και με τον ιό σήμερα. Όλο αυτό πήρε μεγάλη έκταση, για οικονομικά οφέλη εταιριών και κυβερνήσεων. Μια άλλη μορφή τρομοκρατίας, για να κλείσουν τον κόσμο μέσα και να μην διεκδικούν με αγώνες τα δημοκρατικά τους δικαιώματα. Παλιά το έλεγαν εξορίες και εκτελέσεις. Σήμερα το λένε ιό-θάνατο.

Βλέπεις να υπάρχει φως στο τούνελ;

Σίγουρα. Όσο υπάρχουν καταπιεσμένοι λαοί, ο κόσμος αντιστέκεται λίγο έως πολύ. Πιστεύω σθεναρά ότι ακροφάινεται ο ερχομός του. Για αυτό αγωνιζόμαστε όλοι. Η γενιά μου ίσως δεν προλάβει να το βιώσει. Όμως υπάρχουν παιδιά, εγγόνια, δισέγγονα.

Γιατί, ενώ είναι ολοφάνερο ότι τα κοινωνικά δικαιώματα δέχονται ισχυρά πλήγματα, δεν φαίνεται να υπάρχει η ανάλογη αντίδραση;

Γιατί όλοι αυτοί που κυβερνούν τον κόσμο είναι σαν τις λερ-
ναίες ύδρες. Κόβεις το ένα κεφάλι και βγαίνουν δύο. Και έτσι
ο κόσμος και απογοητεύεται και φοβάται να αντισταθεί, μή-
πως και του κλέψουν και την εργασία- αν έχει. Μετά την εξα-
θλίωση έρχεται η αντίδραση. Και ήδη είμαστε στο χολ της
εξαθλίωσης.

**Μαρία, ποιες είναι οι δικές σου λογοτεχνικές αναφορές, οι
αγαπημένοι σου συγγραφείς;**

Η ΕΔΑ είχε μια δανειστική βιβλιοθήκη. Το πρώτο βιβλίο που
διάβασα, στα 11 μου χρόνια, ήταν το «Πώς δενότανε τ' ατσά-
λι». Αυτό το βιβλίο με καθόρισε και στο χαρακτήρα. Μου αρέ-
σει πολύ ο κατανοητός λόγος, που σε κάνει να σκεφτείς και
κάποια μηνύματα. Ο καλός συγγραφέας ξέρει και να περνάει
μηνύματα. Αγαπημένοι μου συγγραφείς, όχι απαραίτητα αρι-
στεροί, είναι ο Παζολίνι («Τα παιδιά της ζωής»), ο Ζενέ («Ο
καυγατζής της Βρέστης»), ο Καμύ, η Αλκυόνη Παπαδάκη, ο
Λουντέμης, ο Κατσαρός, πάρα πολλοί μου αρέσουν. Φτάνει
να βρίσκω κάτι μέσα στο βιβλίο που να το διαβάζω. Αλλιώς το
παρατάω.

**Υπάρχουν και άλλες ιστορίες που θα ήθελες να διηγηθείς
και τις άφησες για κάποια μελλοντική έκδοση;**

Ναι και ήδη κάτι υπάρχει στο μυαλό μου, αλλά σιγά- σιγά.

Για τις ερωτήσεις:

Χρήστος Τσαντής

Η συγγραφέας μας μεταφέρει στα Χανιά, λίγα χρόνια μετά τον
Εμφύλιο Πόλεμο, στη δική της «συνοικία το όνειρο». Η μυθο-
πλασία της πατάει γερά στις καταστάσεις της πραγματικής
ζωής, στον διωγμό μιας ολόκληρης γενιάς, όπως τον βίωσε
άλλωστε και η ίδια. Η ιστορία της είναι μοναδική, αλλά ταυτό-
χρονα θα μπορούσε να είναι και η ιστορία εκατοντάδων χιλιά-
δων παιδιών που μεγάλωσαν μέσα στην ανέχεια και στις κα-
κουχίες, με τους γονείς τους στα στρατόπεδα συγκέντρωσης ή
στην εξορία. Η γραφή της μοιάζει να πηγάζει μέσα από τις
καλύτερες παραδόσεις της ελληνικής λογοτεχνίας, της γενιάς
του '30, ενώ η τρυφερότητα και η αγάπη με την οποία προ-
σεγγίζει μια εποχή γεμάτη πόνο και απόγνωση, μπορεί να
συγκριθεί μονάχα με την αίσθηση που αναβλύζει μέσα από τα
έργα του Μενέλαου Λουντέμη. Ένας μικρός «Μέλιος», εξάλ-
λου, είναι και ο πρωταγωνιστής της δικής της ιστορίας, κι ας
έχει διαφορετικό όνομα. Το έργο της Μαρίας Αντωνιάδου –
Μαριόλη, με μία λέξη, είναι απλά συγκλονιστικό!

Φωτογραφία στο εξώφυλλο:

Πλατεία 1866, Περικλής Παπαχατζιδάκης, Χανιά, 1949

«Γεννήθηκα στα Χανιά το 1948. Ο πατέρας ήταν στην Μακρό-
νησο τότε. Τον γνώρισα όταν έγινα δέκα χρονών. Τα μαθητικά
χρόνια όλα στην Αθήνα, γυμνάσιο, λύκειο, παιδαγωγικά. Είμαι
πολλά χρόνια χήρα. Έχω δυο κόρες παντρεμένες και τέσσερα
εγγόνια. Ξαναγύρισα στα Χανιά πριν από είκοσι χρόνια και
από τότε ζω μόνιμα εδώ...», Μαρία Αντωνιάδου Μαριόλη.

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΚΑΚΑΡΟΓΛΟΥ

Ημερολόγιο Ατομικόν

Γεωργίου Κακάρογλου

Εν Σμύρνη 1918-1919

ΠΑΔΑΜΑΝΘΥΣ

2η έκδοση

Λεωνίδας Κακάρογλου

Ημερολόγιο Ατομικόν—Εν Σμύρνη

2η έκδοση

Με σπάνια ντοκουμέντα από την καθημερινότητα της ζωής στη Σμύρνη

Προλογίζει ο Τάσος Σακελλαρόπουλος, υπεύθυνος Ιστορικών Αρχείων Μουσείου Μπενάκη

«ΟΝΟΜΑΖΟΜΑΙ ΓΙΩΡΓΟΣ, γεννηθείς στην Φιλαδέλφεια της Μικράς Ασίας, από γονείς Χριστιανούς Ορθόδοξους, που ονομάζονταν ο μεν πατέρας μου Ασλάν ως καταγόμενος από την οικογένεια των Κακάρογλου, η δε μητέρα μου Άννα ως καταγομένη από την οικογένεια των Καντάρογλου, παλιών κατοίκων της Φιλαδέλφειας, το σωτήριο έτος... την...».

Ο Γιώργος Κακάρογλου, σπούδαζε στη φημισμένη Ευαγγελική Σχολή της Σμύρνης το 1918-1919, και σημειώνει στο ατομικό του ημερολόγιο την ώρα που γραφόταν η Ιστορία. Έναν αιώνα μετά, τα γραφτά του βλέπουν το φως της δημοσιότητας. Η πόλη, η ζωή, οι καθημερινές ασχολίες των ανθρώπων αναδύονται από τις σελίδες του και εκπλήσσουν ακόμα και σήμερα για το μέγεθος της πολιτιστικής ανάπτυξης της περιοχής. Τα γραπτά του έρχονται να επιβεβαιώσουν το γεγονός ότι

η Σμύρνη δεν ήταν απλά πιο μπροστά σε σχέση με την καθυστερημένη Ελλάδα της εποχής, αλλά βρισκόταν στην πρωτοπορία για όλη την Ευρώπη. Αυτό ίσως να εξηγεί και σε ένα βαθμό το μίσος με το οποίο αντιμετωπίστηκε από τους Τούρκους εθνικιστές αλλά και τους υπόλοιπους ευρωπαίους.

Στο δεύτερο μέρος του βιβλίου, ο Λεωνίδας Κακάρογλου επιστρέφει για ένα ταξίδι με τον πατέρα στη Σμύρνη και στο Σαλιχλί, στα πατρογονικά εδάφη, το 1990... Ο πατέρας θα συναντηθεί με παλιούς συμμαθητές του, θα περπατήσει στα σοκάκια που μεγάλωσε... Ο Ευάγγελος Κακάρογλου αφηγείται τη ζωή του, τα παιδικά χρόνια στο Σαλιχλί, την περιπέτεια του ξεριζωμού, το νέο ξεκίνημα στα Χανιά και επιμένει, «Είμαι Ίων, να το γράψεις αυτό...», θα πει σε μια συνομιλία του με τον Βαγγέλη Κακατσάκη.

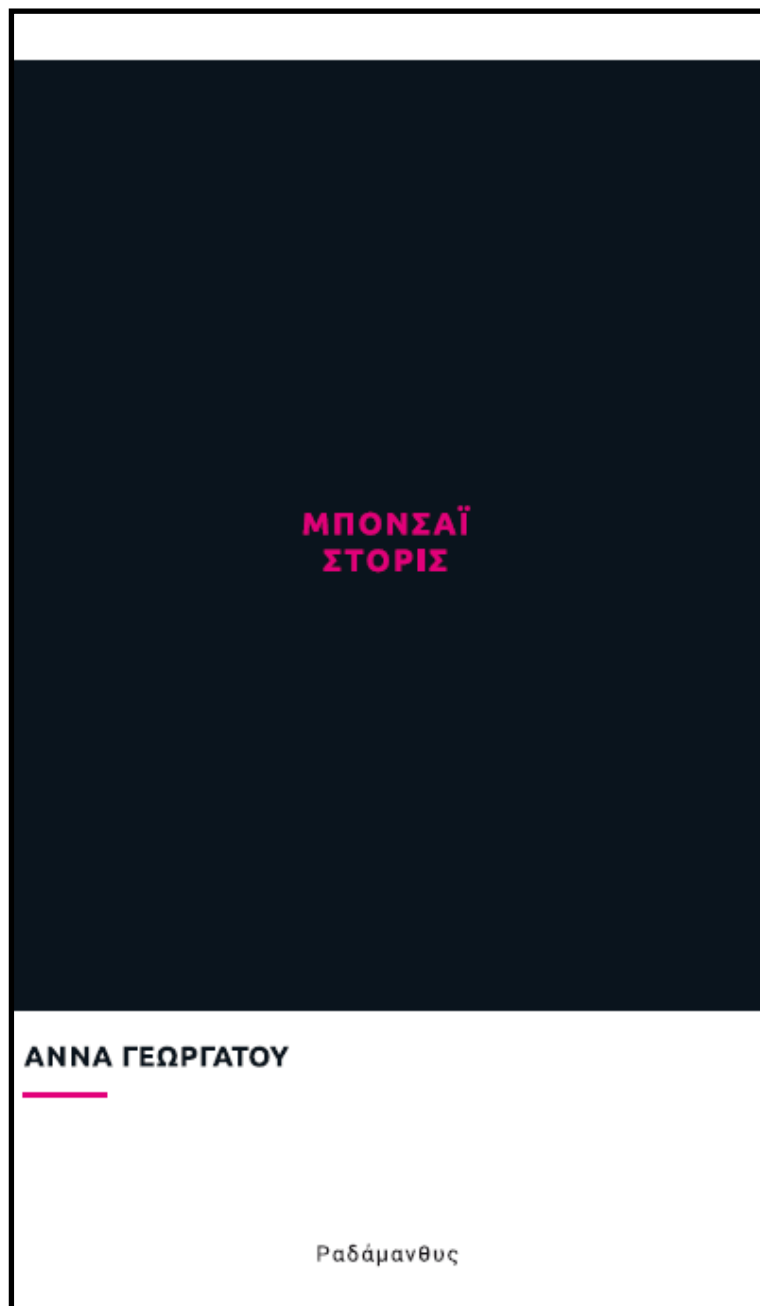
Ένας παράλληλος λόγος της οικογένειας Κακάρογλου για τη χαμένη γη. Ένα βιβλίο για τη Μικρά Ασία, αλλά πιο πολύ για τη συλλογική Μνήμη που αρνείται να δεχτεί την απώλεια της ευλογημένης γης.

« Ημερολόγιον
« 'Αεθριμὸν »
Γεωργίου Π. Κανάρου
Ἐν Λυώνῃ τῇ 1^{ης} Ἰανουαρίου 1918 .

~~~~~
Ἀρχὴ αἰῶς τῇ 1^{ης} Ἰανουαρίου
τοῦ ἔτους
« 1918 »

Γεωργίου

ANNA ΓΕΩΡΓΑΤΟΥ – ΜΠΟΝΣΑΪ ΣΤΟΡΙΣ

Κυκλοφορεί από τις Εκδόσεις Ραδάμανθους

Δυο φίλοι παίζουν τζόκερ στο δρόμο τους για το «Τριανόν» και πιάνουν το τζακ-ποτ. Πέντε αδέρφια συναντιούνται μετά από χρόνια και ανεβαίνουν τη Δίρφυ. Η Ρένα λαμβάνει μια καρτ ποστάλ από το νοσοκομείο. Ο Μέμος φαντάζεται έναν κόσμο χωρίς αριθμούς. Ο κ. Χρήστος αναπολεί την Πειραιϊκή-Πατραϊκή σε μια κούρσα προς τη συναυλία του Νικ Κέιβ.

Είκοσι διηγήματα για νέους έρωτες, παλιούς έρωτες, έρωτες σε γάμο, έρωτες εκτός γάμου, θανάτους, ατυχήματα, βόλτες με ταξί, συναντήσεις σε σούπερ μάρκετ, βίντεο κλαμπ, εκδρομές, μπαρ, δάση, θάλασσες, τζι-πι-ες, μηνύματα σε κινητά τηλέφωνα. Διηγήματα αστικά, που βρέχονται κάποτε από την αρμύρα της θάλασσας, τον αέρα του βουνού και την ξεγνοιασιά της εξοχής. Διηγήματα που ξεκινούν, εξελίσσονται ή κλείνουν στο άκουσμα ενός μουσικού κομματιού.

Η Άννα Γεωργάτου γεννήθηκε στην Αθήνα. Σπούδασε Φιλολογία στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθήνας και άφησε προσωρινά το φιλόδοξο σχέδιο ίδρυσης μιας πανκ ροκ μπάντας χάριν των λέξεων και δυο κοριτσιών. Το «Μπονσαί Στόρις» είναι το δεύτερο βιβλίο που εκδίδει. Τον Ιούνιο του 2018 εξέδωσε το «Music Memoirs», εκδόσεις Γαβριηλίδης. Όταν δεν διδάσκει Λογοτεχνία, γράφει ιστορίες, μιλάει για μουσική στο Anopolis Radio και τρώει εκλέρ φυστίκι.